

3/12/25

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూన్ నెల 4-వ తేది గురువారము
శ్రీ క్రోధననామ సంవత్సరము, శ్వేతమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

No. 55
సంచిక ౫౫

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గాంధీ గొప్పవారిచే జేలకు జేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి మాచి కొనిన జానముగలుగదు

అమృతాంజనము నకలవిద నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
సార్పపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
జెలుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును దుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
జేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చకి-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఉత్తరములు చతురతో వ్రాయుపద్ధతి

ఒక ఉత్తరమును వ్రాయుటకు ఎంత చతురతకావలయునో మీకు తెలియునా? దానిని చదువట్టివారిని మైముక
చున్నట్లుచేయు గొప్పకీర్తి దానికిగలదని మీరు ఎప్పుడైనను తెలుసుకొంటారా?
ప్రస్తుతకాలమందు జయముకలుగుటకు ఉత్తరములు - వ్రాయుపద్ధతి తెలుసుకొనుట చాలముఖ్యము.
కె. ఎమ్. బె న ర్సి గా ర్

Wide-World English Correspondence.

సహాయముచే సమకాలములు చక్కగా వ్రాయుటకు

ప్రయములు

వర్తక, వ్యవహార సంబంధమైన ఉత్తరములు:— కష్టమహానుభావతో విరుమతి, ఎరుగుదులగురించి
వ్రాయుఉత్తరములు, చిన్నవ్యాపారములు, విరతులు, తపాల తంతిత్వములు, కోర్టులు, స్వత్తిపన్ను పురపాలక సంఘము, బిల్దా
బోర్డు, యోగ్యతాపత్రములు, పెద్దముద్రాక్షరశాలలు, మొదలగువాటికి సంబంధించిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు.

కుటుంబ సంబంధమైన ప్రత్యుత్తరములు:— ఒకరికి పంచయముచేయుట, అభివందనము, ఓదార్పు, స్నేహ
ము, బంధుత్వము, సంఘము, దయా, సలహా, తీమాపణ, ఆహ్వానము, బహుమానములతో పంపు ఉత్తరములు మొదలగు నవి
గల ఉత్తరములు.

సాతశాలకు సంబంధించిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు సాధారణమైన ఇతర ఉత్తరములు:—
బిల్లుఆఫ్ ఎక్స్చేంజింగ్, క్రెడిట్ నోట్లు, బిల్లుఆఫ్ లెండింగ్, ఇన్ వాయిసు, ప్రొమిసరీనోట్లు, బిల్లుఫారము, కంట్రాక్టుఫారములు,
ఆగ్రిమెంటులు, చేబాయిలు, వీలువ్రాయుపద్ధతి, విలాసమువ్రాయుట, నామాలుగా పెద్దచుటలను కురుచునేయుట నాకరి సం
బంధమైనవద్దతులు, సర్కారుకు వ్రాయుఉత్తరములు, తపాలాఫీసు నిబంధనలు మొదలగువాటికి సంబంధించిన ఉత్తరములు.
మిక్కిలి ముఖ్యమైనవాటి నిషయమై వివరములు తెలుపు ఒక నూతనవిధ్యామముకూడ గలదు.

ధర 1 కి ర్పు 1-12-0

వి. పి. చార్జ్ ప్రత్యేకము.

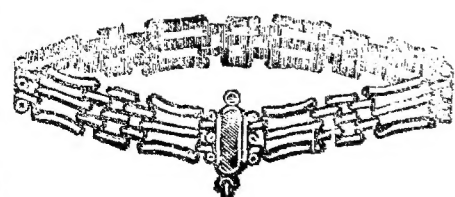
Industry Office Book Depot, Shambazar, CALCUTTA.

నమ్మకము

కల్పితదు

మోసములేదు

పై మూడు అంశములను చక్కగా గమనించ తగినది.

స్త్రీలు
పురుషుల
చేతి గొ
లుసులు

నారీమణులు, పురుషులు చేతికి ధరించు పలురకముల బంగారు గొలుసు, ముంకేలి గడిమారము గొలుసులు, సాదా
ఉంగరములు, రాళ్ల ఉంగరములు, పంకీలు, వడ్డాణములు, మోపులు అన్నిరకముల వెండి నగలు మావర్ణ సిద్ధముగా
నున్నవి. లేనివి ఆర్డర్ చేసిన సకాలములో తయారుచేసి యిచ్చెదము. సవరం బంగారుకు సీనువండికి పూచీనిచ్చెదము.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, 25 ప్రెస్ బూరు రోడ్డు, మదరాసు.

వెల్లింగ్ టన్ సి సి మా

80-5-25 శనివారమునుండి 5-6-25 శుక్రవారమువరకు
ప్రతి శని, ఆదివారములందు శుభ్యాస్త్రము 8-15 గం॥
మాడిన ప్రత్యేకము గలదు.
ప్రపంచమందు అంతెటును చాల ఆకర్షణీయమైన
ది ఐ రన్ మాన్ కి వ వారము
అల్పర్పిని ప్రార్థనార్థము చూడదగినది.
సాహసము గల పితౄచములరాజు

శ్రీ క్రోధన జ్యోతిష మార్గదర్శిని

ఈపుస్తకమును చదివినచో ఎవరికినాను క్రోధన సం॥
రములో గణితముతో నిమిత్తములేకండా ప్రతిగంట, రోజు,
మాసము, దశ, సం॥ర ఫలితములు కాంతులు తెలిసికొనగలరు.
తగ్గింపు వెల పాస్తేటిషన్ 1-4-0 అణాలు.

శ్రీరాంప్రసాద్ జ్యోతిషమందిరము,
భీమవంశాష్ట, భీమవంశాలూకా, కృష్ణజిల్లా.

చేతిమగ్గుములకు కావలసిన

సామానులు
చేతిమగ్గుములకు కావలసిన వార్నిసువడి
(Cotton Healds) తీగవడి (Wire Healds) పన్నె
(Steel Reeds) నాడి చక్రములతోగాని లేకుండ
గాని (Steel Rollet Shuttles) ఉచలు (Bobbins)
వడిలాగుటకు సూదులు (Reed Hooks) ఉడతలు
(Pickers) మొదలగునవన్నియు చిల్లరను, టోకు
గను. మిక్కిలి సరసముగుధరకు మావర్ణ దొరకును.
వివరములకు క్రింది విలాసముచకు ఇంగ్లీషున
వ్రాయవలయును,

The Indo-British
Trading Bureau,
15/19, Ghoga Street, Fort, BOMBAY

శ్రీ తిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములు, తిరుపతి.

1922-వ సంవత్సరం జూన్ నెల 30 తేదీతో అంత్యమయ్యే 1331 ఖసలి 30-6-1922 లో వుండుమేరకు ఆస్తి, పాత్రత వగైరాలు తెలుపునట్టి స్టేటుమెంటు.

శాత్రత.				ఆస్తి.			
సీరియల్ నం.	బాబుల వివరం.	మొత్తం.	కులు.	సీరియల్ నం.	బాబుల వివరం.	మొత్తం.	కులు.
1	తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములలో ప్రత్యేక నేపలు జరిపించగలందులకుగాను, గృహ కులవల్ల డిపాజిట్ చేయబడిన మూల ధనము ...	59,679	0 0	1	ఖజానాలో నగదు నిలువలు— (ఎ) దేవస్థానం హుజూరు ఖజానా ... (బి) తిరుపతి తాలూకా ... (సి) కచ్చినాడు తాలూకా ... (డి) విచారణకర్తలవారి పర్యవేక్షణలో ఉన్న ... (యి) డిపాజిట్టు ... (ఎఫ్) అనామకులు ...	6,64,519 320 5000 14,880 8771	8 8 7 1 0 0 4 10 1 4
2	వాపస్ చేయవలసిన డిపాజిట్టు ...	14,880	4 10				
3	ఆన్ డెవ్ట్ చేయవలసిన అనామకులు ...	8,771	1 4				
4	వాపస్ చేయవలసిన బాపతు కొందరు దేవస్థానం నాశనమైన బాపతుకొరకు పట్టుకోబడిన డిపాజిట్టు ...	4,970	0 0				6,93,491 0 11
5	వేలూరు, దేవస్థానం హిందూ హైస్కూలులో, బాలురకు బహుమానములు యిచ్చుటకు గాను, బహిరంగముగా ఉంచాలవల్ల వసూలయిన మూలధనము ...	1,300	0 0	2	గవర్న మెంటు పత్రములమీద పెట్టుబళ్లు ఇన్వెస్టుమెంటు— i ఆయిక్ ఫండు ఫేస్ వాల్యు— 3 10/0 గవర్న మెంటు పత్రములు 1,25,0000 5 0/0 ఇండియా యుద్ధపు అప్పుపత్రములు 1,07,500 పోస్టాఫీసు నగదు సర్టిఫికేట్లు 4,280 6 0/0 ప్లాకు సర్టిఫికేట్లు 2,50,000 5 0/0 " 7800 5 0/0 " 8,15,100 6 10/0 బొంబాయి డెవలప్ మెంటులోను 900000 ii ధర్మఫండు— 3 0/0 గవర్న మెంటు పత్రములు 200 3 1/2 0/0 " 32,300 అడమనం మీద అప్పుయిచ్చిన బాకీ 1,750 వేలూరు హైస్కూలు డిపాజిట్టు 1,300 6 0/0 1980 సం॥ 10 సం॥ బాండ్లు 1,900 7 0/0 1981 సం॥ 10సం॥ బాండ్లు మొత్తము 100 తిరుపతి కో-ఆపరేటివ్ ట్రస్ట్ బ్యాంక్ 300 iii బాపతు డిపాజిట్టు— 3 1/2 0/0 గవర్న మెంటుపత్రములు 1,000 పోస్టాఫీసు కావ్ సర్టిఫికేట్లు 3,220 తిరుపతి కో-ఆపరేటివ్ ట్రస్ట్ బ్యాంక్ 750	1806978 1,02,125 3,317 250000 7,500 7,50,000 90,000 	

వి. రామచంద్రరావు,

1331 ఖసలికి ఆడిటర్, 13_6_23.

(Sd) సి. దొరసామయ్య

విచారణకర్త వజంట్లు, 12_6_23.

శ్రీ తిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములు తిరుపతి.

1922-వ సంవత్సరం జూన్ నెల 30-వ తేదీతో అంత్యమయ్యే 1331 ఫసలి జమా ఖర్చు నిలువలెక్క...

జమలు.			ఖర్చులు.		
బాబులు వివరం.	మొత్తం.		బాబులు వివరం.	మొత్తం.	
కానుక:—					
నగదు నాణ్యములు చలామణి బాపతు	3,70,425	7 5	దేవస్థానముల దిట్టములు	21,265	9 2
గైర్వలామణి నాణ్యములు ఏలంద్వారా రాగల అయినజా	1,68,519	2 0	కానుక బహుమానములు	657	8 0
అత్తిత వరుమానము	2,17,837	1 11	ఆత్మవిశేషములలో కాబడు ఖర్చులు	4,416	3 8
దేవస్థానం సాత్తులనల్ల రాబడు వరుమానము	3,236	7 7	నిరుపప్రకారం పడితరముల వగైరాలకు కొనబడు సామానులు	1,37,155	7 10
బళ్లవలన రాగల వగుంబడి	28,558	7 0	పబ్లిక్స్ వర్కులు - కొత్తపనులు	93,441	10 7
గవర్న మెంటు పత్రములు వడ్డి	1,10,174	11 0	" మరాఠ్ పత్తులు	17,890	13 3
దేవస్థానం ఎన్నేట వరుమానం	3,37,841	12 2	" చిల్లర యితరపనులు	11,722	10 4
చిల్లర యితర బాబులు	7,946	5 9	" శిబ్బందీలు వగైరాలు	15,043	1 3
వాపసు వగైరాజములు	623	15 1	" నీళ్ల సౌకర్యము	2,690	1 7
ధర్మఫండు	3,066	5 0	విద్య - యింగ్లీషు బళ్లు	62,246	13 8
వనూలయిన అప్పల బాపతు	14,846	1 7	" సంస్కృత విద్యాశాల	22,848	14 11
జమబాబుల యొక్క కుల్లు	12,57,575	12 6	శిబ్బందీలు హంజూరు	44,632	15 4
			" ఖజానా	13,806	14 3
			" దేవస్థానములు	45,559	14 3
			" ఉగ్రాణం	5,992	11 5
			" అడవి	574	10 2
			" వైద్యసంబంధమైన ఖర్చులు	9,874	0 9
			" పశువులు వాటి ఉపకరణములు	44,089	13 0
			" దీపములు వెలిగించడం	17,227	14 3
			" తోటలు	1,190	11 3
			" కానికేషన్	5,709	1 2
			కాగితములు వగైరాలన్న అద్వున్న	6,738	10 6
			ప్రయాణపు అలవెళ్లు	5,017	14 5
			మిరాశిదారుల జీతములు	1,365	0 0
			హంగామి శిబ్బందీలు	821	4 0
			ఎన్నేటు:—		
			తిరుతణి	2,69,729	14 6
			కచ్చినాడు	1,76,214	11 7
			యితర ఖర్చులు	24,264	15 2
			ధర్మఫండు	4,204	15 6
			ఖర్చు బాబుల యొక్క కుల్లు	1076394	13 9
			(ఫనలీ ఆఖయిరులో నిలవవుండిన మొత్తం 1,80,080-14-9)		
తిరుపతి దేవస్థానమునుండి చందా	64,410	0 0	చందాలు	64,410	0 0
వాపసు చేయవలసిన డిపాజిట్లు	22,044	5 8	వాపసు చేసిన డిపాజిట్లు	22,701	0 10
అడ్జ్ టెస్టు చేయవలసిన అనామత్తు	1,39,811	5 2	అడ్జ్ టెస్టు చేసిన అనామత్తులు	1,31,440	0 10
కుల్లు	14,83,841	7 4	కుల్లు	1294945	15 5
సాలీ గుజిస్తా శిలుకు	5,04,595	9 0	సాలీ మజూకూరు శిలుకు	693491	0 11
కుల్లు వెరళి	19,88,437	0 4	కుల్లు వెరళి	1988437	0 4

క్యాంపు తిరువతి
13-6-1923.

Published under rule 28 of the Dt- Court rules
Prayagadoss,
Vicharanakart

(Sd.) వి. రామచంద్ర రావు,
ఆ డి టి ఓ.

లిటరరీ సొసైటీ ఫులివెందుల

రాయిసాహేబు బి. శంకరరావుగారి ఉపన్యాసము
కడవవాస్తవ్యులగు మ-రా-రా-శ్రీ. రాయిసాహేబు
గంగవపల్లె శంకరరావుగారును, మ-రా-రా-శ్రీ, ఏ. నంజుం
డప్ప బి. ఏ. బి. యాత్ గారును పులివెందులకు విచ్చేసియుండ
కార్యదర్శి, వారి నాహ్వానింప, వారు సరస్వతీవిలాసమందిరము
నకు విచ్చేసి 29-5-25 లేది సాయంత్రము శ్రీ. శంకరరావుగారు
యజ్ఞధర్మము (The law of Sacrifice) గూర్చి గంభీరప
న్యాసము జొసంగిరి. శ్రీ నంజుండ్పగారైనాపనాథిపత్తము
పహించిరి. సభామందిరము పురజనులచేతను, ఉద్యోగీయుల
చేతను, విద్యార్థులచేతను, నిండియుండెను.

ఈ పర్యాయములు “యజ్ఞ” విషయమునుగూర్చి అను లేఖనముల
సహజములకే యందునున్నదియు, జనుల పెద్ద-పిన్నలయొడనెల్ల

ప్రపత్తింపవలసినవియు మొదలగు విషయములను దెలిపి, తేవ
తలయందును, ఋషులయందును, పెత్తందేవతలయందును, మను
ష్యులయందును, భూతకోటియందును మనకు ప్రేమవిశ్వాస
ములు తరుగుటచేతను, భక్తి, సదాచారము, సత్కర్మానుష్ఠానము
ప్రీతి, భూతదయాదిగాగల సుగుణసంపత్తి నశించుటచేతను
ఋషులాదిగాగలవారలకును మనకునుగలసంబంధము వీడిపోయిన
దనియు, దానంజేసి మన ముద్ధరింపబడకున్నా మనియును,
గ్రమ్మర సమదైతముచే ప్రేమ యనెడు హోమగుండమునందు
దుర్లభము లనెడు హోమద్రవ్యములను భస్మీభూతము జేసి ఫలా
పేతు లేక నిశ్శబ్దక్షోభో భగవంతుని ధ్యానముచేయుమండిన
మనకు సర్వశ్రేయము లొనగూడు ననియు నొక్క నక్కాణిం
చిరి. వారి యుపన్యాస మాద్యంతము భాషగర్భితమై, భగవ
తాస్థోకపూరితమై యశేషవిషయాన్వితమై, పండిత పామరస్థి
హృదయాకర మె యుండెను.

ఆ గాసనాధిపతిగారు “యజ్ఞ” మాచరించుటవల్ల గలుగు

మేలులను విఫలముగ జెప్పిరి.

సరస్వతీ విలాస సంఘాధ్యక్షులను మ-రా-రా-
జీ. శేకటరావుగారును, కార్యదర్శిగారును మ-రా-రా-
లక్ష్మీనరసయ్య ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారును, ఉపాధ్యక్షుర
వును, ఆగ్రాసవాధిపతిగారిని విచ్చేసిన జనబృందమునకును
వందనము లందజేయ జయజయధ్వనిములచే సభ ముగిసెను.

కార్యదర్శి.

సుందరితైలము

జబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-8-0

ఒక డబ్బీలైలుము విడువక రాచిన ముఖమున వీర్పరుము
టిములు మచ్చలుమానును. ముఖము కాంతిభారి, నున్న గా అద్ద
మువలె ప్రకాశించును. చర్మము మృదుత్వముకలిగి నాణాకు
లేరును. ఈలైలుము మంచినవాసన కలిగి విగ్రహవలె నుండును.
అమృతాంజనం, డిపో మదరాసు - బొంబాయి.

యంగుండీయా సంపాదకీయ వ్యాఖ్యలు

హక్కిం సాహెబు

హక్కిం సాహెబు అబ్దుల్లా ఖాను మార్చులుండి నాకు ఉరుదులో నొక ఉత్తరము వ్రాసెను. అందు ముఖ్యమైన భాగమును పరివర్తనము చేసి ప్రకటించుచున్నాను:

“హంబాయిలో ఏప్రిల్ 10 వ తేదీ జయలుదేరి మార్చులులో నేడు ఏప్రిల్ 22 వ తేదీ దిగితిమి. మార్చులుగల్గమున నా ఆరోగ్యము కొంచెము బాగుగ నేయుండెను. నేను బీదనెక్కుటకు ముందు మిమ్ములను దర్శించలేక పోయినందులకు విచారపడితిని. నన్ను యొనరైన భారతదేశభిక్షినిగూర్చి యడిగినయెడల చాలసిగ్గును. చాలసిగ్గుతోనే నున్నదనియు, ఆదేశమందున్న ప్రధానభాషలు తెంచును మనసుదీర పోట్లాడుకొనుచుండు నని గాక నేనేమి చెప్పగలను. విభేషముల నెక్కువచేయువారు భారతదేశముమీదను, ఆసియామీదను, వారివారి బాతులమీద దయగల్గి సన్మానింతులు అని నిశ్చయము కాంగ్రెసుకు ప్రాణము బోయినదనియు నాకోరిక. చాక్కు ఆస్పత్రి ఆరోగ్యముగనే యున్నాడు. ఈమార్చులను లాభము గలిగినట్లున్నది?”

ఈసవాల్ ప్రకారము తెలిసినవారు, మనవిభేషమును వెంటనే గమనించి ఆయనతో బాటు విచారపడగలరు.

* * *

‘సయాము కవలపిల్లలు’

వారిద్దరిలో నెవ్వరును నాలోరాకపోవుటచేత నాకును ఆ లీ సోదరులకును, లేదా మా లా నా మహమ్మద్ లీ తనను తన పద్దెన్న ను పిలుచుకొనునట్లు, సయాము కవలపిల్లలకును, యెవో వివాదము జరిగినదని తెలయు ప్రజలందుట కాలమహిమగ వోచుచున్నది. మేము బహిరంగముగనే పోట్లాడుకొంటిమని చాలమంది అనుమానపడుచున్నట్లు లనోఖాలీలో కొందరుమిత్రులు జెప్పిరి. అటువంటిదేమియు నింతవరకులేదనియు, అట్టిది జరుగునట్లుగూడ లేదనియు నేను వారికి జెప్పితిని. ఏదైన పోట్లాటయే జరిగినయెడల మామిత్రత్వమును ప్రకటించినవిధమున దీనిని మందంనుందముగ గాక వెంటనే ప్రమరించుచుండును. అయితే అట్టి ప్రయత్నములకు యెదురుజూచువారికి ఆకాభంగము కలుగునేమోయని అట్టి ఆశ పెట్టుకొనవద్దని హెచ్చరించుచున్నాను. నేను మాను నులభముగ కుదురునదిగాదు. నులభముగ త్రెంపుకొనునదిగాదు దానికి చాలకష్టమున్నది. అమర్కానగాని, అవిశ్వాసముగాని, అందు సహించరానివిగనుండును. కోపాటువిషయము నాకును మాలా నా షాకతోటిని భేదాభిప్రాయము లుండుటవలన మామిత్రత్వము నకు భంగముగల్గెనని యెప్పుడును అనుకొనవద్దు. మాలో నెవరు గాని ఒకరినొకరును సంతోష పెట్టుకొనుటకు లోపలనున్న అభిప్రాయమును దోచుకొన్నయెడల అది దొంగసేపామే యనవలయును.

“అట్లైన వారిలోనొకరు మాతోరా లేదేమి” యనుప్రశ్న తప్పక విచ్చిత్తిరను. కిలాఫతుకుమిటి నావలదైపోగా మరమ్మతుజేయుచు మాలానా షాకతోటి బొంబాయిలోనున్నాడనియు మాలానా మహమ్మద్ తో రెండు పత్రికలతోమునిగి తీరిక లేకయున్నాడనియు ఆ విచారించినవారికి నేను జెప్పితిని. అయినను 1920-21 లోనెత్తె యిప్పుడు మేనుండరమును గలసి ప్రయాణము జేయవలసిన అవసరములేదు. ఇప్పుడు దేశసేవజేయు ప్రతివారును తాను నిర్ణయించుకొనిన పనిని దానుజేయుట ధర్మమైయున్నది. ఏమిపని జేయవలెనో ఆకాగ్యవిధానము దేశమునకు దెలిసియేయున్నది. దానిని పనిజేయవలసియున్నది. క్రొత్త నూలుచందా సభ్యత్వ మెల్లు పనిజేసెనో చూచుటకు నేను ఇనస్సెత్తరుతెన రలువలె ప్రయాణముజేసెను. ఈ క్రొత్తసభ్యత్వముయొక్క లువిషయ స్వయముగ ప్రకటించుటకు నేను ప్రయాణముజేయుదును. నేను కార్యభారమును వైదికుకొనినపుడు, మహమ్మదీయమిత్రుడు పీల్లెన వెంటనుండును. లేదా అవసరమైన ఒక్కడైనను యొక్కడికిరమ్మన్న ఆక్కడికి ప్రయాణముజేసియే నాధర్మమును నెరవేర్చగలను. హిందూమహమ్మదీయ సమస్యనుగూర్చి చెప్పవలసినదంతయు జెప్పితిని. దానికి ముందేమియోనిర్ణయించితిని. ప్రస్తుతముది చాలవని కనుగొంటిమి. ఇకను అగి కనిపెట్టియుండి ప్రార్థింపవలయును.

ఆ విషయమున నిపుడు జేయవలసిన పని నాక్రీడును మరల మరల జెప్పుచు దృఢపరచుటయే. అందువల్ల నే నాధర్మమును నిర్వర్తించినవాడ నగుదును. నాకేసంతకు రాటుముకొరకును అస్పృశ్యతకును వినియోగించుచున్నాను.

బండి - రాటము

నేను బెంగాలులో ప్రయాణముజేయుచుండగా బెంగాలు ప్రముఖులు రాటమునకు ప్రతికూలముగ అనేకరకముల అద్భుత వాదములను నాతో చెప్పిరి. వానికిచాల వరకు యా పత్రికలోనే ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిని. పత్రికలలో చదువు విషయములను పాఠములు జ్ఞాపకమునుకొనరు గావున, యిదివరకు జెప్పిన దానినైనను మధ్య చాల గడువైన పిదప మరల జెప్పుచుండినయెడల పత్రికా రచయితల పని భద్రముగనే యుండును. ఒకమిత్రుడు రైల్వేనియొ దీసివేసి బండ్లకు బైటెదరా యని యడుగును అట్లుగానున్న మిల్లులను దీసివేసి రాటములు బైట్లు బైట్లుని యడిగెను. నేనందుకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు రైల్వేను దీసి బండ్లకు పెట్టు నుద్దేశించలేదనియు, అట్లునుకొన్నను అది సాధ్యముగాదనియు జెప్పితిని. 80 కోట్ల బండ్లున్నను దూరము, దూరముగనే యుండును గాని తగిలినాదు. కాని మిల్లుల స్థానమున రాటములను మాత్రము పెట్టగలరు. జేగముగ పోవలెనన్న రైల్వే న్నవి. ఆకష్టము తొలగినది. మిల్లుల విషయము ఉత్పత్తికి సంబంధించినది. ఇందు భారతదేశములో పనిజేయువారే కావలసినంతమంది యున్నయెడల రాటము మిల్లులతో నులభముగ పోటీజేయగలరు కష్టమెంత యని తెక్కజేయవలెనయెడల మిల్లులలోకన్న చాకగ మీయుండువునకు గావలసినట్లును తయారుజేసికొనగలరని నేను చెప్పగలను. తీరిక యున్నపుడు నూలువడకును నేయుండునడల యేమియును కష్టపడనే ఆక్కరలేదు. చెక్కు సామ్యమును అసంపూర్ణమైనవి. ప్రజల నెక్కువగ మోసముజేయును. ఈవిషయమున మిల్లులకు రాటములకు, రైల్వేకు బండ్లకు సామ్యము నెప్పుడును లేదనినది కాదు. అయితే యీయొక్కకు నాకెట్టి యంత్రసామగ్రి గాని యెప్పటికిని యిష్టములేదని తెలపించియుండవచ్చును. బహుశః ఆయన నేను “ఇండియన్ హోంరూల్” అనువు ప్రకములోరైల్వే లనుగూర్చి తెల్పినఆక్షేపణలను మనస్సులోనుంచుకొని యుండవచ్చును. అచ్చిప్పు ప్రకములోనెల్లి ముఖ్యమగు సమస్య లనేకములను పనిచేయుటలేదని నే ననేకసార్లు జెప్పియే యుంటిని గదా?

వృధా ప్రయాసయా?

రాటమును దిప్పట వృధాప్రయాస యని మరియొక వాదము వచ్చెను. అవిషయమై యేమియు నాలోచింపకుండ గభాలు న ఆన్న మాట యిది. ఏదైన ను ఒక ఉద్దేశముతో జేసిన పుడు వృధా ప్రయాసగా దలంప బాలమని నేను నిరూపించితిని. లక్షలకొలది మంది దేశములో సొల్ల మునకు నాలుగుమాసములు పనిలేకుండుటవలన వారికెప్పుడై గల్గింనుటకై రాటము జూపబడెను. ఆరగంబ పనిజేసిన నూరు గజములు తయారైనపుడు రాటముపరి వృధాప్రయాస యనబాల రని నేనాయాక్షేపించి నాయనకుదెల్పితిని. అది వృధాప్రయాస గాక పోగా ఆర్థికముగ చాలమందిని నేను చెప్పితిని. తీరిక యుండి పనిలేని సమయములందు లక్షలకొలది మంది ఉత్పత్తి దాయకమగు వృత్తిని జేయుటకును, యొక్కవ శిక్షణముగాని, మేధస్సుగాని ఆక్కరలేకుండ పనిజేయుటకును యిదియే గాన్పించును. అట్టివృత్తి చేతితో నూలు వడకుటవన్న మరియొకటి లేదు.

నోఖాలీలో ఖద్దరు అభివృద్ధి

నోఖాలీమండలము ఖద్దరువిషయమున బాగా పనిచేయు ముఖ్యస్థానమని చెప్పవచ్చును. ప్రభుమున ఖద్దరుద్యమము ప్రారంభింపబడినపుడు అచట చాల మందిపని జరిగెను. దాని యొక్క హెచ్చుతగ్గులనుగూర్చిన క్రమము నోఖాలీలో నా కియ్యబడెను. అది అందోకును సమృద్ధిముగనుండునని యీక్రింద ప్రయోచించుచున్నాను.

“ఇచట కుద్దమైనఖద్దరు ఉత్పత్తి ప్రభుమున నీవట్టాములో నొక లీదనేతగాని గుంటుగ్గుము సహాయముతో 1921 పెప్టెంబరులో ప్రారంభింపబడెను. కొంతకాల మైన పిదప మరచే మగ్గు మొకటి బెట్టి బాగాపని జరిగింది. 1922 జూలైవరకును తయారు కొద్దికొద్దిగనే యుండెను.

“1922 ఆగష్టునుండి 1923 ఫిబ్రవరివరకును ఉత్పత్తి ఉచ్చదశలో నుండెను. మరమ్మగ్గుములు 40 నుండి 50 వరకు పని జేయుచుండెను. ఆరునెలలోను 60 మణుగుల నూలు నేయబడెను. 10వేల రూపాయలఖరీదు ఖద్దరు తయారయ్యెను. 1923 పెప్టెంబరువరకును ఖద్దరు ఉత్పత్తిలో పరిపూర్ణతవలన ఖాదీ యెడల ప్రేమగల వారిద్దరుండి చేసిన ఋణము కొద్దియైనను కష్టమేమియు అనుకొనలేదు.

1923 ఫిబ్రవరి మాసాంతమునకు రాజకీయ వివాదములు వచ్చి అందరి వైఖరి మారుటయు, దూది తక్కువగుటయు, అర్థిక కష్టములు గల్గుటయు యేర్పడి ఖద్దరు పూర్తిగ పడిపోయెను. ఖద్దరు సరుకు అమ్ముడేపోక అపని నిలచియే పోయెను. బెంగాలు రాష్ట్రీయకాంగ్రెసుసంఘము 250 విశ్రాంత నోసంగినను ఆపరిస్థితులలో నేమియు చాలకపోయెను. ఖద్దరు దప్ప యేమి

యునోయ వద్దనుకొన్న నేతగాండ కాకాభంగము గల్గెను. ఆ నిర్మాణ కర్తల కందరకును నగుబాట్లయ్యెను. మగ్గుముల సంఖ్య 50 నుండి 2 కువచ్చెను.

“నోఖాలీమండలమున కొక వసతి గలదు. ఇచట 65 కేమంది నేతగాండ్రున్నాడు. కూర్చు వైపున మంచి ప్రతి శోధనట్టియు నూలును తయారుజేయునట్టి ప్రదేశములు ఫెసి, చాగల్పయా, పరకురాం, సోనాగాజి మున్నగునవి గలవు. మిదేశములోను పశ్చిమముననుమంచినిపుణుగునేతపనివారుగలరు. ఇట్టిపరికరములన్నియునుండి ప్రధాననగరమున్న ధనవనతిగల గట్టి సంస్థ యొకటున్నయెడల నీజిల్లా త్వరలోనే పరాపేక్షలేకుండనుండగలదు.”

ఇందలి నీతియేమియో గాన్పించుచునేయున్నది. ప్రచారకులు ప్రయత్నము జేడబడెను. ఎన్నికష్టములు వచ్చినను బాగా డబ్బునపరియున్న వర్తకుడు జేయునట్లు పనిని జేయుచునే యుండవలయును. ఖద్దరు వాడుకలోనికి పూర్తిగవచ్చువరకును మనము స్వయముగ వర్తకులమై స్వలాభమునకు గాక దేశము యొక్క లాభమునకు పనిజేయవలెను. కాంగ్రెసులో పార్టీ రాజకీయములు యిటునటు మారుచుండును. ఖద్దరుపని కివియేమియు నడ్డురారాదు. కాంగ్రెసు తన కార్యవిధానమును యేబదిసార్లు మార్చుకొనవచ్చునుగాని రాటమువిషయమున మాత్రము మార్చుండరాదు. దానిమీదనే నోయలేని లక్షలకొలది మంది లీదలభాగ్య మార్ధరజేయున్నది.

పత్రికాపత్రికలు నూలు వడుకుట

నోఖాలీలో యిద్దరు పత్రికాపత్రిక సోదరీమణులు నూలు వడుకుటయేగాక దానిమీదనే జీవించుచుండిరిని నాకు జెప్పిరి. వారు చిన్నపిల్లలుగాను. నలువదివత్సరములు దాటిన స్త్రీలు. ఇంకను సిగ్గునిడిచి ప్రవర్తింపబాలరు. నూలువడుకుటయే లేకున్నయెడల ముప్పియెత్తుకొని బ్రతికియుండవలసినదే. కాబట్టి వారు నిజముగా ముప్పియెత్తుటమాత్రము లేకపోయెను గాని వారి కులవృత్తిమాత్రము మానలేదు. అయినను నోఖాలీ యిట్టి సోదరీమణు లిద్దరుండి ఆ పట్టణము వారి జేమము నారయుచుండుట గొప్ప విషయమే. వారిలో కొందరింకను వృత్తిని వదలుకొన కున్నను రాటమువడుకుట మొదలిడిరిని నాకు జెప్పిరి. వారు వృత్తిని మానకుండ నూలువడుకుటవలన అట్టి సోదరీమణుల జేమైన లాభముండునేమో నాకు దెలియదు. వారికినిని తమసిగ్గును దాచుకొనుటకు జేయవచ్చును. వారు నూలు వడుకుటకు జేసినపాధిగ నుండుకొనవలెనని సలహానిచ్చబాలము. వారు కోపాకు రూపాయి రెండు రూపాయ అకు పైగా సంపాదించ సలవాటుపడియుండిరి. వారికి నేతపనియో లేక నగిషీపనియో మరియే యితర తమాషా పనియో మంచిలాభము వచ్చునది యుండవలయును. ఈవిషయము పురుషునకు సంబంధించినది గాదు. స్త్రీలే కాలానుకూలముగ పని జేయవలయును. విశుద్ధ పూతచారిత్ర యగు స్త్రీయే బయలుదేరి యీ పత్రిక స్త్రీజాతి నుద్ధరించుటకు బూనినగాని యీ వ్యభిచారవిషయము పరిష్కారముగాదు. యావనస్త్రీలను లేప దీసి మోచాములో బడజేయు పురుషులయందు పురుషులు సంచలనము గలుగజేయవచ్చును. వ్యభిచారము ప్రపంచము స్పృహగ్రిది నుండియు నున్నది. కాని యిప్పటివలె ప్రతి పట్టణమునందును ప్రకముగ జరుగుచుండెనా యని నా కార్యక్రమమునన్నది. ఏమైనను మానవాళి యీపాపమును దొలగించుటకు సమకట్టుకాలము రావలయును. వ్యభిచారము యేకాలమునాటిదో యను నటుల జేయవలయును.

* * *

మీరటులో నూలువడుకు పని
చౌదరీ ధమ్మవీర నారాయణ సింగుగారు మీరటునుండి క్రాయము తాను బెల్లాములో క్రొత్తచందా ప్రకారము 500 మంది సభ్యులకు జేర్చెదనని వాగ్దానము జేసినను తన సోదరనకు చాల జబ్బు జేయుటవలన నిర్ణీతకాలములో జేర్చబాలకపోతి నని దెల్పుచున్నాడు. పాప మాయన తమ్ముడు పనిపోయెను. అయినను యిప్పు దాయన ఒక స్వరాజ్యవక్త పు వకీలు బాబు ఖోర్తిప్రసాదుతోను యితర మిత్రులతోను గలసి 647 మంది సభ్యులను జేర్చగలిగెను. ఇందు 200 మంది మాత్రము స్వయముగ వడుకువారు. ఇంతవర కిది మంచిదే. కాని చౌదరీగారు స్వయముగ వడుకు సభ్యులను 500 మందిని జేర్చవలెనని జ్ఞాపకముజేయుచున్నాను. ఆయనయే అయినతోటి ప్రచారకులను యీవిషయమున మనస్సులో నుంచుకొని మీరటులో నంతమంది స్వయముగ వడుకువారు జేరువరకును పనిజేయునని నమ్మెదరు. చౌదరీగారు తాము స్త్రీలకును, పురుషులకుగూడ నూలువడకు పోటీలను బెట్టుచున్నట్లులను అందులకు చాలమంది వచ్చుచున్నట్లును జెప్పుచున్నాడు. అభివృద్ధి మందము గజరిగినను నిశ్చలముగ నున్నది. వారు నూలువడుకుటకును ఏకము జేయుటకును గూడ నేర్చుచున్నాడు.

(మో. క. గాంధీ)

1919 సంస్కరణములవలన జనసంఖ్యలో నూటికి రెండు వంతు మందికి మాత్రము నియోజకాధికారి కార్యములు జరుగెను. ఇందు మహావ్యక్తియులకు ప్రత్యేక నియోజక కర్తృప్రాతినిధ్యములు గలవు. ఈ పంతులని నియోజక కర్తృత్వమునే బ్రిటిషు పార్లమెంటు వారు, దేశములో ఆస్తి, వృత్తి, విజ్ఞానములబట్టి అందఱకు నొకరి నటుల వలంబుచున్నారు. క్రిందిటిసారి యెన్నికలననుసరించి పన్నెండు నియోజకాధికారులు మాటతో పోటీలు జరిగెను. రాష్ట్రీయ తేంద్ర కాశన సభలలోనికి వెంటనే స్వపరిపాలనమును వహించెను వారు యెక్కువ మంది యెక్కువగా నుండిరి. వారు రెండు రాష్ట్రములందు ద్వంద్వవిధానమును ధ్వంసము చేసి తేంద్ర ప్రభుత్వము నందు ఆత్మసంఘము ప్రతిష్ఠాభిముఖము గావించెను. వీరిలో నన్ని జాతుల వారును, బ్రాహ్మణులు, అబ్రాహ్మణులు, మహమ్మదీయులు, సిక్కులు, హార్దీలు, క్షత్రియులు, భూస్వాములు, వ్యవసాయకులు, లాయర్లు, చాక్లర్లు (సాఫెనర్లు, ఇంజనీరులు, సర్దుకారవయితలు, టాంకరులు, వర్తకులు, కంట్రాక్టరులు, మిల్లుఫ్యాక్టరీ యజమానులు, కార్మిక సంఘసర్పాకులు, వనశాఖకులు, అచ్చెట్టి గల రాజ్యాంగ వేత్తలు అందఱును గలరు. ఇట్టి వేర్వేరుజాతి మతాభిమానములు గలవారిని ఒక్క రాజకీయ పీఠికపై చేర్చుట చేయకారణ నయ్యెను. అందుకు యెక్కువ వృత్తికరముగనుండు ప్రభుత్వ నిర్మాణమునే కోరిరి. వారు నిజముగా నియోజకత్వ భావములనే చెప్పెను. నియోజకత భారతపరివర్తనమున నది పెద్దదని బ్రిటిషు పార్లమెంటు నిర్ణయించెను. ఈ సందర్భము ప్రాముఖ్యమును గుర్తించుకొంటుంది. నియోజకాధికారిని నిర్ణయించుటకు, నిర్ణయించుట వారు రి కోట్లమంది యున్నారనియు, హిందూ మహమ్మదీయ విభేదమున్నదనియు చెప్పినయెడల యీ పరిస్థితి పరిష్కారముగాను, కొద్దినియోజకాధికారి మైనను ఆనుపరిమితులు చాల నుండి గలరు. ఇందు నిష్పాదించారే యెక్కువమందిగలరు. హిందూమహమ్మదీయ విభేదమున్నదిని

నాటి విదేశ ప్రభుత్వము లొంగవచ్చును ప్రతిపక్షముగ నొకటి యగుటకు వెనుదీయదు. సంపూర్ణముల నియంత్రణ యిట్టి సాక్షులు తెల్పుట ముఖ్యము గావచ్చును. నమ్మకము గలుగ జేయ నవి గావు. అవి సరసమైనవి గూడ గావు. సందర్భమున కిట్టి భంగము లేకుండ మధ్యరకముగ బోవునెవల భారతదేశములో (కేరళ) ప్రభుత్వమునకు నష్టము గలుగదు. హిందువుల యొక్క గానీ మహమ్మదీయుల యొక్క గానీ నిమ్మజాతుల యొక్క గానీ లాభములకు నష్టమేర్పడదు. ఈసందర్భమున నీ కేంద్ర నూచనము పరిశీలనార్హము ప్రకటించుచున్నాను:—

నూచనము

రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు యిప్పుడున్న దానికన్న యెక్కువ గిరివాసకాధికారులపై కాపనభక్తు ప్రతినిధులు బంధువీటికి కాపనభక్తు యెవల బాధ్యతగల కావినెలు సహాయముతో గవర్నరు ప్రభుత్వాధికారులను గల్గించుటవలెను.

(2) కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు నైరక్, నాకాకాఖాను విదేశీయ రాజ్యాంగకాఖలు వచ్చు మిగిలినవన్నియు గవర్నరు కే నరలు సహాయకవర్గముల యధీనమున నుండవలయును. కావినెలు అసెంబ్లీయొడ ద్వారా గల్గించువలెను. ఈ అసెంబ్లీసభ్యులు యెక్కువ నిష్టావళుల యొక్క వర్గమునై నెన్నుకొనబడ వలయును.

(3) నైరక్, భారతకాకా, విదేశీయ, రాజకీయకాఖలు పరిపాలనము, ఎన్నికృతికృత కాఖలు చేతులలో నుండవలెను. ఈ కాఖలనుగల గవర్నరు కేవలము, ప్రధాన సేనానియు, కేంద్రము కాక నెలు ప్రధానము తియ్య సభ్యులుగ నుండువలయును. చివరమున ప్రభుత్వమునకును గవర్నరు కేవలము ప్రభుత్వమునకును మధ్య ప్రయోజనకరమున పనిని జేయవచ్చును.

విలీబుట్టయొక రెండుభాగములు జేయవలెను. ఒకటి భారతదేశము అంతటా కేవలములకు తగినటుల కావలసినంత మంది కేంద్రకము నుండుట, మరొకటి సిహాయి నైరక్, ముఖ్యము (2) సం॥ ముఖ్యమున గవర్నరు కేవలము పరిపాలనము కేంద్రము యొందు భారతదాయములందు నాకావోటములు అంతయుగ నుండవలయును. రెండవది సంవత్సరపు బడ్జెటుగా నుండి ప్రతిసంవత్సరమున అసెంబ్లీలో వోటుకు తెట్టినద వలయును.

5. యుద్ధమునచ్చి యెక్కువ ఖర్చుతెట్టవలసిన యుద్ధ రము గల్గునెల (వీటిని ఇండియా యంతిటి ఆదాయములపై ఆధికారులు గవర్నరు కేవలము కే యుండవలయును. అయితే యెంతవరకు గావలయునో అంతవరకే యుండును.

6. సార్వమెంటు కాపనముకేంద్రమునై పెన్నములు, జీతములు, ఖర్చులు, నాకావోటములుగానే యుండవలయును.

7. ఏరాష్ట్రమునందు గాని కాపనభక్తులందు నాలవంతు మంది ప్రజానియోజిత సభ్యులు అట్లు కోరినయెడల ఆప్రభుత్వమునై గవర్నరు కేవలము సరాసరి పాలనమును నమోప వచ్చును. ఇందువలన మెజారిటీ దుష్పరిపాలనము నాపి మైసా రిటీల రక్షించవచ్చును.

మైసూరును ముఖ్యముత్రములకు సంబంధించినవి కేయ రు జేయవలెను. వీనిని ప్రభుత్వ నిర్మాణ నిపుణులు విస్తరింప జేయవలెను. వీనిని ప్రకటించుటకు కారణము, వ్యంగ్య విధానము భగ్నమై కేంద్ర ప్రభుత్వమునందు మార్పు లేనిదే రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నిష్కలమున జరిగి యిట్లు జేయ వలసి వచ్చెను.

బొంబాయి ఇండియను డెయిలీ మెయిలు

సంపాదక వ్యవహారములకు హాల్సింగుగారు
రాజనామా నిర్వహి

బొంబాయిలో యిండియను డెయిలీ మెయిలు ప్రతీకకు సంపాదకుడుగను వ్యవహారములకు యుండిరి ఎఫ్.ఇ. హాల్సింగు జరుగుటకు యజమానియగు జే. బి. పెటేటుగారికిని సరిపడవలసిన మెనెల 30 వ తేదీని హాల్సింగుగారు రాజనామా నిర్వహి. (ఆ. ప్రె.)

చుండుకుమారె సీసా 1-కి రు 0.6-0

ఈ ముద్రులను బాధిత చుండు, పొట్టురాలలు, జిల, గోదావరిపుష్పము చుండుగనవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకుజోని గలగవ వక్కగన బోలు గలవు.

అమృతాంధ్రం డిపో మదరాసు - బొంబాయి.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము

యఫ్. యల్. బి. యల్. పరీక్షాఫలితములు

ఈ కేంద్ర ప్రతినిధి విష్ణు ప్రయోగపరిశీలన. ఇంకను యిది పరిశోధింపవలసి యున్నది. అసలు ఫలితములు ఫోటోవెంటు జార్జి గెటేటులో ప్రకటించబడును:—

I క్లాసు:—56 90 126 162 215 287 247 268 280 341 350 514 525.

II క్లాసు:—2 4 6 8 18 15 19 20 22 25 26 28 37 38 42 45 46 47 49 59 60 61 62 64 66 69 77 78 79 80 82 85 89 94 95 98 101 104 105 117 121 128 125 128 134 142 143 144 147 149 152 153 154 155 159 161 163 166 170 171 173 175 185 188 189 190 192 193 194 201 202 203 212 219 220 232 234 240 246 248 251 256 259 261 262 265 270 271 275 288 289 290 294 298 299 301 307 321 324 329 331 334 339 342 343 348 352 353 356 357 369 371 373 377 378 379 382 383 389 391 395 403 410 487 450 458 468 469 472 484 488 521 527 528 529 534 535 537 544 581 594.

III క్లాసు:—5 9 10 11 16 17 18 39 30 32 34 35 36 39 40 41 44 48 50 52 54 57 65 68 70 71 74 75 76 81 85 87 88 91 92 93 96 97 100 102 103 106 108 111 112 120 130 131 136 140 146 148 151 157 158 160 164 165 167 169 172 176 179 180 181 182 191 195 198 200 204 207 208 209 211 216 217 218 223 229 to 232 233 236 238 239 241 242 244 249 250 252 254 257 258 263 264 273 276 277 278 282 284 285 287 291 295 296 297 310 to 319 322 323 325 326 327 336 338 340 344 347 349 351 356 358 to 362 364 370 372 376 380 387 392 393 394 396 397 398 399 401 402 405 406 409 411 416 417 420 421 422 426 429 433 439 440 442 446 453 to 463 465 466 467 470 473 474 478 479 480 482 485 489 491 494 495 496 500 501 502 504 505 507 508 510 513 516 517 538 540 541 552 559 560 561 565 566 567 569 572 573 575 586 587 591 593 595.

బి. యల్. డిగ్రీ పరీక్ష

I క్లాసు:—172 211
II క్లాసు:—1 3 7 8 10 15 22 23 35 42 43 51 53 58 65 77 80 82 89 93 95 104 105 111 123 129 132 133 135 139 140 156 165 174 175 178 182 183 191 200 204 223 224 225 229 232 243 256 264 265 267 270 271 276 284 285 290 294 296 305 309 310 314 316 319 322 323 330 331 339 341 370 387 414 418 461 470 481 483 494 504 527 528 540 543 557 563 565 597 622.

III క్లాసు:—2 6 11 to 15 17 18 20 21 23 to 25 33 38 36 38 41 43 to 47 49 50 53 55 57 59 61 62 64 66 67 68 69 70 71 73 74 76 79 83 84 86 87 90 91 92 94 96 98 102 106 107 109 110 112 114 116 117 118 119 120 121 122 126 127 128 130 131 134 135 137 138 141 to 145 148 149 151 152 153 154 157 159 to 164 166 167 168 169 171 173 175 177 179 180 181 185 to 189 193 197 199 201 202 203 205 206 207 209 212 213 214 216 218 219 220 221 222 226 227 228 230 231 233 to 237 239 240 242 245 246 247 252 to 255 257 263 269 272 273 274 275 277 278 281 282 283 285 287 288 289 292 293 296 297 298 300 301 302 309 306 308 311 313 313 315 317 318 320 321 324 to 324 332 333 334 336 337 338 342 to 346 347 348 349 353 354 355 356 359 360 362 364 365 367 368 369 372 373 378 379 381 384 386 388 389 390 392 396 397 398 400 401 405 నుండి 409 412 413 417 419 420 421 424 నుండి 432 435 436 437 438 440 442 445 449 454 456 457 459 466 468 469 471 నుండి 473 480 482 నుండి 483 490 491 492 493 495 నుండి 500 502 503 507

కార్పొరేషన్ ఎన్నికలు

కొత్వాల్ బజారు

కె. శ్రీరాములు నాయుడుగారు

వీడు బావులు

గద్దె రంగయ్య నాయుడుగారు

సావుకారుపేట

సామి వెంకటాచలం కెట్టిగారు

ఎస్టేషన్

డా॥ బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు

ఎగ్జూరు

డా॥ ఏ. లక్ష్మీవతిగారు

మైలాపూరు

కె భాష్యంగారు

తండియూర్ పేట

సి. ఎం. ఆదికేశవులు నాయకర్గారు

ట్రవెలిస్ బేసిక్

ఎం. సింగారవేలు కెట్టిగారు

కీల్ పాక్

ఇ. ఎల్. అయ్యంగారు

ముత్యాలపేట

మిర్రా సత్యనారాయణగారు

ట్రవెలిస్ బేసిక్ కాంగ్రెసు అధిగతి కింగారవేలు కెట్టి గారి ప్రచారము నల్పుటకు నిన్న ఎం. ఎస్. ముఖ్యమంత్రి య్యోగారి అధ్యక్షత క్రింద అన్నాపిల్లపిల్లల నొకసభ జరిగి నది. పెళ్లెరు వోట్లవచ్చిరి. జస్టిస్ పార్టీ తరపు వారు కొంత మంది అల్లరిచేయుటలపుటో వచ్చి జస్టిస్ పార్టీ మాటవచ్చినపు డైల అసందర్భపు ప్రశ్నలకేసి జవాబులు కోరమా గోల చేయుచుండిరి గాని వారి ప్రయత్నములు ఫలము కాలేదు. ఎం. కె. ఆచార్య, మినాక్షి నుండరం పిల్లగార్లు వారి ప్రశ్నలకు సమాధానముల నిచ్చి యుప్పించి మిటింగ్ ఆఖరవరకు గోల జరుగకుండునట్లు చేసిరి.

అధ్యక్షుడు సభ్యుల నిశ్చయముగా వివరముగా గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వము క్రింద కాంగ్రెసు అసెంపాతత్వము ను ఒప్పుకొని పనిచేయు ఏకజాతీయ సంఘమునియూ తద భ్యర్థులకు వోట్లనియ్యట వ్యరాజ్యవాంఛ తెల్పుచున్నా నవరపాలన ప్రక్రియకు పరిగా జరుగుటలేదనియు కాంగ్రెసు పక్షమువారు మొగమెటులులేక ప్రజలకై పనిచేయుదురని యూ వారు ప్రత్యేక మొకపార్టీగా ఒక విధానము ననుసరించి క్రమముగా పనిచేయుదురనియూ చెప్పమా కింగారవేలు కెట్టి గారి నుండు ప్రస మొనర్చి ఆ డివిజన్ వారిని వంతుల అదృష్ట మని యువవ్యసించిరి.

తదుపరి ఎం. కె. ఆచార్యగారు ప్రస్తుత రాజకీయ పీఠుల వివరించుమా కాంగ్రెసు ఒక్కటియే ప్రస్తుత జాతీయ సంఘముని నొక్క చెప్పమా కింగారవేలు కెట్టిగారు మిగతా పార్టీ సభ్యులకన్న వేయిరెట్లుకడయోగ కారకులనియూ చెప్ప ముండగా ప్రశ్నలు మొనలు తెట్టబడినవి. అపుడు ఆర్యగారు వ్యరాజ్యమువారు ఈపని చేయుటకు వారు ప్రణేహించి స్వల్ప కాలమే వివరముగా అదిగూడ మైనాటి యనియూ వారు మెజారిటీ పంపబడుచో వారిపని తెలియగలదనియూ అసెం బ్లీలో వ్యరాజ్యముల పని విన్నచో నిర్ణాంతపూరునియూ ఎసెంబ్లీ పని వివరించిరి.

అనంతరము మినాక్షి నుండరం పిల్లగారు ప్రశ్నలకు నోరెత్తి సమాధానము లిచ్చిరి. సభ్యులకు ప్రస్తుతభిక్షకుల బోధించిరి. కార్పొరేషన్ లో జస్టిస్ పక్షమువారి పని వివ వివరించి వారు అడ్డుదగిన ప్రజాహిత కార్యముల చేర్చొ న్నిరి. పక్ష దారులు సమాధానపడిరి.

పిదప ఆదికేశవుల నాయకర్, కింగారవేలు కెట్టిగార్లు యువస్వామ్యములతో సభముగిరినది.

503 510 513 515 516 517 518 521 524 525 526 529 530 531 532 534 నుండి 539 541 542 543 546 547 549 550 552 553 554 556 558 560 561 564 నుండి 568 570 573 576 578 నుండి 584 586 588 589 590 594 595 596 598 599 600 601 602 604 605 606 608 609 611 614 615 616 617 620 621 624 నుండి 634 636 637.

సార్వభౌముని వర్ధంతి

భారతదేశమున ఉత్సవములు

నిన్న సార్వభౌముని వర్ధంతియగుటచే బొంబాయి గవర్నరు దొరతనమువారి పక్షములను రాష్ట్రవాదులందరి పక్షమునను రాజభక్తిని విన్నవించుచు సార్వభౌమునకు తంతివార్త నంపెను. అందులకు సార్వభౌముడు ఆమోదమును తెలుపుచు మరల గవర్నరుకు తంతివార్త నంపిరి. ఇది 60 వ పుట్టినదినమే. సార్వభౌమునకు వచ్చిపూర్తియైనది.

కలకత్తాలో నిన్న వర్ధంతి ఉత్సవము జరుపబడెను. 81 ఫిరంగులు కాల్పిరి. వైనికుల యూరేగింపు జరిగినది. పతాకములెత్తబడెను.

సంయుక్త రాష్ట్రములలోని చెరసాలలలో నున్న ఖైదీలలో మతకలహములలో శిక్షింపబడిన వారిని యితరులను 200 మందిని నిన్న విడుదల చేయుటకు రాష్ట్రీయ దొరతనమువారు నిశ్చయించిరి.

నిన్న సిమ్లాలో రాజప్రతినిధి స్వయముగా పతాకము చెంత నిలిచి వైనికుల యూరేగింపును సాగించెను. ఫిరంగులను కాల్పిరి. పోలీసుకాఫులో ఉద్యోగియగు చాంఫర్లగారికి లిటునుద్రువు పోలీసువత్తము శిక్షపెను. వాయువిమానములు గూడ వెగిరినవి. వేలకొలది ప్రజలును చాలమంది ప్రముఖులును ఉత్సవమును చూడవచ్చిరి. పిమ్మట కాజప్రతినిధి మందిరమున విందు జరిగినది. అన్నిచోట్లను ఉత్సవములు జరిగెనని తంతివార్తలు వచ్చినవి.

సికిందరాబాదులో గూడ నిన్న ఉదయమున సనల ఉరేగింపు జరిగినవి. ఫిరంగులు కాల్పిరి. వేలకొలది ప్రజలు వచ్చిచూచిరి.

అలహాబాదులో గూడ ఉత్సవము జరిగినది.

* * * * *
బొంబాయి పురపాలక సంఘాధ్యక్షుని సందేశము

బొంబాయి, జూలై 21—బొంబాయి పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడగు బోసపు బాబ్జీస్వామిగారు జూన్ సార్వభౌమున కీ దినవ వర్తమాన మంపిరి—

బొంబాయి మునిసిపాలిటీ అధ్యక్షునిగా నేను మీ ఆరవదిన జన్మదినము సందర్భమున మానవ్యక్తి విశ్వాసముల చెలువగోరుచున్నాను. ప్రభువులు కామస్వస్థల సహాయమున ఇండియా దేశమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందు సమాన సభ్యురాలుగా నుండి స్వరాజ్యముబడయనట్లు అభివృద్ధి కెందుట్లు ప్రయత్నించునట్లు మీకు పరాత్పరుడు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యముల ప్రసాదించుగాక, తద్యారాధ భారతీయులకు శాంతి సౌఖ్య సంపదలు చేకూరి ఇంగ్లండు విరండు ఇండియా అధిగణిత రాజ్యముల మధ్య భ్రాతృత్వము పెంపొందుగాక.

వాతావరణము బాగులేకుండుటచే సార్వభౌముని జన్మదినము సందర్భమున కరాచీలో జరుగవలసిన ఉత్సవము జరుగలేదు.

వెల్లింగటన్

సార్వభౌముని జన్మదినము సందర్భమున వెల్లింగటన్ నగరమందు బ్రిటికుల నైవేద్యముల ప్రదర్శనము జరిగెనునాగపటం లో పోలీసు ఆస్తులరక్షణములు రెంటినికలసి పరేడు జరిపిరి.

అమృత సరమునందు ఉచిత రీతిని ఉత్సవము జరిగెను. అచ్చటి సర్వకు క్లుబు వార్షికోత్సవముగూడ వాడే జరిగెను.

శిక్కుల సానుభూతి

మాసా రి:—జలంధరులో శిక్కు నుచేదారు రాష్ట్రీయ సంఘమువారు దినాగము జరిపి సార్వభౌముని అభినందించుచు తీర్మానించిరి. లాహోరు కంటోన్మెంటునందు వైనిక ప్రదర్శనము జరిగెను.

మధుర జిల్లాలో అన్ని ప్రాంతములందుగూడ జన్మదినోత్సవము జరుపబడెను. (ఆ. పత్రి.)

* * * * *
సార్వభౌముని జన్మదినోత్సవములు

వంగరాష్ట్ర గవర్నరునుండి సార్వభౌమునకు వెళ్లిన సందేశము—మీజన్మ దినోత్సవ సందర్భము మీయొక్క ఆయురారోగ్య విశ్వర్యములను గోరుచు వంగదేశము మీ కర్పించుచున్న రాజభక్తి పూర్వక అభినందనములను మీ కందజేయవేడుచున్నాను.

సార్వభౌముని జవాబు— నా యీ జన్మదినోత్సవ సందర్భమున మీ రంపిన వంగరాష్ట్రముయొక్క భక్తిపూర్వక అభినందనములకు మీకు మనఃపూర్వకముగ వందనము లర్పించుచున్నాను. (ఆ. పత్రి.)

హిందూరాజు పరిపాలన

(శనివారపు సుబ్బారావుగారు)

అంగ్లేయు పరిపాలనకు పూర్వమున్న సీతి.

మనదేశచరిత్రలో అనాదియుగము ఋగ్వేదము. ఆనగా ఋగ్వేదశాస్త్రములు చరిత్రతెలుపుటకు వ్రాయబడలేదు. కాని వాటివల్ల అప్పటి ఆచారములు రాజ్యపరిపాలన తెలియును. అనగా యిప్పటికి నుమారు నాల్గువేల ఏళ్లు అయినది. క్రీస్తు శకమునకు పూర్వము 2000 ల నుండి 1400 వరకు వీరి పరిపాలన జరిగెను. యీపరిపాలన 600 ఏళ్లే జరిగినది.

వర్ణములు

జాతిభేద మొరుగము-సంఘసీతి

శ్రీలకు మిక్కిలి గౌరవముండెడిది. వేదముశ్రములు రచించువారుగ నుండిరి. అతిబాల్యవివాహములు లేవు. అనుకూలుడగు భర్త దొరకనిచో బ్రాహ్మచర్యవ్రత మాచరించెడివారు. వితంతువులకు వివాహములు వలననే నిబంధనలు లేవు. యుద్ధమునకుబోయి పురుషులవలె యుద్ధము చేసెడివారు. వారికి పురుషులవలె దాయభాగము లేదు. శ్రీలకు సోదరులు లేనియెడల తండ్రిపై ఆశ్రీతికి ఆశ్రీతికి పుట్టిన కమారునికని గలవనే సిద్ధాంతములుండెడివి. వివాహము లేనశ్రీతి తండ్రియే పోషించెడివారు. దచ్చినవారిని ప్రాతిపత్తివారుకాని శవమును కాల్చు ఆచారము త్వరలోనే వచ్చెను.

విద్య వృత్తి

శ్వాతిమశాస్త్రము కొంతవరకు సాధించిరి. వృత్తి విద్యలలో దారమువదుకుట, నేయుట, రంగులువేయుట, రాతిలో కట్టడములుకట్టుట, లోహములతో యుద్ధసామగ్రిలు చేయుట బంగారము వెండితో నగలుచేయుట యుండెడిది. వ్యవసాయమే ప్రధానవృత్తిగ పెట్టుకొనిరి. యితరదేశములతో వర్తక వ్యాపారము సముద్రయానముచేసెడివారు.

మతము

యజ్ఞాదికర్తువులను వాయువు, అగ్ని, ఇంద్రుడు, మున్నగువారిని ఆరాధించెడివారు.

మూత్రయుగము

క్రీస్తుశకమునకు పూర్వము 1400 మొదలు 1000 వరకు ఆనగా 400 ఏళ్లు యీరాజ్యపరిపాలన జరిగెను. అక్కాలమున హిందూదేశము దున్న పర్వత పడిప్రాంతములందు ఋష్యాశ్రమములే హెచ్చుగ నుండెడివి. వాటి ననుసరించియే రాజ్యపరిపాలన జరిగెడిది. ఆయువులనే గురువులుగ నుంచికొని ఆప్రాంతపు ప్రజలు విద్యాభ్యాసము మున్నగునవి నేర్చుకొనెడివారు. ప్రజలలో ప్రజలు తెలివగువారిని నాయకులుగ నేర్పరచుకొని ఆయన చేప్పినట్లు నడచుకొనెడివారు. ఇగ్రద్రప్రథము, మరుత్రేత్రము, పాంచాలము, ఆనుశేర్లతోనే రాజ్యములు అన్నటుల తెలియవచ్చుచున్నది. ఈప్రాంతములవారు రాజుకు ఏర్పరుచుకొని ఆరాజువర్గిలో నున్నటుల తెలియవచ్చుచున్నది. మిగతా ప్రాంతములవారు అనగా భరద్వాజాశ్రమము, ఆశ్రేయాశ్రమము, అగస్త్యభాత్రాశ్రమము, అగస్త్యాశ్రమము, యాన్సుగు ప్రాంతములలో ప్రజాసత్తా రాజ్యములు (రిపబ్లికన్) గ నుండెడివని తెలియవచ్చుచున్నది. రాజా నిరంకుశుడుగ నుండెడింత ప్రజాప్రతినిధులుగ కొన్ని పథలను ఏర్పరచి వారి యనుమతి ననుసరించి రాజ్యము చేసినట్లు యున్నది. వీటికే పార్లమెంటు అందురు.

సంఘసీతి

వంశము చెప్పకొనటలో తండ్రి తాతలపేర్లు చెప్పక తలలుపేర్లు చెప్పకొనెడివారు. శ్రీయ రాజభలలోనికేవచ్చి కాస్త్రీయులను ముద్దుటించెడివారు. మగవారు వాడుకొనినట్లే శ్రీయును గొడుగులను చెప్పలను వాడుకొనెడివారు.

నిర్బంధ వైధవ్యము లేదు

బాల్యవివాహములు లేవు

బ్రాహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులను నాలుగుజాతులెర్పడినవి. అరణ్యవాహా నివసించి పరతత్వవిచారణ చేసి విద్య గలపువారలగ నుండేవారంతా బ్రాహ్మణులైరి. క్షత్రువులకు దండించి రాజ్యములను పోషించువారు రాజులైరి. వ్యవసాయము మున్నగు వృత్తులు చేసెడివారు శూద్రులైరి వాటిజన్మము చేయువారు వైశ్యులైరి. గుణకర్మలనుబట్టి ఒకజాతివారిక జాతిలో చేరుదుండెడివారు. అన్నిజాతులను కలసిమెలసి మొలగుటయు, చదువుకొనుటయు, భుజించుటయు, వివాహములు చేసికొనుటయు నుండెడివి.

విద్య-వృత్తి

శ్వాతిమశాస్త్రమును, గణితశాస్త్రమునువృద్ధిపరచెను. సామవేదము యజుర్వేదము అను వేదములు రచించిరి. ఆధ్యా

త్మికవిద్యను సాధించుటకు ఋషులు ఋషిపుత్రులు కలసి ఒక చోటచేరి ఆత్మయననేమి, అనాత్మయననేమి, జీవుడన నెవడు అను ప్రశ్నలను వేసికొని తర్కించెడివారు అతిర్కమువల్ల వచ్చిన సమాధానములే ఉపనిషత్తులుగను భగవద్గీతలగను పంచమించెను. యిప్పటికి రి వేల వత్సరముల నుండి మనము ఆధ్యాత్మికవిద్య నభ్యసించుచున్నారము తెలియుచున్నది. అనేక ప్రాంతములందు పాతకాలములను గురించి రాజులు వాటిని పోషించెడివారు. వృత్తివిద్య వ్యవసాయము అందుకు సంబంధించిన వడ్రము, కమ్మరము, యుద్ధసామగ్రికి కావలసిన లోహపు సామానులు తయారుచేసికొనుట కట్టడములు కట్టుటకు శిల్పము మున్నగువిద్యలను వృద్ధిబొందుచిరి.

మూత్రయుగము

క్రీస్తునకు పూర్వము 1000-500 యాశకము 500 ఏళ్లు జరిగినది. ఇప్పటికి 2500 ఏళ్ల క్రిత వచ్చుచులు. మిగతరాజ్యము, అంగరాజ్యము, వంగరాజ్యము, కళింగరాజ్యము, అనంత, సాతీర, సౌరాష్ట్ర రాజ్యము లనుపేరిట రాజ్యస్థాపనములు గావించుకొనిరి. యిప్పటికి దక్షిణప్రాంతమున బ్రావిడులు వీరికి పూర్వము నుండియే అనగా ఆర్యుల రాకకు కొన్ని వేల వత్సరములకు పూర్వమునుండియే రాజ్యపరిపాలన చేసెకొనుచుండిరి. అప్పటికి దక్షిణమున నన్న రాజ్యములలో ఆంగ్రి, పాండ్య, చోళ, చేర రాజ్యము లనుపేరిట బ్రావిడులు, ఉత్తరమున ఆర్యులు స్థాపించిన మగధవంగ రాజ్యములు చున్నగు వాటికి పూర్వమే రాజ్యపరిపాలన చేసెకొనుచుండిరి. ఈ ఉభయాల కలయికవల్ల హిందూదేశము మరింత వృద్ధి కెంచెను.

అప్పటి రాజ్యపరిపాలకులు శ్వతంత్రరాజులైనను నాతని శ్వతంత్రమును ప్రజలచే గొంతవర కడ్డుపడుటకు రాజేడుగురినిగాని ఎనిమిదిమందిగాని ముక్త్రుల నేర్పరచి. అం దొక బ్రాహ్మణుని మంత్రిగా నియమించి యీవంత్రిమండలము వారి ఆలోచనప్రకారము (ప్రస్తుతపరిపాలనలో కాబట్టుగా) రాజ్యముచేసెడి వాడు. గ్రామాని కొక యధికారి, 10 గ్రామాల కొక యధికారి, నూరు గ్రామాల కొక యధికారి, వేయి గ్రామాల కొక యధికారిని ఏర్పాటుచేసిరి. వేయి గ్రామాలు కలసే జిల్లాగా నుండెడిది. ఈ అధికారులు సరిగపనిచేయుచున్నది, లేనిది తెలిసికొనుటకు ప్రతిగ్రామములోను గ్రామ పంచాయితీలను స్థాపించి ఆచంచాయితీవారలచే తనిఖీకాబడెడివారు. ఈఅధికారులకు జీతాలంటూ లేకుండా కొంతభూమిని కాళ్ళతముగా యిచ్చెడివారు. అధికారులు లంచాలు పుచ్చుకుంటున్నారని గాని సరిగ ప్రజల కోర్కెల ప్రకారం పనిచేయుట లేనిది తెలియగానే రాజు వారిపట్ల ఉన్న గృహమంతయు దీసికొని దేశమునంది వేడలిగొట్టుచుండిరి. రాజ్యపరిపాలన సరిగ జరుగుటకు భూమియందు పండినవంతులలో రిని పంతున్న పశువులు బంగారము బట్టు మున్నగు వాటికి 50 సంతున్న గుంధప్రవ్యములు మున్నగు వాటిపై రి వ వంతెన్న యితర రాజ్యములో అమ్మేసరవనన 20 వ వంతున్న పన్నులుగా రాజు విధించి తీసుకొని ఆదబ్బుతో రాజ్యపరిపాలన చేసుకొనెను గాని భూమిపై రాజున తేమాత్రము పాక్క లేకుండెను. యితర రాజులను ఓడించి స్వాధీనపరచుకొనుటకు యుద్ధములు గావించెడివారు. ఆయుధములు ఏలూరు చేయవలెనో కొన్ని నియమములను చేసుకొనెడివారు. న్యాయవిచారణ మున్నగు వాచాలను రాజే తన నాంతులను దగ్గరనుంచుకొని విచారింపి తీర్పు చెప్పెడివాడు. శిక్షల నెలుల విధించవలెనో కొన్ని నియమములను ఏర్పరచెను.

సాంఘికసీతి

శ్రీవిద్య పెంపొందింపజేసిరి. పిల్లలు బుద్ధులయిడట పురుషులు మరొక శ్రీని వివాహమాడుటకు పాక్కులెగించిరి. భార్యను విదలివవాడి కలిశిక్షునిధించెడివారు. బాల్యవివాహములు పారంభమాయెకాని రథస్థలానంతరమున రి విశ్వరథ శ్రీకి గర్భాధానము చేయుటకూడెనే నియమ మేర్పరచిరి. జాతిమతభేదములు సాబల్పమైనవి. (బ్రాహ్మణుల వసాత్వ మెక్కువయ్యెను. సంకీర్ణములు అభివృద్ధి కావడగను. శూద్రునిని నీచముగాజూచుట ప్రారంభించిరి. వేదము వివరమునందనిరి. బ్రాహ్మణు డెట్టిశిష్యు చేసినను శరీరవంధన వానికి తదనిరి. మిగతావారిని కఠినులుగా దుండించెడివారు.

మతభేదములు

ఇదివరకు జరిగిన వెయ్యి ఏళ్లలోను విశిష్టాధాన లేదు. ఈ మూత్రయుగములో విగ్రహారాధన మొనరిచెరి.

విద్య-వృత్తి

మూతిములరీతిగ వేదములనుచేసిరి. ఒక్కొక్క మూత్రమునందనేక అంతరాధ్యము లుండునట్లు రచించిరి. వోగిశిక్వా శ్రుములు వృద్ధిచేసి రేఖాగణితము (జామిట్రి) దిశాంశగణిత

మును (జిల్లము) కనిపెట్టి. ఆధ్యాత్మికవిద్యను మరింత వృద్ధి చేసిరి. గొప్పగొప్ప భావకాలము తీగల మన్నననాటిని లోకమున ప్రసాదించిరి. వాటిని రాజులే పోషించెడివారు. వృద్ధిచెల్లగాక యిదివరకును యుగములలో అనగా వర్ణసాధనము వృద్ధిచెల్లగాక ఆహారపరిశ్రమలే మరింత వృద్ధి చేసిరి.

ప్రాధమికము

1. క్రీ. పూ. 500 మొదలు క్రీ. శ. 500) ఇప్పటికి 2000 సంవత్సరములు పున్నవారు. ఈకాలము 500 ఏళ్లు జరిగినది. ఈకాలమున ఆంగ్ల, మగధ, కాశీ, కోసల, వంగ, కురు, మాంధాల, మల్ల, కూరనేప, అస్సకా, అవంతి, గాంధార, కాంభోజము, కాక్య, మల్ల, కష్ట మున్నగుపేర్లతో రాజ్యములు విభజించి రాజ్యపరిపాలన గానింపబడినది. ఈ పరిపాలనలో గ్రామరక్షణసంఘములు, యూనియను మ్యూనిసిపల సంఘములు వాస్తవములు. వాస్తవములు మనుష్యులను బాటలను బాటలుగాను విభజించి, పరిపాలన, పరిరక్షణలకు ధర్మోపదేశములను పంపుట, పాపకాలము వృద్ధిచేయుట, యుద్ధవైపువ్యయము, వ్యవసాయభివృద్ధి, విదేశ వర్తకవ్యాపారము మున్నగు కార్యములను పెంపొందింపజేయుటకు రాజులు వారి బాధ్యతనుండి భగమును వెచ్చించెడివారు. వ్యవసాయభివృద్ధికొరకు కాలము, చెరువులు త్రవ్వించి వాటినుండి పిల్లకాలము త్రవ్వించి నదులకు అనకట్టులు కట్టించి నీ రందరి పాలములకు పరిపాలనను అందువై అధికారులను (డి. పి. డబ్ల్యు. కా. బి) నియమించి వ్యవసాయకాళును వృద్ధి చేసిరి. పాశ్చాత్యవిద్యయు యీ యుగములోనే హిందూదేశమునకు ప్రవేశించి వర్ధమాన ప్రారంభించిరి.

సంఘసీధి

ప్రామాణికాధికార వాచ్చి కూడ్రులను మున్నగువారిని హింసించుటచే గౌరవమును భంగము కల్గించుటకు సంఘసంస్కరణను చేసెను. సంఘసంస్కరణలకు జేయుటకు యాయనే మొదటి వాడని చెప్పవచ్చును. మానవులలో భేదము లేదనియు నీతివర్తనము, పరిశుద్ధాలవన, పరిశుద్ధహక్కు, పరిశుద్ధాచరణ, పరిపరకారము, భూ త ద య, ధ ర్మ ము యొ క క్కముకాగ్గంకములు, ప్రామాణ్యమునకి వాధికారలేదు. కూడ్రునికి నిర్వహణ చేరు. ఈ సమాచరణ దురాచరణములే మనలను రక్షించుటకైయింపగాని యాశ్చర్యకరమైనవాడు మనలను తాను యిష్టము వచ్చినట్లు కట్టించుట రక్షించుట వట్టి కల్లమునామనే మతభాగ యాయుగ ప్రారంభముననే చేసెను. ఈ మతమే యాయుగంతరమువరకు ప్రబలినది.

విద్య - వృత్తి

సూత్రములను శ్లోకరూపముగ రచించుట జరిగినది. శ్లోకీకృతమును వృద్ధిబొందించుటగాక అనేక తాత్వికగ్రంథములను రచించిరి. ఇక్కలమున ప్రాధరాజులనేక దేవాలయములను, స్తూపములను, విహారములను, రాజమందిరములను, గట్టించినందున శిల్ప చిత్రకళ వైపువ్యయము పెచ్చెను. వీటినిగూర్చి కొన్నిగ్రంథములు రచించిరి. కొండలనేపలది దేవాలయములగున రాజమందిరములగున మున్నగు గాటివలె కట్టిరి. ఇప్పటికియీ యాయుగములో చేసినవని అజంతాభివృద్ధియు స్పష్టముగా కానబడును. ఈ అజంతా వైజాము ప్రాజ్ఞపరిపాలనలో నున్నది. అచ్చటిపనిచూచిన నిన్నవో మొన్ననో చేసినదానివలె కనబడును. యుద్ధములలో యామరమును వృత్తిచేయుటగాక యిట్టి కళాస్తై పుణ్యమును చాలగరకు పోషించిరి. అయినను బుగిరింద నేడు క్రొత్తదానివలె కనబడుచున్నది. మన మున్నటి చారిత్రక వ్యాపారము (వాకాపరిశ్ర) కాలమునకు గురిగి నది అమితముగ వృద్ధిచేసి హిందూ మున్నటి దీని సాచ్చిరి.

సాంఘికయుగము

క్రీ. పూ. 500 మొదలు 1200 వరకు అనగా 700 ఏళ్లు యి 1-00 మొదలు ఏళ్లకి మున్నవారు. ఈ యుగము 700 సంవత్సరములు పున్నవారు.

ఈయుగములోని రాజులే యాయుగములోను వృద్ధిచేసిన దేశముల పరిపాలనలగున రాజులంతా ఎవరికీ వారిని ప్రామాణ్యముగొని యారాజులంతా విద్యవై నోక కష్టపాటును ఏర్పరచుకొనలేదు. అందువల్ల యాయుగములోనే గ్రంథమును ప్రాంతమునుంచి యితరదేశములు పంపింపుటకు రాజు వారికి లోనుగానవివచ్చి క్రమము యాయుగంతరమునకు మహమ్మదీయులు పరిపాలనలగువచ్చిరి.

ఇదివఱలోని యుగములో నియమించిన నిబంధనలే యాయుగములోని రాజులు ఏర్పరచిరిగాని రాజకీయముగ అధికారము ఏమియు చేయలేదు.

సాంఘికము

జాతి సంబంధములైన బంధనములు వృద్ధిచెయినవి. కుండలచేయువాడు, కర్రచేయువాడు, బట్టచేయువాడు, తైలము చేయువాడు, వేదముచదువుకొనువాడు, రాజనియోగములో నుండువాడు యాలాగుననుంగలి, కుమ్మరి, చాకలి, సాలి, వైదికి, నియోగి అనువేదములను జాతులు ప్రబలి ఒకరికంటె ఒకరెక్కువనేభావములతో విభేదపడదు లానర్చును కాలక్షేపము చేసిరి. ఇందువలన నీతి నిబంధనలు చెడిపోయినవి. ఎవరి మతమును ఎవరివర్ణమును వారు గొప్పదని నిరూపించుటకు మతాలంబకు లెక్కవై శంకరాచార్యులు, రామానుజుడు, బన్సేశ్వరుడు మున్నగు మతాలంబకులు బయలుదేరి వారిలోవాడుకల హక్కును పెంచుకొని దేశముయొక్క వికమత్యము పోగొట్టుటకు కారణులైరి.

విద్య-వృత్తి

సూత్రములకు నేడములో మున్నగువాటిని ఏభావవారు ఆభావలో పురాణములగు పామరలకు తెలియనటుల వ్రాయుటకు యత్నములు గావించి అనేక కళలు గాన నాటకములుగాను రచించిరి. శ్లోకీకృతమును గణిత కౌస్త్రమును యిదివరకున్న యుగముకన్న మరింత వృద్ధిలోనికి దెచ్చిరి వైద్యకౌస్త్రమును శిల్పకౌస్త్రమును కొంతవరకు వృద్ధి చేసిరి. వృత్తివిద్యలు యిదివరకున్నవే యున్నవిగాన అంతగ వృద్ధిచెందలేదు.

మహమ్మదీయుల పరిపాలన క్రీస్తుకము 1200 వత్సరము మొదలు 1857 వరకు జరిగినదని చెప్పవచ్చును. వైయోగములో ని తగవులు వారి పని నావల వృద్ధిచెందెను.

మహమ్మదీయుల పరిపాలనలో కూడ అక్కడక్కడ హిందూరాజులును పరిపాలన చేసియుండిరి. సుమారు 600 వత్సరములు మహమ్మదీయులు పరిపాలన చేసిరి. ఇప్పటికి 700 ఏళ్లక్రితమున్న మాట. హిందువులకును వారికిని మతమునందు భేదాభిప్రాయములు గలవారగుటచే సామరస్యము అంతగా లేకుండుటచే వారి మతమును పీరు పీరి మతమును వారు నాశనము చేయుటకు యత్నములు జరిగించిరి. రాజ్యాధికారములో మహమ్మదీయులందుటచే వారి మతమే ఉచ్చదతయందును హిందూమతము క్షీణ దతయందును నుండెను. అనేక హిందూ కట్టడములను, హిందూ దేవాలయములను, హిందూ మందిరములను మహమ్మదీయులు నాశనము గావించిరి. నాశనము గావించగా మిగిలినవే యంక ను అక్కడక్కడ కొన్ని యిప్పటికిని కనబడుచున్నవి. పీరు మొత్తము మీద విరంతుకముగానే రాజ్యపరిపాలన గావించిరిని చెప్పవలసియున్నది. ఎంత నిరంకుశులయినను మంత్రులచేతులలో నుండవలసిన అవస్థ లేవలేదు. మంత్రులలో హిందువులుండక తప్పిడిదికాదు. అందువల్ల అంతగా భాగ్యములేదు. హిందూరాజులు పరిపాలించినట్లేకొరకు పన్నును పండినవంటమీదనే తీసికొని రాజ్యపరిపాలనగావించెడివారు. పీరు హిందూరాజులను క్షీణించి రాజ్యాధికారము చెట్టుటకుగాను మనదేశమునున్న కొన్నికళలను, కొన్నిబాటలను, కొన్ని సాధములను నాశనము చేయాలనిపెచ్చినందున మగల వీరిపరిపాలనలో వాటిని వృద్ధిచెరుటకు పాటుపడిరి. ఆపాటుబడుటలో పీరుకూడ కొన్నికొలలను, దుర్గములను, కట్టడములు మున్నగువాటిని నూతనముగ కట్టిరి. పీరు యితరదేశమునుంచి వచ్చి మనదేశమును జయించినదేశములోనే నివాసములుగ నుండుటచే ఆకట్టినట్టడములు మున్నగునవియు మనదేశములచేతనే కట్టించి మనదేశమున కలనే వృద్ధిచెందింది. రాజ్యపరిపాలనచేయుటకు వీలుగానుండుటకుగాను హిందూరాజులేర్పరచినట్లే గ్రామాలను, ఫిక్కులను, లోలూకాలను జిల్లాలను విభజించి అందుపై ఉద్యోగులను నియమించి రాజ్యపరిపాలనగావించిరి. వీరి పరిపాలనలో హిందూ గ్రామసంఘములే పునాదిగనుండెడివి.

హిందూరాజ్యము ఈ తరముమొదలు దక్షిణమువరకు వ్యాపించి విస్తీర్ణ మెక్కువగుటచే రాజులకులను ప్రయాణమునకు వీలుగనుండుటకు కాలువలను త్రవ్వించి వేదమును హిందూరాజుల పరిపాలన నాటికన్న ఎక్కువచేసిరి. అంతలమీద వుత్తరప్రభుత్వములను తెచ్చించుటకు ఏర్పాటులనుగావించిరి. మనదేశమును అనాదికర్షణగవచ్చు వ్యవసాయ, వస్త్రకళా, లోహపు పరిశ్రమలను మరింత వృద్ధిగావించుటకు పాటుబడుటచే యితరదేశములతో వర్తకవ్యాపారము ఎక్కువగుటకు ఎక్కువ విశ్రమ కలిగింపజేసిరి. మనుష్యులకేగాక జంతువులకుకూడ అనుభవముల కట్టించిరి. సవ్యవర్ధి ఏర్పాటుచేసిరి.

సాంఘికము, మతము, విద్య మున్నగునవి మహమ్మదీయుల సేక్కు, మున్నగునవి నూతనముగా సాంఘికబడినవి. హిందూమతము క్షీణింపక యిట్టిపరిస్థితులలోగూడ వృద్ధిచెందెను. శ్రీలక్ష్మ స్యాకంత్రియము పరమతకుల పరిపాలనచే కర్ణము, అందువల్ల వీరికి విద్య క్షీణించెను. రాజాశ్రయము లేనందువల్ల కలసత్వము, శ్వాతికము కొంతవరకు క్షీణించెను. మిగిలిన హిందూరాజులు చేయించివ్య అక్కడక్కడ పోషింపబడినది. ఎక్కువగా హిందీభాష వ్యాపకమునకు వచ్చెను. స్థితివిద్యలలో వ్యవసాయము శిల్పకళలు కీడల వ్యాపారము హెచ్చింపజేసెను గాని క్షీణింపజేయలేదు.

దేశీయులదైర్యము

హిందూరాజులు శ్రీపురుషులును సహితము మహమ్మదీయులు దండయాత్రకువచ్చినపుడు ఆమితోత్సాహముతోను అతిదైర్యముతోను వీరితోపోరాటమును సలిపిరి. కాని విజయములకపోవుటకు హిందువులలో మతసంబంధముగ కక్షలు ప్రబలి సంఘముయొక్క జుము తగ్గుబయ్ కాణమయ్యెను.

గ్రామకట్టుబాటు

హిందూరాజుల పరిపాలనలోను మహమ్మదీయుల పరిపాలనలోను గ్రామపరిపాలనకు యానామాలిచ్చి గ్రామపరిపాలనను చక్కగా కాపాడికొని గ్రామపరిపాలనకు ద్వంద్వము చేయలేదు. అప్పటికాలములో గ్రామపరిపాలన ఏలానున్నదనగా?

- 1 మతమును కాపాడుటకు దేవాలయములు కాపాడువారికి పూజారని పేరుపెట్టియు,
- 2 ఆధ్యాత్మికముగను రామకీయముగను హితోపదేశము చేయువానికి పురోహితుడను పేరుపెట్టియు,
- 3 విద్యగరపువానికి ఉపాధ్యాయుడని పేరుపెట్టియు,
- 4 గ్రామ లెక్కలు వ్రాయువానికి కరణ మను పేరుపెట్టియు,
- 5 గ్రామపూరా కాయువానికి ఎట్టివాడనియు,
- 6 తైలకర్మ మంగళవాద్యములకు పయోగించువానికి మంగళనియు,
- 7 బట్టలుకునువానికి చాకలనియు,
- 8 మట్టిపాత్రలు చేసియుచ్చువానికి కుమ్మరనియు,
- 9 వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన సామానులు చేసి యిచ్చువానికి వడంగి కమ్మరి అనియు,
- 10 కోగులకు మందిచ్చువానికి వైద్యుడనియు పేరుపెట్టి ప్రతి గ్రామములోను వీరంతా కాపురముండి వారిజీవితము గడపుకొనుటకుగాను రాజులే కొంత భూమినిచ్చి దానివల్ల పోషణ చేసికొంటు ఆగ్రామప్రజలకు సహాయము చేయవలసినదిగ నియమించెడివారు. వీరి పనిపాటులు గ్రామపంచాయితీదార్ల పరికలనలో నుండెడివి.

గ్రామపంచాయితీదార్లు:—1 భనపంపాదన 2 ఆరోగ్యము 3 విద్య 4 వ్యాయామ క్రీడలు 5 తగవులు పరిష్కారము అను ఆయాభాగములగు విభజించుకొని ఆయావిభజనల ప్రకారము ఆయాపనులను చక్కగా నిర్వర్తించుచు గ్రామసౌకర్యము కొరకు పాటుబడెడివారు. గ్రామములోని పన్నును యాపంచాయితీదార్లే సమూలుచేసి అందు కొంతభాగము పీరుంచుకొని మిగతవానినే వారి వైఅధికారులకు పంపెడివారు.

అడయారు, జూక రి:—మొన్నటిదిన మదయమున పునర్నివాహ మొకటి జయప్రథముగా జరిగినదని వ్రాయుట కొంతయు సంతసించుచున్నాను. వర్ధమాన, చాలకాలము కడపమండలమున తహశీలుదారు ఉద్యోగముచేసి, ప్రస్తుతము అడయారులో వ్యాయామముగా నున్న ఎ. సాంబశివయ్య ఎ. ఏ. గారి కుమార్తె, నాగరత్నమ్మగారు. వయస్సు 18 సంవత్సరములు, ప్రస్తుతము తిరువల్లి శ్రేణిలోని బాలికావిద్యాలయమున స్కూలు ప్రెజిడెంట్ కరగతిలో చదువుచున్నారు. కరుడు, సి. వాసుదేవయ్య బి. ఏ. గారు చెన్నపురిలోని ఇన్స్ పెక్టరు జనరలుగారి కార్యాలయమున ఉద్యోగముననున్నారు. వయస్సు 20 సంవత్సరములకు లోపుగనుండును. వివాహముతోన్నవము వేవోక్తముగ జరిగినది. మహోత్సవమును గాంచుటకు, అడయారు వాస్తవ్యులును, మదరాసు నగరమునుండి అనేకులను విచ్చేసి, భూమిల వాగ్ధ్యుడిందిరి.

వివాహ మహోత్సవ సందర్భమున, వధువు శంక్రడి గారు నేడు మి. త్రిల కం ద రిని గొప్ప విందు చేసిరి. జాతిభేదమేమియు పాటింపక కథావకల అంధుమిత్రుడు లందరును ఏకపంక్తి నే గూరుచుండి విందు లారగించి సంస్కరణోద్ధ్యమముపట్ల తమఅభిమానమును కార్యరూపమున చూపెట్టుట సంప్రదించుము.

ఆంధ్ర పరిశోధక విశ్వ విద్యాలయము ఈ మధ్య పత్రికలలో ప్రకటించిన ప్రకారము ఇచ్చటి ఆంధ్ర పరిశోధక విశ్వవిద్యాలయ కార్యాలయము మొన్నటి దినమునుండి మూయబడినది. కార్యాలయములోని రికార్డులన్నియు విజయనగరమునకు ఆంధ్రబడినవి. ఇచ్చట త్వరలో కార్యాలయము తెరువబడునని విశ్వాసముగాను. (వ్యక్తియవిశ్వాస)

[illegible]

కెనియా పల్లపు భూములు

కెనియా పీఠభూములను తెల్ల వారు లాగివైచి, భారతీయుల నందుండి తరిమివైచి, పల్లపుభూములను వారి కిచ్చెద మనుట, మరింత యవమాన కరము. భారతీయు లీ ఏర్పాటును నిరాకరింపవలయు నని, పోలకు ఆంధ్రానుగార్లు హిత మొనగుచున్నారు. ఇందుకు రెండు కారణములు గలవు. పల్లపుభూములను భారతీయులకు ప్రత్యేకించుచో, ఆఫ్రికా దేశవాసుల నోటికిందియన్నమును దీసికొని నటులగును. ఆఫ్రికావాసులభూములను తెల్ల వారిదివరకే చాలభాగము సంగ్రహించిరి. పీఠభూములలో వారికి ప్రవేశము లేకుండజేసిరి. ఇక, పల్లపు భూములలోగూడ ప్రవేశము లేకబోవుచో, వారిస్థితి మరింత దుర్భర మగును. భారతీయులును యూరపియనులును గలిసి, వారిని నిరాధారులు గావించిన నష్టేర్పి వాటిల్లును. ఇట్టికార్యమును యూరపియనులకే వదలిపెట్టుట మంచిది. జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా మూడేటను హిందూ దేశమున కొనగవలయు నని, సర్. థియోడోరు మారిననుగారు చెలిపినపుడు, భారతీయు లందుల కంగీకరింపరయిరి. కారణ మేమి? తాము పరాధీనత ననుభవించుచు, ఇతరులను పరాధీనుల చేయుటకన్నను, అక్రమ చర్య చేరొకటందునా? భారతీయులు, స్వయం నిర్ణయస్వాతంత్ర్య మన్నిజాతులకును చేకూర వలయునని కోరుచుందురుగాని, కొన్నిజాతు లెప్పుడును పారతంత్ర్యము ననుభవంపవలయునని వాంఛింపరు.

ప్రతము ఛెడినను ఫలము దక్కదను సామ్యమున భారతీయుల కొకవేళ పల్లపుభూముల నిచ్చినను అయ్యవి సారహీనము లనియు పంటలు పండవనియు నిటీవల నెకప్రముఖుడు సూచించెను. ఎందుకును బనికిరాని భూములు భారతీయులకు మాత్రమే గావలయును? మరియొక ఆక్షేపణ గూడ గలదు. పల్లపుభూములలో నివసించుట కొకమారంగీకరించుచో భారతీయుల సమానత్వపు హక్కులు నున్నజట్టును. కెనియాలోనేగాక ఇతర భాగములలో గూడ భారతీయుల స్వాతంత్ర్యమునకు శాశ్వతనష్టము గలుగును. భారతీయు లిప్పుడు స్వాతంత్ర్యమును ఆత్మకారవమును వాంఛించుచున్న ఛామ స్వల్పపు లండములతో తృప్తి జెందుటచే తీరనిహాని గలుగును. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పల్లపుభూములనుగూర్చి విచారించుటకు ప్రత్యేకోద్యోగిని పంపుటవలన కెనియా భారతీయుల దురవస్థను పెంపొందించినటులగును. ఇందుకు భారతీయు లంగీకరింపజాలరు. శాసనసభ లీ ఏర్పాటును నిరసింపవలయును. అధినివేశరాజ్యము లలోని భారతీయు లెట్టికష్టములకు లోనయినను

ఇంతవరకు తమ స్వాతంత్ర్యమును కోల్పోవుట కంగీకరింపలేదు. తమహక్కులకొర కింతవరకును పోరాడుచునే యున్నారు. వారికష్టము లిప్పుడు తీరకున్నచో స్వరాజ్యము లభించినపిమ్మట నయినను తీరకబోవు. ఈలోపుగ తమ జన్మస్వాతంత్ర్యములను భారతీయులు బుద్ధిపూర్వకముగ వదలుకొనుచో, భావినంతటికీ తీరని యపకృతి గలుగుట నిశ్చయము.

జననాధీకర్యనివారణము

జననము లధికమగుటచే దారిద్ర్యము పెరుగుచున్నదనియు, అందుచే వాని నేతీరున నయినను నిరోధింపవలయు ననియు, యూరపునందు చాల కాలమునుండియు కోర్కె గలదు. ఇందుకొరకై పరిశోధనలు జరుగుచున్నవి. మాతృభూమియను సిద్ధాంతముప్రకారము, స్త్రీలు గర్భముదాల్చుకుండుటకు ప్రతీక్రియల నవలంబింపవలయును. ఇట్టి ప్రతీక్రియల గూర్చి పలువురు పలువిధములు గ నభిప్రాయ మిచ్చుచున్నారు. భారతభూమియందు సర్వమును ఈశ్వరసంకల్పమునకే వదలివేయబడెను. గాంధీ మహాత్ము డీవిషయమై నిటీవల వ్రాయుచు కృత్రిమప్రతీక్రియ లేవియు లాభకరములు గావనియు మీదమిక్కిలి నవి శారీరిక నైతికహానిగూడ గలిగించు ననియు ఇండియన్ గ్రహమువలనను బ్రహ్మచర్యమువలనను మాత్రమే ఫలసిద్ధి గలుగుననియు తేటపరచెను. మహాత్మునివ్రాతలు అనహజములనియు, అనంభవమగు సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించుచున్నవనియు, మానవునికి కామేచ్ఛ సహజమనియు దానిని బలవంతముగ నిరోధించుటకు సాధ్యపడదనియు, ప్రకృతిశాస్త్రసంబంధమగు పద్ధతుల నవలంబించి కామోపభోగమునకు భంగము లేకుండ జననముల నరికట్టవలయు ననియు, పాశ్చాత్యవిమర్శకులు ప్రత్యుత్తర మొనగిరి కాని మహాత్ముని యభిప్రాయము మారలేదు. ఇంగ్లండులో నీవిషయమునుగూర్చి విచారించి రిపోర్టు జేయుటకు వికెఫ్టెరు బిషపుగారి యధ్యక్షతక్రింద నెక విచారణసంఘ మేర్పరుపబడెను. ఆసంఘము నందు మత వైద్యాది శాఖలకు సంబంధించిన ప్రతి నిధులు పలువురు గలరు. విచారణసంఘమువారి రిపోర్టు వెలువడినటుల తెలియచున్నది. ఈ సంఘమువారు మహాత్ముని యభిప్రాయముతో నేకీ భవించిరి. జననము లధికము గాకుండ నివారించుటకు ఇండ్రియన్ గ్రహము నకన్న ఫలప్రదమగు మార్గము లేదని వీరు నిరూపించిరి. కృత్రిమపద్ధతులు పనికిరావని సూచించిరి. నిరాడంబరజీవితమును, సాంఘిక ఆర్థిక పరిస్థితులసంస్కరణమును జరుగుట ముఖ్యమని, విచారణసంఘమువారి తలంపు. ఆధునిక నాగరికము, భోగేచ్ఛను పెంపొందించి, ఇండ్రియత్వప్రేనే ప్రధానమని ఎంచును. జితేంద్రియత్వమును వృద్ధిజేయుట కిది తోడ్పడుటలేదు. భౌతికసుఖ మెక్కుడుగ నెవరనుభవించెదరో, వారే నాగరికులనియు, నిరాడంబరముగ జీవించువారు అనాగరికు లనియు, దెలుపుట యాచార మయినది. జీవితపరిమాణ మెంత యధికమయిన నంతమేలట. ఇట్టి యభిప్రాయములు

ప్రబలుటవలన, జీవితము సంక్షిప్తమై దుఃఖభరితమై యొప్పుచున్నది. ఆకారణముచేతనే, నిరాడంబరమగు జీవితమును చేపట్టవలయునని, విచారణసంఘమువారు చెలుపుచున్నారు. గృహపరిశ్రమ లడుగండి, యంత్రపరిశ్రమలు సర్వత్ర వ్యాపించుటచే, కొలదిమంది ధనవంతులయినను ప్రజాసామాన్యము మాత్రము దుర్భరస్థితి ననుభవించుచు దుర్నితీపాలగుచున్నారు. అందుచే ఆర్థిక సాంఘికస్థితి మారవలయునని కోరుటలో వింతపెద్దియులేదు. వివాహపు ముఖ్యోద్దేశము, కామత్వప్రీతిగాక పుత్రలాభమేయని భావించునెడల, పుత్రపుత్రికాజననమును గాంచి దుఃఖంపనవసరములేదు. ఎంతతక్కువమంది పిల్లలున్న అంతభాగ్యమని ఎంచెడి మనోభావము తొలగిపోవలయునని, విచారణ సంఘమువారు హెచ్చరించుచున్నారు. మొత్తముమీద పాశ్చాత్య దృష్టియందు మార్పు గలుగవలసినయవసర మెంతేగనుపించును. పాశ్చాత్యనాగరికమే పరమావధియని ఎంచెడి భారతీయవిద్యార్థికులుగూడ, పాశ్చాత్యాభిప్రాయములందుగలుగుచున్న నూతనపరిణామమును గుర్తించుట మేలు.

కర్జను ప్రభువు : హిందూ దేశము

కర్జనుప్రభువు ప్రచురించిన కడపటిగ్రంథము జూచిన, వారిపూర్వాభిప్రాయములు విశేషము మార్పుజెందలేదని గన్పట్టును. రాజప్రతినిధి, ఇండియామంత్రిపదవులను నిర్వహించువారు తమస్థానములను మార్చుకొనగూడదనియు, రాజప్రతినిధి పదవిని సివిలుసర్విసువారి కీయక ఇంగ్లండునుండియే రప్పింపవలయు ననియు, మున్నగు విషయములను కర్జనుప్రభువుగారు సూచించిరి. ఆవిషయముల గూర్చి చర్చింప నవసరములేదు. భారతీయులగూర్చి రాజప్రతినిధులెవరును పశుపవాక్యములను ప్రయోగింపలేదనియు, వారియెడల నభిమానము జూపుచుండిరనియు, దెలిసినవిషయమును మాత్రమువిశ్వసింపవలెదు. భారతీయులను నిందించినవారిలో కర్జనుప్రభువుగారినే ముఖ్యముగ పేర్కొనవచ్చును. భారతీయులు అసత్యవంతులని బహిరంగముగ చాటుటకు కర్జనుప్రభువుగారు పూనుకొని, దేశమున కలవరము గలుగజేసిరి. భారత రాజకీయ సంస్కర్తమాత్రము, రాజకీయాభివృద్ధి ప్రధానముగ నెంచునుగాని, న్యాయమునుగాని, మానవజీవితపు పవిత్రతనుగాని పెంపొందింపగోరడనుట, సత్యవిరుద్ధము. రాజకీయసంస్కర్త లెవరును అరాజకకృత్యములనామోదించియుండలేదు. న్యాయముకొనసాగుటకు, వారెల్లపుడును తోడ్పడియుండిరి. యూరపియనుల హక్కులను తొలగించుటకు వారు నమకట్టలేదు. భారతీయులకు అన్యాయము జేయవలదనియే వారుగోరుచుండిరి. యూరపియనుడు భారతీయుని వధించిన, కొద్దిశిక్షతోనో అదియు లేకనో విడిచిపెట్టబడుటచే, అట్టి అన్యాయము పనికిరాదని, వారు చాటియుండిరి. ఇటులనే భారతీయుల కొక విధమగు న్యాయము, యూరపియనుల కింకొక విధమగు న్యాయమును బనికిరావనిరి. ఆయుధశాసనమును భారతీయులకు మాత్రము వర్తింపజేయుట అన్యాయ మనిరి. విక్టోరియారాణిగారి ప్రకటనము సఫలము గావలయునని స్పష్టముగ గోరిరి. ఇటుల

గోరుట, అక్రమ మని ఏరును జెప్పజాలరు. రాజకీయ జీవితమున కార్జున్యమున కేమాత్రము చోటుండగూడదనియు, ఆహింసను నిష్కర్ష గ నవలంబింపవలయుననియు ప్రతిపాదించిన గాంధీమహాత్మునియపదేశముల గాంచినపిమ్మట, కర్జును ప్రభువుగారిటుల వ్రాయట కెట్టి యవకాశము లేదు. బౌద్ధార్యసమన్వితముగు నిరంకుశపద్ధతిని భారతీయ లిపుడామోడింపరనికర్జునుప్రభువుకు తెలియును. కాని, ఈపద్ధతి యమలులోనుండునప్పటికన్న నిష్పడుభారతీయు లెక్కుడు సౌఖ్యముగనుండురని మాత్రము, కర్జునుప్రభువుగారునమ్ముటలేదు. కాని, వెనుకటికిని ఇప్పటికినిపరిపాలనాపద్ధతులందు మార్పుగనుపించుట లేదు. నిరంకుశవిధానము తొలగలేదు. కర్జును ప్రభువుబోలు ఇంపీరియలిస్టులకు నిరంకుశవిధానము సంప్రీతికరముగ నుండినను, అయ్యది చిరకాలము కొనసాగుట దుర్లభము. ప్రజలలో వివేకోదయము గలిగినది. కర్జునుప్రభువుగా రవలంబించినపద్ధతులవలన గలిగిన అసంతృప్తి ఇప్పటికిని తొలగలేదు. బ్రిటీషుప్రభుత్వము వారికి దూరదృష్టియున్నచో, స్వరాజ్యప్రదానమువలననే, హిందూ దేశమున ప్రబలిన అశాంతిని బోగొట్టగలుగురు. తామసించినకొలదియు, పరిసితులు క్షిప్రభూయిష్ఠమగుటదప్ప వేరులాభము గలుగబోదు.

ఫలితము

రీడింగు బర్క్లెడ్ హెడ్డు ప్రభువుగార్ల మధ్య జరుగుచున్న యాలోచనలకు ఫల మేమగునో, పైమున్ ఆఫ్ సిలోను పత్రికకు లండనువిలేఖరి వ్రాసిన లేఖయందు సూచించబడెను. ఆగస్టునెలలో జరిగిడి సామ్రాజ్యశాసనసభలో, రీడింగు ప్రభువుగారు ప్రారంభోపన్యాసమిచ్చుచు, నిజనందర్భములను వివరించెదరట. 1929 సంవత్సరమువరకు, సంస్కరణములను మార్పుటకు ప్రయత్నింప రనియు, ప్రస్తుతస్థితినే కొనసాగింతురనియు చెలియుచున్నది. ఈవిషయము, బర్క్లెడ్ హెడ్డుప్రభువు ప్రసంగము బట్టియు విదితమగుచున్నది. బ్రిటీషుప్రభుత్వము వారేమియో వరములను ప్రసాదించెదరని ఎదురుజూచుచున్న వారి నాశాభంగ మెదుర్కొనుట సహజము. రీడింగు ప్రభువు గారి పరిపాలనా కాలము మరియొక సంవత్సరమువరకు విస్తరించునట. ప్రాయశః వీరి పరిపాలనా పద్ధతులు కన్నరైటివు ప్రభుత్వమునకు సరిపోయెనని తలంపవచ్చును. రీడింగు బర్క్లెడ్ హెడ్డుగార్ల మనములను వేధించుచున్నది, సర్విసు సభ్యుల సమన్వయే. పల్లికు సర్విసు కమిషనును నియమించి సర్విసుల సౌకర్యములను శాశ్వతాధారములపై నిలిపియుంచవలెనని బర్క్లెడ్ హెడ్డు ప్రభువు గోరుచున్నాడు. పల్లికు సర్విసు కమిషను సలహాసంఘముగ నుండవలయునని రీడింగు ప్రభువు గారును సర్వాధికారసమన్వితముగ నుండవలయునని బర్క్లెడ్ హెడ్డు ప్రభువుగారును తలంచుచున్నారు. తుదకు ఇండియామంత్రిగారి యూహయే సఫలమగునని ఎంచెదము. సర్విసు యుద్యోగుల కభయ మొసగుచు త్వరలో నొకప్రకటనము గావించెదరట. జరుగబోవున దిదియే. ఇట్టిస్థితిలో రిస్సాంసీప్రసహ కారము నవలంబింపవలయు నని కపర్డి ప్రభుత్వము గోరుటెంత పరిహాసాస్పదమో

జెప్పనక్కరలేదు. భారతీయు లీతరుణమున ఇంగ్లండుపై నాశవనలి స్వశక్తిని నమ్ముకొనుటయే శ్రేయస్కరము. ముహాత్ముని కార్యక్రమమును నిరసింపి మరల ప్రాతఃపద్ధతుల నవలంబింప నెంచు వారు దేశసౌభాగ్యమును పెంపొందింపజాలరు. భారతీయుల పరాధీనదృష్టి క్రమక్రమముగ మార్పు జెందుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధికిదియే మూలము. ఇట్టి పరిణామమును నిరోధించుట శ్రేయస్కరమో, లేకపెంపొందించుట లాభమో, ఎవరికి వారూహింపవచ్చును.

సర్. ఆలీ ఇమాంగారి సూచనలు

ఈకాలమున ప్రతివారను తమకు దోచిన సంస్కరణములను సూచించుచున్నారు. ఇచ్చెడి వారు గనుపింపకపోయినను, సంస్కరణవిధానము లెన్నియేని వెలువడుచున్నవి. వీరికన్నను సంస్కరణములను సంపాదించు టెటులని యోచించువారంతగగనుపించుటలేదు. అడుగునపుడయినను గట్టిగ నడుగుటలేదు. లేనిపోనిసంకోచములన్నియు, వీరికే జోచుచున్నవి. సర్. ఆలీ ఇమాంగారు, ప్రస్తుత సంస్కరణవిధానము విఫల మయ్యె నని చెలుపుచున్నారు. ఈవిషయమున భారతీయనాయకులలో సామాన్యముగ నభిప్రాయభేదము గనుపించుట లేదు. బర్క్లెడ్ హెడ్డుప్రభువుగా రింకను తమయభిప్రాయమును మార్చుకొననిచో, దాని కెట్టివిలువ యుండజాలదు. మాంటుఫర్డు విధానమును కొనసాగించుట దుర్లభ మనుటకు ఆలీ ఇమాంగారి కెట్టి సంకోచము గనుపించదు. 1929 సంవత్సరమువరకు వేచియుండుటయు వీరికి బనికొరదు. సైన్యవ్యవహారములను భారతీయులకు వప్పగింప పెట్టుటకు మాత్రము తరుణ మరుదెంచలేదని, ఆలీ ఇమాంగారి యుద్దేశము. డాక్టరు బిసెంటుగారును నిట్టి యభిప్రాయమునే సూచించుచున్నారు. వీరికిగల భయము నిరాధారమని ఎంచవచ్చును. భారతీయసైన్యమున యూరపియును మరి కొంతకాల ముండవచ్చును. కాని సైన్యవ్యవహారములు భారతీయ యాజమాన్యముక్రింద నేల జరుగగూడవో తెలియదు. ఇటుల వెనుకాడుచుండునంతవరకు, భారత వర్షమునకు స్వాతంత్ర్యము లభించుట దుర్లభము. సైన్యవ్యయము తగ్గినగాని, హిందూదేశాభివృద్ధికి మార్గ ముండజాలదు. ఎంతకాలమిశాఖ ప్రజలకు వశము గాదో, అంతకాలమువరకు దేశము మితిమీరిన బరువులను మోయుచుండవలయును. నానా రాష్ట్రసంఘనిర్మాణమువలన, ప్రపంచమున కల హము లంతరింపవలసియుండ, హిందూదేశమునకు మాత్రము హెచ్చుకేషద్రవ మేల యుండవలయును? కడచిన యూరపియును సంగ్రామములో బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమును రక్షించిన భారతీయయోధులు, అవసరమగునపుడు స్వదేశరక్షణ గావించుకొన గలరా? అధినివేశ రాజ్యములకు మాత్రము సైన్యబల మధికముగ నున్నదా? వారికి ఇంగ్లండు సహాయము జేయుచో హిందూదేశమునకును అట్టిసహాయమును జేయవచ్చును. రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్యమును, కేంద్రప్రభుత్వమునందు ద్వంద్వ పరిపాలనమును వీరు సూచించుచున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వము నందయినను ద్వంద్వ పరిపాలనము కొనసాగుట దుర్లభ మని దోచును.

రాష్ట్రపరిపాలనమును ఇండియా ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనము జేసికొనుటను సర్. ఆలీ ఇమాంగారు అవకాశ మేర్పరచిరి. ప్రజ లీతరుణమున సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము గోరవలయును. అతుకులమారి సంస్కరణమువలన లాభముకన్న నష్ట మధికముగ గలదు.

విదేశవార్తలు

భారతదేశమహిమ

కర్జు ప్రభునినుతి
లండన్ జూన్ 2:—ఇండియాలో బ్రిటీషు ప్రభుత్వమును మహాత్మరముగు గ్రంథమును కర్జు ప్రభువు వ్రాసెను అంతులో భారతదేశమహిమనుగూర్చి ఇట్లునుతించెను:
కర్జు ప్రభువు చనిపోవు సరికి ఈగ్రంథము పూర్తికాలేదు. తిప్పాపులనైన సరిమాడలేదు. విషయనూచిక నైన తయారు జేయలేదు. కర్జు గారి కోర్కె ననుసరించి సర్ విలియం పాప్టరుగారు ఈగ్రంథమును పూర్తిజేసినయొక్క కేసిట్ కంపెనీవారు 4 లేదీని ప్రకటించెదరనియు ప్రకాశము తమ పీఠికలో చెబుచున్నారు.
తాను రాజప్రతినిధిపదవిని చాలిందుకొని ఇండియా నుండి ఇంగ్లండుకు తిరిగివచ్చిన పిదప ఈ గ్రంథమును వ్రాయ ప్రారంభించితిని ఉపోద్ఘాతమున కర్జు ప్రభువు చెలిపెను. విరోధానుసంగ్రాహముచేతను, మరితర్జుకార్యములచేతను అభ్యంతరము గల్గెనట.
గ్రంథము విస్తారముగ దృష్టాంతములతోడను, చరిత్రాంశములతోడను గూడియున్నది. మొదటి సంపుటకు కలకత్తా విచిత్రములను చెలుపుచున్నది. రెండవ సంపుటయన ఇండియాకు సంబంధించిన ఇతర విషయములనుగూర్చి కర్జు ప్రభుని యభిప్రాయము లున్నవి. రాజప్రతినిధిగ పూర్వము ఇండియా మంత్రిగ నున్నవాడు ఉండగాదనియు, రాజప్రతినిధిగ నున్నవాడు ఇండియా మంత్రిగ నుండగాదని పోతుకముగ సమంజసముగ నిరూపించిరి. పూర్వము తానే ఇండియా మంత్రిగ నుండి రాజప్రతినిధి చేసినకార్యము లన్నిటిని కొంతవరకు తారూరచేసి త్రిప్పి వేసి న ఇండియా మంత్రిమరల రాజప్రతినిధిగనుండి తానేవారి యుత్తరవులనైతే రద్దుజేసెనో అట్టి రాజప్రతినిధి మరల ఇండియామంత్రి యగుట ఆలసి అజ్ఞాన ఒకపుడు ఇండియామంత్రి పనిజేసి మరల ఇప్పుడు రాజప్రతినిధిగ నుండి శిరసావహించుట కద్దముగ నుండును. లండనులోనుండి ప్రారంభించి వ్యర్థమైన ఇండియామంత్రి ఇండియాకు రాజప్రతినిధిగ నుండి ఆకార్యమున తనయధికారముమీనుచే పూర్తిజేయ సంకల్పించుట తటస్థమను. రాజప్రతినిధిగ నుండి ఇండియామంత్రిగ బోయిన అచటివారు ఇండియాలో అవలంబించినట్టియు నూచించినట్టి విధానమునే అవలంబించుటకు ప్రయత్నించును. తాను రాజప్రతినిధిగ నున్నపుడు ఎట్టి యభ్యంతరములకు లోనాయెనో అట్టి మందలింపులను, యభ్యంతరములనే తన స్థానము శాక్రమించుకొన్న రాజప్రతినిధిపట్ల జూపుట తటస్థమను. లేదా ప్రదేశమునుండి యూచినవారి వలెనే ఆతడు న్యూహాంపలసి వచ్చెనేని ఇండియామంత్రిగ పనిజేయజాలడు, నిర్వహించుకొనలేక పోవలసివచ్చును.
సుపరిపాలనజేయును నిమిత్తమును తగాదాలు లేకుండ జరుగుటకును ముచినని నచ్చివచ్చామునే స్థానించులెనని కర్జు ప్రభు నెనెను.
రాజప్రతినిధి కుండవలసిన అర్హత
ఇంగ్లండునుండియే రాజప్రతినిధి నేర్పాటుజేసి ఇండియాకు బంపవలెనను సిద్ధాంతమునే నిలబెట్టువలెననిరి. నిమిషపర్యెంటును గవర్నరు జనరలుగ నియమించవలెనని కోరిక బలపడెను గాని ఇంగ్లండు ప్రభుత్వపద్ధతినిగాని, ప్రభుత్వ తరగతినిగాని ఆతడు గ్రహించజాలడు. అనభవ ముండదు. రాజప్రతినిధిగ నుండ బోవువారికి తనను పాలించు ప్రభుత్వతత్వము స్వయముగ తెలిసి యుండవలెను.
రాష్ట్రీయ గవర్నరులనే రాజప్రతినిధిగ నియమించవలెననియు లేదా గవర్నరు జనరలు విశేషములనుండే రప్పించవలెననియు భారతీయుల యభిప్రాయము. కాని ఇప్పుడు

సివిలియన్ రాజప్రతినిధిగ నియమించు నుద్దేశ్యమును దేశీయ పత్రికలన్నియు ఏకకంఠముతో ఖండించును.

రాజకుటుంబములో నున్న వారిని

రాజప్రతినిధిగ నియమించరాదు

అని కర్ణాటక ప్రభుని యభిప్రాయము. తన ప్రభుత్వవిధానమున అతడు భారతీయులతో ఏకమగును. ప్రభుత్వవిధానమును కొనియాడిన అతడుగూడ సొగడ్డకు అర్హుడగును. సంఘర్షణ నచ్చిన నిందకుగూడ లోబడవలసినవచ్చును.

పాలకులకును, స్వల్పసంఖ్యాకులకు పాలకులకును పోరాట మెక్కువ యగుచుండుటచే ఇండియాలో రాజులు రాజప్రతినిధిపరిస్థితులు గంభీరమున బడును. సార్వభౌమని ప్రతిష్ఠకు భంగకరమునూట లవలసివచ్చును. లేదా అట్టి పనులను జేయవలసినవచ్చును.

రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము పూర్తి లభించునో జరావచ్చును. స్థానిక ప్రభుత్వమునకు సార్వభౌమని పంటివారే అధికరిగ రాజకీయములలో సంబంధము లేకుండ పాంథికమత ఆచారవిషయములలోనే సంబంధముండునని పనిచేయుకాలము రావచ్చును. ఇట్టిపరిస్థితి తేర్చడవలెనన్నచో ఇండియా ప్రభుత్వములో పూర్తిగా మార్పుగావలెను కాని ఇయ్యది కొరదగినదిగాదు.

సంస్థానాధీశ్వరుల పరిస్థితులు

పారలించుచున్న స్వరాజ్యోద్యమమునకు అనుకూలముగ సంస్థానాధీశ్వరులు పరిపుష్కలములు ముఖ్యపాత్ర పోషింతురు. భారతదేశ భాగ్యోదయము విస్తారము స్వదేశ సంస్థానముల బలముమీదనే ఆధారపడియున్నది. రాజప్రతినిధికి స్వదేశ సంస్థానాధీశ్వరులకును సంబంధపాత్రములు మరింతదృఢపడవలెను.

కర్ణాటక ప్రభుత్వ కాలమునుండి పంజాబు, మద్రాస్, కచ్ యానూ, కచ్చి రాజ్యములు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునుండి రాజప్రతినిధికి మార్చబడెను. పాతములను మరింత బలపరచుటకు కృషిచల్పవలెను. ఇకముందు రాజప్రతినిధి ఆలోచించవలసిన విషయములలో ఇది ఒకటి ముఖ్యమైనది. ముందు సంస్థానాధీశ్వరులు భారతదేశ బ్రిటిషు పాలనమున పూర్వమువలె నున్నదిన్న పామువలె చూడకొనరు. కొంత యుత్సాహమును కొనెదరు. క్రమక్రమముగ ఇద్దరుగులసి సమస్త వ్యవస్థాపకులగుదురు. బ్రిటిషుప్రభుత్వముతో సమానముగ నేతమ వైఖరిని చూపవలెను.

జాతివివక్షత

భారతజాతినిగూర్చి ఏ రాజప్రతినిధియు వరువచాక్రమును ఆడినటుల గవింపుచు కఠినభావమును జూచి ఎఱుగను. ప్రతిరాజప్రతినిధియు తమ ధర్మమును నిర్వహించుటకు బూనుకొనిరి. భారతీయులపట్ల అనురాగమును జూపిరి. వారి యోగ్యత సంతయు సాగిరి. పిన్నవయస్కులను, అనుభవము జాలని అంగ్లేయులపై మోపిన ఆహంభావముగాని జాతిగర్వముగాని వెనుకటి రాజప్రతినిధులపట్ల భారతీయులు ఆలోపించలేదు. భారతీయుల పక్షమున నహించుచున్నట్లును, శ్వేతముఖులకు ప్రతికూలముగ నున్నట్లును నటించి ప్రజానరాగమును బడయుటకు వెనుకటి రాజప్రతినిధు లంగీకరించలేదు. కొందరు రాజప్రతినిధులు బహిరంగముగ శ్వేతముఖులదౌర్జన్యమునుండి భారతీయులను గాపాడుటకు ప్రయత్నించిరి. జోక్యము గలుగజేసి కొనిరి. ఇట్టి విషయములలోనే లెట్టుకొనుట అతని దేశీయులే నిందించిరి. ఇండియాలో భారతీయునిప్రాణమును, ఆంగ్లేయుని ప్రాణమును, సమానముగ జూడవలెను. ఒకరిని నిందించుట ఒకరిని ఆదరించరాదు. ఒకరిని సహించి ఇంకొకరిని ఖండించరాదు. సాధారణముగ భారత రాజకీయ వైఖరి రాజకీయాభివృద్ధికి గల అవకాశములే గోరుచుండును. న్యాయము, మానవప్రాణపరత్వముగూర్చి అంతగ ఆలోచించదు. జాతివివక్షతగూర్చి జరుగుచున్నదనుట అన్యాయమును విషయమై ఎంతకాలమో ఆలోచించితిమి. కాని దేశము రాజకీయసౌకర్యములకు సంసిద్ధముగ లేదని నిశ్చయించితిని. నాది తప్పని అనుకొనను.

భారతీయులవిశ్వాసము

ప్రతి బ్రిటిషువ్యక్తియు ఇంగ్లండునుండి వచ్చునపుడు న్న యభిప్రాయముకంటె ఎక్కువ గౌరవభావమును ఇండియాకువచ్చి ప్రజలతోగలసిమెలసి తిరిగి ఇండియానుండి ఇంగ్లండుకు మరలుసమయమున జూపును. భారతీయులపట్ల విశ్వాసమునెక్కువ. భారతీయులు ప్రభుభక్తిపరాయణులు. స్వామి త్యాగగురంధరులు కృత్జ్ఞులు. మనము దయతోజూచిన భార

తీయులనుమించిన మంచివా రుండరని విశ్వాసమురాజి ఒకప్పుడాకు ఆమె ఆరునెలలకు చనిపోవునగా ప్రాసెను. ప్రజలను దయతోజూచుచు నిరంకుశముగ పాలించుచుండుటకు సమయముగా దిది. రాజకీయస్వాతంత్ర్యభాధ్యతను గ్రహించుటకై గావలెనను పరిస్థితులు క్రొత్తభావములను గలుగజేసెను. ఇయ్యది భారతదేశమును చాలవరకు గొంపోవును. కాని క్రొత్తపాలనమున భారతీయుడు బాగుపడియుభింపునా యని అడుగవచ్చును. భారత బ్రిటిషువాకులకు పూర్వమున్న సమ్యక్ము అంతరించును ఆగౌరవము సన్నగిలును. ఇకముందు రాజప్రతినిధి చేయవలసిన పని చాల కష్టమైనది. భారతీయులదయను గడించుటకును వారి భావములకు అనుకూలముగ నుండుటకును రాజప్రతినిధి ప్రయత్నించవలెను.

ప్యాంగు పే అల్లరులు

జపానుపాలీనువానిని ఉప్పుతేరులో ముంచుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతరి)

ప్యాంగు పే, జూన్ 2:—ఉప్పుతేరులో త్రోవిన జపానుపాలీనువానిని ఏటిలో ముంచితేయు నుద్దేశ్యముతో వానిని ముట్టడించుచునే యుండిరి దొంగిలెల్లువారలు. కాని పాలీనువాడు చేతనున్న చిన్నతుపాకెని గాల్చుటచే ఒకడు చనిపోయెను. ఇంకొక ఇద్దరకే గాయములు తగిలెను. నేటిసాయంత్రము చీనా సంగీతకాలనండి గుండ్లుకాల్చబడెను. ఆమెరికను ఆశ్రయకై నైకునితోడలో గాయముతగిలెను. గుట్టము చనిపోయెను. నైకుని లూయీసుపాతలను మరల గాల్చిరి. దొంగిలెల్లువారి ఆక్రమించుకొన్న భవనమును ఆమెరికను వాతంతిరులు, ఆశ్రయకై నైకులు ఆక్రమించుకొనిరి. 300 మందిని చుట్టవేసిరి గాని కొంతదమక పడలేదేమి. మొత్తము 2 వేల ఆమెరికనునావికులు పికింగుకు త్రువు ననుసరించి ప్యాంగుపే కంప బడుచున్నారు. చీనా విదేశాంగ కార్యాలయమునావియుక్తము చీనా విదేశకమిషనరు చర్యయు సమైక్యదారులు మరింత బిట్టబిగియుటకు కారణమాయెను. పరిస్థితులు నిదానముగ చెడుచున్నవి.

జనీవా కార్మిక సభ

పనిలో ప్రమాదము తలపించుట

విదేశీయ దేశీయ కార్మికులకు ఒకేఆవరణను జూపుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతరి)

జనీవా, జూన్ 2:—పనిలోనుండగ దేశీయకార్మికులకుగాని విదేశీయ కార్మికులకుగాని ప్రమాదము తలపించిన సమానఆవరణనే జూపవలెనని సిఫార్సును భిన్నాభిప్రాయములు లేకనే ఆమోదించిరి.

కార్మికపరిస్థితుల విచారణ

చీనా, ఇండియా, జపాను, పెరిషియా సయాం, మాండేటు అధినివేశములు, సంతక రాజ్యములందు కార్మిక పరిస్థితులను వ్రాతమాలముగ విచారించి గణగోసవలెననియు ఆయా ప్రభుత్వములతో ఆలోచించవలెననియు భారతకార్మికప్రతినిధి తీర్మానము సంగీకరించిరి.

కప్టన్ అముంచనేన్

వెడకుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతరి)

అస్సా ప్రభుత్వమువారు పొగయొడలో రెండు నాకావి మానములను అముంచనేన్ గారిని వెడకుటకు నిశ్చయించిరి. వచ్చే వారంతమున విమానములు సిటిజిబర్డెక్ జేరును. తిరిగి రాలేక విమానముమీద రా కిలులేక సిటిజిబర్డెక్కుగాని కేపు కొలంబియాకుగాని నడిచి వచ్చుచున్నా దనుకొను చున్నారు. కచ్చిండిన్ ప్లేషను సర్వసేనాధిపతిగ ఆడిర్లతో వాల్చరు ఎల్లెర్బా గారిని నియమించుటకు సార్వభౌమ డంగీకరించెను.

ఆంగ్ల సర్దారు హత్య

9 గురు దోషములు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతరి)

కెయిరో, జూన్ 2:—సర్దారు లీస్టాకును జంపిరసరుజువైన 9 గురిలోను ఇద్దరు విద్యార్థిసోదరులు ఇద్దరు రైల్వే కర్మాలయమున పనివాండ్లు, ఎడ్రముపనివాడును, ఇంజనీరు, మోటారుబండిని నడుపువాడు పూర్వము జరులులో మంత్రిపక్షములో నున్న న్యాయవాది. ఇతనిపేరు మహ్మదునినూరు. ఇంకొకడు అధికారి, మహ్మదు ఇస్మాయిలు.

సోవియటు ప్రచారము

ఉత్తరభయము

లండన్, జూన్ 1:—బాల్టికు సముద్రమునకు ఇంకను బ్రిటిషుయుద్ధనౌకలు వచ్చుచున్నవని బోలిషికులు ఆడేపిందుచున్నారు. దీనివలన రషియాంతటను భయముగనున్నదట. క్రాస్టువెడ్లులో నైనికశాసనము ప్రకటించవలెననుచున్నారు. బాల్టికు సముద్రమును బ్రిటిషుయుద్ధనౌకలు సమీపించగనే నైనికశాసనమును ప్రకటించనున్నారు.

తేలికవిమానము

జర్మనీలో యుత్సాహము

పంధిపరతులవలన జర్మనీలో తేలికవిమానములకే నిర్బించుచున్నారు. ప్రజలందరూ దీనియందే యుత్సాహముగ నున్నారు.

పొగయొడ అంటుకొనుట

కలకత్తానుండి వచ్చుచున్న బర్బారిగో ఇబ్రహీనాక అంటుకొని సరకు కొంచెము చెడెను. నివృత్తు ఆగ్ని. నాకపయనము సాగుచున్నది.

యూరపులో శాంతి

క్రొత్త పరిస్థితులు

లండన్, జూన్ 21:—యూరపుశాంతివ్యవస్థినిబట్టి సంతక బడంబడిక సంతకమైన పిదప మంచిస్థితికి వచ్చివారము. తుదకు బ్రిటను యూరపియను విధానమును నిర్వచించెను. ప్రాంసు దీనితో ఏకీభవించుట కిదే ప్రథమము.

బ్రిటిషులేఖ ప్రెంచి మంత్రివర్గమున కెంతయు నచ్చెనట. ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు ప్రెంచి విదేశాంగ విధానమున నాయకు లగువారి యభిప్రాయముగూడ సంపాదించెనట.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రెంచి యభిప్రాయముతో పూర్తిగ ఏకీభవించలేదట. వెర్సెయిల్స్ ఒడంబడికపట్ల విశ్వాసముగ ప్రవర్తించెదమని బ్రిటిషువారు భయముపెరిగిరి. యూరపులో ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులకు పునాది వెర్సెయిల్స్ ఒడంబడికయే. ఈ ఒడంబడిక రై నుకేవలరించవలెనని క్వే ఒడ్రనే అంగీకరించుచున్నదని తెలియుచున్నది.

ప్రెంచివారు బ్రిటిషుముక్తికి లోబడిలేదా యని జాతీయవాదులు భయపడుచున్నారు. తక్కినవోట్ల బ్రిటిషువారి యభిప్రాయమును అందరును మెచ్చుకొనుచున్నారు. జర్మనులు క్రొత్తగ దండెత్తిన ప్రాంసుకు తప్పక సహాయము చేసెదమని బ్రిటనుచేయు ఒడంబడిక నిస్సారమని అనుచున్నారు.

మిత్రమండలిలేఖ

ప్యారిస్, జూన్ 2:—ఆయుధము విసర్జనగూర్చి మిత్రమండలిలేఖను జర్మనీకి థైర్ నులో 4 తేదీన అందజేసెదరు. రి ఫులులు గలవు. రెండు అనుబంధములున్నవి. ఇది వరలో ఆయుధవిసర్జనమునుగూర్చి ఏమిచేసిో తెలుపబడెను. వెర్సెయిల్స్ ఒడంబడిక ప్రకారము ఏమి చేయలేదో తెలియజేసిరి. ఇంకను ఏమి చేయవలసియున్నదో చూపిరి.

ఆయుధవిసర్జనగూర్చి అన్నిపరతులను నెరవేర్చినగాని కొలోనును భారీజేయుటకు వీలులేదని జర్మనీకి తెలియజేసిరి.

యువరాజు సంచారము

ఆరెంజ్ ప్రీస్టేటునుండి నిర్గమనము

హ్యారిస్మిత్ జూన్ 2 :—తేల్యయినరాజు ఆరెంజ్ ప్రీస్టేటు సంచారమును ముగించి నేటాలుకు బయలుదేరెను. ఆరెంజ్ ప్రీస్టేటుకు మరలచ్చి అందరిని జూచెదనని వాడినిరి. నేటాలు రంగరంగులను జూడబోయిరి.

ఇటలీ విమానము తిరిగి జయప్రదముగ రోము కేరెను.

రెడ్ బాలభటులు

గ్లాస్టో కమ్యూనిస్టుసభకు వచ్చుట

లండన్ (తేదిలేదు) :—గ్లాస్టోలో లండన్ (బ్రిటిష్) కమ్యూనిస్టు కాంగ్రెస్ సెమిన్యర్ ప్రారంభ మాయెను.

కాంగ్రెస్ ప్రారంభించుటకు ముందే ఇద్దరు లోపల ప్రవేశించిరి. కొన్ని శిశువులనుండి అపాయకరముగ రసాయన పదార్థములను బారవేసెను. భవనమంతయు పొగతో మట్టవేయబడెను.

వేదికకు ముందు బాలభటనాయకుడు, బాలికాభటులు నిలుచుండిరి. తెనిచు యుద్ధమును చిరస్థాయిగ నుండుగాక యను ప్రకటనములను బట్టుకొని ప్రదర్శించిరి. గ్రీకులలో మేజస్ట్రేటు తన ప్రదర్శనమునకు అభ్యంతరము కెప్పిరనిరి. ఈ విషయమై దేశీయ కార్యదర్శికి తెలియజేసెదనని సకలత్వాల గా రనిరి.

కార్మిక నాయకుల ప్రతికూల కమ్యూనిస్టుల చర్యలను పోలితుగారు ఖండించిరి. ఇండియాలో కమిషనరీ ప్రయోగమును ముగిస్తామని గారు ఆమోదించిరిని ఖండించిరి.

హెడజాబి యాత్రికులు

ప్యాస్పాస్టరు నీయకుడు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 3:—హెడజాబిలో విరోధములగ నుండుటచే తీర్థయాత్రికులకు ప్యాస్పాస్టరు నీయకుడని హెడజాబి ప్రతినిధి కు త్రయపు చేయబడెను.

ఇటలీ వైమానికుడు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

పెర్ట్ర, జూన్ 3:—డిపినిడో వైమానికు డిచట ప్రవేశించెను.

స్యోంగపే ఆల్లరులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

స్యోంగపే, జూన్ 3:—ప్రతికూల విచేతనమై వ్యాపించుచున్నది. విచేతనంత్రాలయములన్నియు ఇందులో కేరినవి. తెలిపాము, నీటిపనులు, మునిసిపలు విద్యుచ్ఛక్తి పనుల కాఖను సమైక్యిటైరి. విచేత వార్తాపత్రికలను కూడ బహిష్కరించిరి.

పల్లిక సర్వను ఆగకుండు మునిసిపలు అధికారులు సమస్తమునూ, మునిసిపల కార్మిక మూల నేటి యుద్ధమును జూచు ముందువలె కార్యాలయమును ముట్టపించిరి. పోలీసువారు దొంగిలించుట గాల్పిరి. ఒకడు చనిపోయెను. రెండు మరణ గాల్పిరి. విచేతమును అచటచట ముట్టపించుచునే యున్నాను. ట్రాములండ్లను రాళ్లతో గొట్టిరి. చాలమంది స్త్రీలు దెబ్బలు తగిలెను. స్యోంగపే నుండి మరెక్క ప్రదేశములనుండి విద్యార్థులు విచ్చుచున్నారు. నేటి సాయంత్రము విటిఫు పటాలములు దిగినవి. గుర్రల రేపు ఉదయమున కొన్నివచ్చును.

మరణవార్త

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్ జూన్ 3:—సర్ హ్యూమన్ డెవలప్మెంట్ చనిపోయిరి.

అమెరికా బొగ్గువరక శిఖామణి మరణము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతి)

అమోంబసేను వైమానిక పయనమునకు దబ్బిచ్చిన అమెరికా బొగ్గువరక శిఖామణి ఎల్వీర్లు అను నాతడు చనిపోయెను.

అమోంబసేనుతో వెల్లిన తన కొడుకొకరిని ఏమియు తెలియనందున బెంగతో చనిపోయెననుచున్నారు.

ఈజిప్టు ప్రతి

రకము పాడుగాకుండ గాపాడుటకు విప్లవములను పరిశీలుటకు వ్యవసాయమంత్రికి అధికారము నిచ్చిరి.

వార్తావరణ సీత

1925 సం॥ జూన్ నెల 4-వ తేది గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధికవర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్పవర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జూన్ 1-వ తేదినుండి వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షమునుండి మిగిలినది
గోపాలపురం	90.7	82.8	...	0	44.96
విశాఖపట్టణము	92.9	81.6	...	0.29	87.09
కాకినాడ	91.4	75.8	...	2.12	89.09
మచిలీపట్టణము	97.2	81.8	...	0.57	41.59
కర్నూలు	98.4	76.8	...	0	26.01
బళ్లారి	97.8	75.8	...	0	20.51
కడప	101.5	75.8	...	0.80	81.28
నెల్లూరు	108.8	81.4	...	0	87.98
మద్రాసు	102.4	78.2	...	0	50.74
కడపూరు	99.5	78.8	...	0	52.94
నీలము	99.1	77.1	...	0.02	89.80
కోయంబటూరు	92.7	71.5	...	0.05	22.19
తిరుచనాపల్లి	102.0	81.0	...	0	88.18
నాగపట్టణము	101.0	81.1	...	0	54.98
మధుర	101.2	81.1	...	0	88.58
పాంబట్	92.9	81.2	...	0	87.00
తిరునల్వేలి	...	...	...	0	28.84
తిరువేంకటము	88.6	76.2	0.57	1.14	64.51
కొచ్చిన్	88.5	74.8	0.21	4.20	114.51
కాలికట్టు	89.1	75.8	0.08	3.22	117.16
మంగళూరు	86.9	74.8	0.88	7.01	125.88
తెంగుళూరు	86.4	65.7	...	0.09	85.87
మేగ్ కార	74.8	68.0	0.81	2.32	125.46
కొడైకనాల్	68.6	64.0	0.04	0.80	62.18

సర్కారులు:—అకసము నిర్వలముగ నున్నది. మదురీ పట్టణములో ఆర్ద్రత తక్కువ. కాకినాడలో రాత్రి పగటికి 7 నుండి 7 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. మచిలీపట్టణము పగటికి 7 నుండి 8 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్కన్:—మేఘములు పువచగనున్నవి. కర్నూలులో పగటికి 7 నుండి 8 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. కడపలో రాత్రికి 7 నుండి 8 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—మేఘములు పలచగనున్నవి. ఆర్ద్రత చాలతక్కువ. మద్రాసులో పగటికి 7 నుండి 8 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రికి 7 నుండి 8 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ.

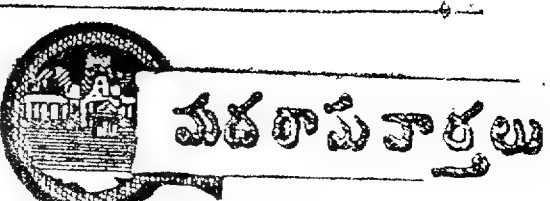
పడమటితీరమున:—వర్షములు సాగినవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాజ్యము.

వార్తావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

సవరణ

1 తేది పత్రికలో 3 వాచి 12 గంటల ఆఖరున గుంటూరు తాలూకాలోని ఎన్నికలు అతిక్లిష్టతతో ఎన్నికల వాటట్లతాలూకాలోని ఎన్నికలు అని చదువుకొనవలెను.

రాకపోకలు:—టి. జి. రూథ్ కృష్ణ, ఏ. ఏ.

డిగ్స్ గార్లు మదరాసు వచ్చిరి.

ఇ. జి. హోల్స్ వర్త్యుగారు మదరాసు నుంచి వెళ్లిరి.

తమిళనాడు వర్మింగ్ కమిటీ:—గురువారము

నేలలో వరదరాజునాయుడుగారి బంగళాలో తమిళనాడు కాంగ్రెసు వర్మింగ్ కమిటీ సమావేశము జరుగును. ఇంకా వరకు మూలచందా సభ్యులు 1781 చేరినారు. వీరిలో ఎ క్లాసువారు 989 బి. క్లాసువారు 802.

శాసనసభలో తీర్మానము:—రాబోవు శాసన

సభలో డా. యు. రామారావుగారి క్రింది తీర్మానమును ప్రవేశ పెట్టెదరు.

“గజెట్టులో ప్రకటించబడిన విధముగా అనంతపూర్ జిల్లాలో కొన్ని గ్రామములందు పూర్ణిణిపు పోలీసు నియమించుటవలన మేమో విచారించుటకు గాను ఒక న్యాయాధికారి ద్వారా యిరవురి అనధికారులుగల సంఘము నొకదానిని నియమింపవలెను.

వరదరాజునాయుడుగారు:—డా. వరదరాజు

నాయుడుగారు మాట్లాడుచున్నార:—నేను జస్టిస్ పక్షము మీటింగుకు వెళ్లినట్లు హిందులో ప్రకటించబడినది. అది పొరపాటు. నేను, జస్టిసువారు కాకు సానుభూతి చూపి నందులకు కృతజ్ఞత చెప్పటకు పోయి వెంటనే వీల్చి పోయి యింటిని. జస్టిసువారితో మాట్లాడినతర్వాత వారు అస్పృశ్యులైన గ్రామ్యుల జాతీయవాదులు గ్రామ్యుల మితవాదులతో మాట్లాడుటలేదా? నేనొకరికి జడియపనిలేదు. నేనే మీటింగుకు పోయినచో పత్రికల నెక్కువకు దానిని బహిరంగ మొనర్చి యుండును.

తెలుగు బై బిల్:—రాజా మంత్రి ప్రగడ భుజంగ

రావుగారు బై బిల్ను తెలుగులో వ్రాసి సార్వభౌమికి డిప్యూటీ కమిషనరీ వారికి సార్వభౌమిని అంతరంగిక కార్యదర్శి యిట్లు జవాబువ్రాయుచున్నాడు.

“విషమకారణం, మీరు పంపిన తెలియ సార్వభౌమను కందించిరి. రాజాగారికి కృతజ్ఞతలమనియూ శ్రమకు మెచ్చు కొంటిననియూ కై ప్రకటనాభిమానమునకు పంపదనములనియూ తెల్పవలసినదని కోరినట్లు నన్ను తెలుపమన్నారు.

ఇట్లు

ప్రాంశర్దాం

(సార్వభౌమని అంతరంగిక కార్యదర్శి.)

ఖద్దరు ప్రచారము

డి 31 మేనెల ఆదివారము మొదలు ఆంధ్రప్రదేశ్ గను కమిటీకిరవున శ్రీయుత యస్. జి. ఆచార్య బాలు కుట్టిగారు వాకింగు చేయుచుండిరి. మొదటికోజున నుమారు 85 రూపాయలు, సోమవారము నుమారు 70 రూపాయలును మంగళవారం 19 రూపాయలును ఖద్దరు మైలాపూరులోనే అమ్మిరి. నిన్న సెంధామన్ మాంటుకువెల్లి నుమారు 101 రూపాయలు ఖద్దరమ్మిరి. వారికిను ఎక్కువ ఉత్సాహముతో పనిచేయుచున్నారు. మైలాపూరులో అన్నిచోట్లకు రానున్నారు గాన వారియందు సానుభూతిజూపి చెప్పి పూర్తి సౌకర్యమును ఖద్దరుకొని స్వదేశాన్నిధికి తోడ్పడెదమగారు. వారు ఎండకు జెరువక ఈ గ్రామపులో నిలిగి పుష్పపని చాలా ప్రకంపనను, అట్టికారి ప్రోత్సాహము కలిగించినచో ఎక్కువపని కాగలదు. వారిని ప్రోత్సహించుదుటగా వారిపట్టి ప్రతివాదును ఖద్దరు కొనుటయే ఎల్లరును స్వదేశాన్నిధికి తోడ్పడెదమగారు.

త. దు. ప్రసాదరావు.

కోలాపూరు మహారాజుగారు

తంజావూరు రాజకన్యను వివాహమాడిరి

బొంబాయి జూన్ 3:—కోలాపూరు మహారాజుగారి క తంజావూరు పాలకులను మహారాష్ట్ర రాజకుటుంబమునందు ప్రేమితి ఆత్మరామరావను కన్యకు వివాహమాడిరి. ఇది మహారాజుగారి కెండువ వివాహము. గొప్పటి మహారాజుగారికి కన్యకలు.

(ఆ. ప్రె.)

తెల్లవారి బరువు

తూర్పు ఆఫ్రికా కమిషను వారి నివేదికము

“ఆఫ్రికా ప్రజలకు తెల్లవారు బ్రష్టులు”

కెన్యా క్వేటజాతుల ప్రశంస

బ్రష్టు బాధ్యత

తూర్పు ఆఫ్రికా కమిషను వారి నివేదికము బూబుక్ గ ప్రకటింపబడినది. ఈ కమిషను అరమ్మబిగోరుగారు (కన్సర్వేటివు) అధ్యక్షులుగను, మేజరు ఎ. జె. చర్చిగారు (కార్మికుడు) యథా. సి. లినుఫీల్డుగారు (లిబరలు) సభ్యులుగ నుండిరి. కడచిన సంవత్సరము ఆగస్టు మొదలు డిసెంబరు నెల వరకు కమిషనువారు తూర్పు రోడ్డిసియా, వైసాలాండు, టాంగియానికా, ఉగండా, కెన్యా, జాంబిజా మున్నగు ప్రదేశములందు పర్యటన మొనర్చిరి.

ఈ క్రిందివిషయముల గురించి సలహానిచ్చుటకు కమిషను వారు నియమింపబడిరి:—

- (1) బ్రిటిషు తూర్పు ఆఫ్రికానుండి డిసెంబెంసీలను ఆఫ్రికానుగ ఆభివృద్ధిరచుట, సరకుల ఎగుమతి దిగుమతి, ప్రతిపండు, రోగనివారణము మున్నగు విషయములందు అన్ని ప్రదేశములందును ఒకే విధానమును అమలనందుచుండుట.
- (2) క్షత్రికా ప్రకాశ నివాసుల సాంఘిక ఆరోగ్య ఆర్థిక అభివృద్ధికి తగు విధమున ప్రయత్నించుట.
- (3) ఆర్థికవిషయములందు ఆఫ్రికావాసులకును ఇతరులకును యుండవలసిన పరస్పర సంబంధములను నిర్ణయించుట. కార్మికసమస్య ఇందు చేరును.
- (4) ఆఫ్రికావాసులపై పన్నులను విధించి వైతికభౌతిక విషయములందు వారు అభివృద్ధి జూచుటకు తగు ఏర్పాటులు చేయుట.

సింహాపలోకనము

కమిషనువారు పర్యటన మొనర్చిన 5 ముఖ్య ప్రదేశముల విస్తీర్ణము 10 లక్షల చదరపు మైళ్లు. జనసంఖ్య 12 లక్షలు. ఈ అయిదు ప్రదేశములలో కెన్యా, కాలిసిలో చేరినది. ఉగండా, వైసాలాండు, తూర్పురోడ్డిసియా ప్రాంతైక్రమము. టాంగియానికా రాష్ట్రము గూండేబి రాష్ట్రము. పీఠాముల విస్తీర్ణము ఆధికము. చక్కని రేవులున్నవిగాని వాటిని అభివృద్ధి పరచుటకై ఎంతయోపని చేయవలసియున్నది. తూర్పు ఆఫ్రికాలో మొత్తమువీర 50 వేలమంది ఆసియావాసులు 18 వేలమంది ఆంగ్లేయులున్నారు. వీరిలో కెన్యానుండి ఆంగ్లేయులసంఖ్య 9 వేలు తూర్పు రోడ్డిసియాలో 500 ఫారములు, వైసాలాండులో 250 ఫారములు, టాంగియానికాలో 800 ఫారములు, ఉగండాలో 100 ఫారము లున్నవి.

సంయుక్త ప్రభుత్వము

ఈ అయిదు రాష్ట్రములకుగల పరస్పర సంబంధముల విషయమై కమిషనువారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ఈ అయిదు రాష్ట్రముల ప్రభుత్వములకును పరస్పర సంబంధము అందుట అన్నివిధముల లాభకరము. కేవలము ఆధికారులనుండేకాక అసభికారులనుండుకూడ అన్యోన్యము సహకారము వృద్ధి చెందవలెను. ప్రస్తుతము ఒక రాష్ట్రమువానికి సంబంధించిన విషయములు మరియొక రాష్ట్రమువానికి తెలియదు. కొన్ని ప్రదేశములందు అహంస అధికముగనున్నది. ఈ రాష్ట్రము లన్నిటిని ఒకటిగచేర్చి సంయుక్త ప్రభుత్వము నేర్పరచువిషయమై ఆలోచించితిమి గాని ప్రజల తీవ్రపటి నామోదించుటలేదు. ప్రతి సంవత్సరము అన్ని రాష్ట్రములందలి గవర్నరులు ఉన్నతో ద్వ్యోగులు ఒక ప్రదేశమునందు సమావేశమై అన్నివిషయములను గురించి చర్చ సలుపుచుండుట మిగుల లాభకరముగ నుండవలదు.”

ఎగుమతి దిగుమతులకు తగు సౌకర్యములు, రైల్వే సౌకర్యములను గురించి కమిషనువారు పరిశీలించి తూర్పు ఆఫ్రికా అభివృద్ధికి ఈ సౌకర్యములను కలుగజేయుట అత్యవసరమును నూచించుచున్నారు. “తూర్పు ఆఫ్రికా ఒక చిన్న సామ్రాజ్యమును బోలియున్నది. రాష్ట్రముల అభివృద్ధి ప్రయత్నములు ప్రారంభదశయందున్నవి. కావున ఇంపీరియలు పామెంటువారే తరువీదమున రాష్ట్రముల అభివృద్ధికి తోడ్పడుట అవసరము” అని కమిషనువారు వ్రాయుచున్నారు.

సర్ ఫ్రెడెరిక్ లగార్డుగారు నూచించిన బ్రష్టు బాధ్యతను కమిషనువారు అమోదింపచున్నారు. ఆఫ్రికాయందు నాగరికతను అభివృద్ధిచేయుటకే గాక ప్రపంచమున విశ్వగృహముతో కూడిన ప్రదేశము లన్నిటికిని తెల్లవారే బ్రష్టులు. ఇంతవరకు ఆఫ్రికాపౌరులకు బ్రష్టులుగ నుండు బాధ్యత ఇంపీరియలు ప్రభుత్వమువారికి మిషనరీలకు చెందుచున్నదని అభిప్రాయమై యుండెను.

ఈ సంకుచితభావము అంతమొందవలెను. ఇంపీరియలు ప్రభుత్వమువారియొక్కయు మిషనరీయొక్కయు చర్యలకు బట్టియే బ్రిటిషువారి బాధ్యతానిర్వహణము విమర్శింపబడును. ఆఫ్రికాయందలి ప్రతి తెల్లవాడును ఈ బాధ్యతను భరింపజూచుచున్నది. నిజముగ ఇవి తెల్లవారిబరువు. ఆఫ్రికాయందలి క్వేటజాతులు ఈ బాధ్యతను పంచుకొనవలయును.

పాశ్చాత్యనాగరికతను ఆఫ్రికా దేశమునందు ప్రధమమున ప్రవేశపెట్టినవారు మిషనరీలు అటుపిమ్మట వర్తకులు, ప్రభుత్వమువారు ఈపనిని కొనసాగించిరి. కడపట ఆఫ్రికాలో నివాసము లేర్పరచుకొనిన ఆంగ్లేయులు కూడ ఈపనిని కొంతవరకు కొనసాగించిరి. కడచిన 80, 40 సంవత్సరములలో ఆఫ్రికా దేశము అభివృద్ధి గాంచుట మిషనరీలకప్పటికే యని అంగీకరింపవలెను. పాశ్చాత్యనాగరికత వ్యాపింపజేయుటయందును ఆఫ్రికా అభివృద్ధికి దారి చూపుటయందును ముందడుగువైచిన మిషనరీలు అధికముగ ప్రశంసకు పాత్రులగుచున్నారు.

ఆఫ్రికాయందలి భిన్నజాతులవారిపోరాటములను అంతమొందించి ప్రభుత్వమువారు శాంతిని స్థాపించిరి. కృత్రిమభవములను సంక్షీంచిరి. పాశ్చాత్య సాంప్రదాయముల ననుసరించి న్యాయపరిపాలనను జరుగుటకు తగు కట్టుదిట్టముల గావించిరి. ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వము ఆఫ్రికాలో స్థాపింపబడుటకు పూర్వమున్న పరిస్థితులకు గమనించిన ప్రభుత్వమువారిసర్విన మహా కార్యము తత్ఫలితము విదితమునను. ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమునకు పూర్వము భిన్నభిన్నజాతులవాగు నిరంతరము పోరాటములను సలుపుచుండిరి ముఠావే తలయెడల నమ్మకము అధికముగనుండెను. ధైర్యము బలముగలవారే రాజులుగనుండి ఇతరులను పీడించుచుండెడివారు. ఈవిపరీతపరిస్థితులను అంతమొందించినక్రమ ప్రభుత్వమును స్థాపించినందుల కి ప్రభుత్వమువారు ప్రజలపై పన్నులను విధించుచున్నారు.

ఇంతటితో ప్రభుత్వమువారిబాధ్యత అంతమొందదని యు, ఇంకను చేయవలసినపని అధికముగ నున్నదనియు ఇటీవల బలవంతముగ ప్రకాశింపరాయ మేర్పడినది. ఆఫ్రికాజాతుల అభివృద్ధికి ఇంకను తగుప్రయత్నములు చేయవలయునని ప్రజలుకొనుచున్నారు. వైద్యసహాయము, పాఠశాలలు, పశుచికిత్స సౌకర్యములు, సాంఘిక రాజకీయ నిర్మాణాభివృద్ధి మున్నగువలకు కొనసాగించుట ప్రభుత్వమువారి ధర్మము. ఇటీవలను కొనసాగింపవలయుననిన ఆఫ్రికావాసుల ఆర్థికపరిస్థితులుగూడ తృప్తికరముగ నుండవలెను. ఆఫ్రికావాసులెంత పన్నులను చెల్లింపగలరో దానిపై ఈ పనులు క్రమముగ కొనసాగించుటకు పీఠమును.

సాగుబడి భూములపై ఆఫ్రికా ప్రజలకు గల హక్కుల విషయమై కమిషనువారు పరిశీలించిరి. ఆఫ్రికాజాతులు స్థిరవాసముల నేర్పరచుకొని జీవితములను గడుపువారుకారు. సాగుబడిభూములు వృద్ధిగాంచవలయునని ఆఫ్రికాప్రజలు స్థిరముగ ఒక చోటుననే నివాసము లేర్పరచుకొనవలెను. ఒక జాతివారికిగాని ఒకతెగవారికిగాని భూమిపై సంయుక్తపు హక్కుఉన్న అభివృద్ధికి భంగకరమని వాదించుటకు పిలువదు. కాని వృక్షలతను కుటుంబములను భూములను పంచుచేట్టిన అభివృద్ధికి చక్కని అవకాశమేర్పడును. ఇదియే సరియగు పద్ధతి. ఒక్కొక్క ప్రదేశముపై ఒక్కొక్క కుటుంబమువారికి సంపూర్ణమగు హక్కుల నిచ్చిన భూములను శక్తిపెట్టుకొని వృద్ధి చెందవలయునను అభిలాష పుట్టును.

కెన్యావిషయమై కమిషనురు లిట్లు వ్రాయుచున్నారు: ఆఫ్రికా ప్రజలకు భూమిపై కార్యతమగు హక్కులను కలుగజేయుట అవసరమనియు న్యాయమనియు మాఅభిప్రాయము. కెన్యానుండి ఆఫ్రికాప్రజల భూములను ప్రభుత్వమునా చేట్లు మరతలలోనై సాగుబడి చేయుచున్నారో వివరించుచు ప్రభుత్వమువారిక ప్రకటనము గావించుట అవసరము. తూర్పు ఆఫ్రికాయందు న్యవసాయ పరిస్థితుల నభివృద్ధిపరచుట ప్రభుత్వము వారి ధర్మము. వ్యవసాయ విషయములందు ప్రజలకు తగు ప్రోత్సాహముకలుగజేసి నూతనపరికరముల నుపయోగించునట్లు శిక్ష కడపవలెను. ఇట్లుచేయుచున్న గొప్ప విస్తీర్ణముగల సారవంతమగు భూమి నిమ్మియోజనము గావలదు. ఈవిషయములందు ప్రజలకు ఉత్సాహము కలుగజేసినవారిని ఆర్థికముగను వైతికముగను సాంఘికముగను అభివృద్ధికి తెచ్చిట్లుగవరి కమిషనువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

కార్మిక సమస్య

తూర్పు ఆఫ్రికాయందు కార్మిక సమస్య తీవ్రముగ నున్నది. ప్రభుత్వము వారి పనులకును, క్వేటజాతుల భూముల సాగుబడికి, ఇతరభూముల సాగుబడికిని కార్మికులు కావలసియున్నారు. ఎక్కడ ఎక్కువ శీతము దొరకునో అక్కడ ఆఫ్రికాప్రజలు పనిచేయుదురు. ఇది సహజము ప్రభుత్వమువారి పనులందు, ఆంగ్లేయుల వద్దను ఎక్కువజీతము లా లభించునట్లు కార్మికులు అక్కడనే పనిచేయుగలరు. అట్లుకాక తమ భూమిపై సాగుబడిచేసికొనెన ఎక్కువ లాభము కలుగునెడల కార్మికులు తమభూమియందే యుండి పనిచేసికొనెదగు. కాని తనభూమిపై పనిచేయక ఇతరులవద్ద గూడ పనిచేయక సోమరులుగ నుండుటను ప్రభుత్వమువారు సహించజాలరు. ఈవిధమున పనిపాటలేక సోమరిపోతులుగ ప్రజలుండుట నాగరికతాభివృద్ధికిని దేశపుభౌతికాభివృద్ధికిని భంగకరముగ నుండును. కావున పనిచేయుట వారి ప్రధమ ధర్మమని వారు గ్రహించునట్లు ప్రభుత్వమువారు నేర్పవలెను. తనభూమిపై క్రమముగ పనిచేసికొన జాలనివారు ఇతర చోటులందు పనులకు చెదకుకొనవలయును. యధము చేయుపని ఇప్పుడులేనందున దేశపుఆర్థికాభివృద్ధికి పాలుబడుట ప్రజలధర్మము. కాని నిర్బంధముపై ప్రజలచే పనిచేయును కొనుటకు ప్రభుత్వమువారు చర్య పుచ్చుకొనకూడదు. ఇది బ్రిటిషు పరిపాలనాసాంప్రదాయములకు భిద్ధముగ నుండును. క్వేటజాతులకు కార్మికులను పన్నెచేయు బాధ్యతను ప్రభుత్వము లేవరు. డిపార్టుమెంటు వారు భరింపకూడదు. కార్మికసమస్యను నిర్బంధవిధానమును అమలనందుంచి పరిష్కరింప దలచుట అనివేశ్యమగును పనివారి ప్రేమకుపాత్రుడైన యజమానికి పనిచేయువారు దొరకుట మిగుల సులభము.

విద్యావిషయములు

ఆఫ్రికాలో సాహిత్యాభివృద్ధికి విద్యగరవుటవల్ల ఉద్యోగములేని గుమాస్తాలసంఖ్య అధికముననే నూయని కమిషను వారు భయపడుచున్నారు. ఇటీవలను తమ జాతివారిలో కలసి కూలివారిపనులను చేయరు. అటుఉద్యోగము దొరకక చెడిపోయెదరు. కావున ఆఫ్రికాప్రజలకు గరవబడు విద్యయందు వ్యవసాయము, ఆరోగ్యశాస్త్రము, వృత్తివిద్య ప్రధానముగ నుండవలెను. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారు తమచర్య పుచ్చుకొనవలసియున్నది. విద్యకై ప్రత్యేకింపబడు మొత్తమును మూడువిధముల వ్యయమొనర్చవచ్చును.

- (1) ఒక్కొక్క రాష్ట్రమునకును ఎడ్యుకేషను డైరెక్టరు ఉండవలెను. ఇతర ఇన్స్పెక్టరు ఉద్యోగులు కూడ నుండవలెను.
- (2) పైన నూచింపబడిన విషయములందు శిక్షకర ప్రమిషనరీ పాఠశాలలకు తగు గ్రాంటులు నిర్ణయలెను.
- (3) ఆఫ్రికాప్రజలనే ఉపాధ్యాయులుగ తయారుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేక పాఠశాలలను స్థాపింపవలయును.

ప్రజలకు చక్కని వైద్యసౌకర్యములను కలుగజేయుట అవసరమని కమిషనువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఆఫ్రికాప్రజల ఆరోగ్య సంరక్షణముపై ఆఫ్రికాదేశపు భావిద ఆధారపడియుండును. కావున రోగచికిత్సను రోగనివారణమునకు తగు విధమున పనిచేయుట అవసరము. తూర్పు ఆఫ్రికాలో అన్నికడులవారును వైద్యసౌకర్యములపై ఇంకను ఎక్కువ మొత్తమును ప్రభుత్వమువారు వ్యయపరచవలయునని కోరుచున్నారు. ఈరోగ సరియైనదనియు ప్రభుత్వమువారు ఈరోగ కను సఫలపరచుట అవసరమనియు కమిషనువారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ప్రపంచము నివేదికయనందలి ఇతర భాగములు లేవటిదినము ప్రకటింపబడును.]

స్వతంత్ర పక్షం రాజకీయ

విధానము

జిల్లాగారి సమాధానము

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారికి

జాంబాయి, జూన్ 2:—ఆంధ్రప్రదేశ్ స్వతంత్ర పక్ష నాయకుడు యం. ఎ. జిల్లాగారు ఈ దిన ప్రకటించిన ప్లేటుమెంటు ప్రతికర కంపిరి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ స్వరాజ్యవాదులు గావించిన కృత్యములను, స్వతంత్ర పక్షము జేసినట్టియు, జేయజేయుచు, ముఖ్యముగ నేను పర్వవర్తియు నేరములనుగూర్చి పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు ప్రకటించిన విషయములకు సమాధాన మిచ్చుటకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పండితుడు ప్రకటించిన క్షితికలలో నెనియదనదానియందు మరయొక క్షితికను ప్రకటించెదననియు నెహ్రూగారు చెప్పిరి. వాగ్దానము ప్రకారముగ కడిపటిదియు తొమ్మిదవ క్షితిక చెలువక లేదు. బహుశః, పండితుడ స్వప్రకటనను గుండుటయేయందులకు గార జమై యుండును. స్వరాజ్యవాదుల స్వతంత్ర పక్షులకు బయలు జేసిన భేదాభిప్రాయములను గూర్చి పెద్దసారాంశములను గూర్చి నేను ప్రజలకు కొంతవచ్చుననియున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కార్యక్రమమును చర్చించుటయందు పండితుడు నాపై గావించిన కొన్ని ఆరోపణలను త్యజించి నేను జేవ్వలసినది మనవి చేయుచున్నాను. తిట్టుటగాని, దోషారోపణము గావించుట గాని వాదము గాజాలదని నానమ్ముకము. వివిధ రాజకీయకక్షలు యీ సమయమునకు పరస్పరాభిప్రాయములను గూర్చి సాధ్యమైనచో నేకీభవించి కృషిసల్పుట ఆవశ్యకమై యున్నది. గత ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సమావేశమున స్వతంత్ర పక్షము గావించిన కార్యముల విషయమై వారు న్యాయముగ సంచరించినయు, ప్రతి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మునుంచి చెడ్డలను బట్టి మంచి అంశములను స్వతంత్ర పక్షము ఆమోదించినయు, చెడ్డ అంశములను ప్రతిఘటించినయు నిష్పక్షపాతులకు నెల్లరి కిని నేను రుజువుచేయుగలను. స్వతంత్ర పక్షము స్వచ్ఛమైనది చెప్ప జాలరుగాని స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు అడ్డుదడుమున్న అభికారపక్షముతో భేదాదులుయందు యితర దేశభక్తులతో వీరు దీనిపొరని వారిపక్షమున నేను చెప్పుచున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జరిగిన విషయములను ప్రతివారును జదువుటకును, స్వతంత్ర పక్షములించిన విధానముయొక్క బాగోగులకు గూర్చిన అభిప్రాయమును స్వతంత్ర పక్షములకును, బ్రతివారికిని అవకాశము గలదు. ఇదనకే యింకొక రెండుసార్లు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జరిగిన అంశములను గూర్చి విశేషములతో నేను చెప్పియుంటిని. గాన యిప్పుడీ వివాదమును నేను తిరిగి త్రవ్వదలచలేదు. నే నా రెండవసారి విశేషముతో తెల్పినట్టి స్వరాజ్యవాదులకును స్వతంత్ర పక్షమునకును వివాదములకు గారము ప్రతిఘటనముకొరకు ప్రతిఘటనమునట్లు అనులంబున చెట్టుబయలు, ఆగస్టు 1924 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో స్వరాజ్యవాదుల ప్రకటించిన విధానమునకు ప్రతిఘటనముగ నాశనము గావించుటయు అనువిషయములపై స్వర్థం బయలుపడెను. పండితుడు ప్రకటించిన ఎనిమిది క్షితికలందు యీ ముఖ్యమైన విషయమును గూర్చి మూలకావము వహించుట చాలవచారకముగ జున్నది. స్వతంత్ర పక్షము నిజంధనల అవసరమైనయెడల నందు పార్లమెంటు ప్రతిఘటనను సర్వప్రతిఘటనము గావించవలయునను నిబంధనగలదు. అనియు అది పండితుడొరిగినదనియు నేను చెప్పుచున్నాను. మార్చి 1925 న సంవత్సరములో యీ నిబంధనను అమలునందు చెట్టుట సజబుగా లేదని మేము దలంచితిమి.

దాసుగారి ఫరీదుపురపు ప్రసంగము

దేశబంధు నీ. ఆర్. దాసుగారు ఫరీదుపురమున గావించిన ప్రసంగము స్వరాజ్యవాదుల విధానమునకు సంపూర్ణముగ మార్పును సూచించుచున్నదని నా అభిప్రాయము స్వతంత్ర పక్షము నాధారపడుట బహు ఉత్పన్నమైనది కాననభలయుండును యితర ప్రజాభిప్రాయములను పండిత సంగ్రహంబున గల జాతీయ ప్రయత్నముల నేకముఖమునకు చెప్పుట మిక్కిలి అవశ్యకము. ఎన్నికలందు లకు సన్నాహము గావించుట, ప్రబోధించుట, వికల పుణ్యములపై నాధారము గావించబడిన నిర్మాణకార్యక్రమమును నెరవేర్చుట, తీవ్రమైనట్టి రాజకీయ ప్రచారము గావించుట కేర్పాట్లు గావించుటకు ఎల్లపక్షములవారును గలసి కృషి చేయవచ్చును. సంయుక్త కార్యక్రమమునకు సర్వసామాన్య మగునట్టి విధాన

ము ముందుగ నియమింపవలయును. లేనియెడల ప్రయత్నములు కృత్యములగును. జాతీయసభలనుబట్టి కాననభలయును ప్రభుత్వ చర్యల బాగోగులనుబట్టి నిరసించుట లేక జలపరముల ప్రస్తుతపు రాజకీయవిధానము లోపభూయిష్టమైనదనియు, దానిని అమలునందుండుట దుర్మటమనియు, దానిని నడపజూచుట యెల్లప్పుడును ఆత్మహత్యయు, వికలమైన పుణ్యముల మీద నిర్మింపబడినట్టి నిర్మాణకార్యక్రమమును గొనసాగించుటయు నెల్ల రాజకీయ పక్షములను గలసి పనిచేయుటకు సర్వ సామాన్యమైన విధానము సమకూర్చి కృషిసల్పుటకు అవకాశము లోపం గు నని నా అభిప్రాయము. స్వతంత్ర పక్షము నాధారపడుటయే తారకమంత్రముగ నుండవలయును. విద్య అందోళనము, నిర్మాణము కార్యక్రమాంశములు జేయవలయును. నేను పైనవివరించినవిధానము స్వరాజ్యవాదుల మతమునకు విరుద్ధమైనదిగాని నేను మనవిచేయుచున్నాను. ఏలయున యీవిధానమునందుండి పార్లమెంటులో ప్రతిఘటనము వికల్ప పవడలేదు.

సర్వపక్ష అంగీకారముగ కార్యక్రమావళ్యకర

సర్వపక్షాంగీకారముగ విధానమునకు లక్ష్యముకై యుండవలయును. జాతీయోద్యమమునకు ప్రభువు సోపానముగ ముందు స్వతంత్ర పక్షము స్వరాజ్యపార్టీతోగాని లిబరలు పార్టీతోగాని జేరవలయునని నూచనలు వెలువడుచున్నవి. నాఅభిప్రాయము ప్రకారమున అన్ని పక్షములు కాంగ్రెసునందు లీన మగుట ఉచితము. కాని రాజకీయపు ఆంగోళనము గావించుట కాంగ్రెసు లిగి ప్రారంభించిన గాని అన్ని పక్షములందు జేయుటకు వీలులేదు. రాజకీయ విషయములందు కాంగ్రెసు తరపున యిప్పుడు స్వరాజ్యపక్షము పనిచేయుచున్నది. నూలు చందా మరయొక ప్రంతిబంధకమును గలగజేయుచున్నది. ఇట్టి పందర్భములందు అభివృద్ధిచూచనకరముగనన్న ఎల్లపక్షములు కాంగ్రెసునందు లీనమగుటకు ప్రయత్నించుచు పర్యవక్షాంగీకారముగ విధానము అవకాశమిచ్చునంతవరకు వివిధ రాజకీయ పక్షములనుగలసి పనిచేయుటయే ప్రకృతమందు విజయము. వివిధ రాజకీయ కార్యనిర్వాహక పర్యవక్షాంగీకారము గలసి పనిచేయుటకు మరయొక సంస్థను స్థాపించుటకు గాని పూనుకొనవలయును.

1. కాననభలద్వారా, స్వతంత్రములను జిలాలమైన పుణ్యములపై నాధారపడినట్టి నిర్మాణకార్యక్రమము నిర్వర్తించుటకు తీవ్రముగ పూనుకొనవలయును.
2. కాననభలందును ప్రజాభిప్రాయమునకు దోడ్పడు యితర సంస్థలందును యత్నములు ఏకముఖమునకు దీసికొని రావలయును.
3. కాననభలయందును, ప్రజాసంఘములందును ఏవిషయమునైనను బాగోగులను విచారించి ఆమోదించుటగాని ప్రతిఘటించుటగాని జాతీయవిధానముగ నుండవలయును.
4. ఎన్నికలందును నిర్మాణము గావించవలయును.
5. పైన వివరింపబడిన విధానమును బలపర్చుటకు ప్రజల రాజకీయజ్ఞానాభివృద్ధిగావించుటకు ప్రచండముగ ప్రచారము గావించవలయును. ఇవి సర్వపక్షములందు సల్పవలసిన కార్యక్రమాంశములు.

"SMILE" "స్మైల్" "వన్దన్"

ఈ దినవ్యాపకము శ్రీ పురుష జాతులకు సంభవించు కీకర బలహీనత, శుక్ల నవ్వు, ప్రేమసంతోషము, స్వచ్ఛమైనము, అతీత శ్రీ సంతోషము నగైరాలనల కలిగే చిత్రమైన వ్యాధి చిహ్నములకు నిష్పంశయ నివారిణి. ఇందులో డిటివ్ (ఫార్మకోషియ) ఔషధ గ్రంథములన్ని బయలుపడిన మిక్కిలి ముఖ్యమైన శుభ్రవర్ణ బలసర్వకావ్యముల (టూనిక్సులు) ముఖ్యముగ సంతోషముల (గహించి చేర్చబడియున్నది. అట్టి లవలముచే శుభ్రమైన యీ "వన్దన్" అను సిద్ధావధము, సవీర రసపాద (Chemistry) వైద్యచికిత్సాస్త్రము (Therapeutics)ల విషయ చర్యలతో బయలుపడిన సర్వములకు పలుకొను కలిగించు టూనిక్సులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని సంపూర్ణముగా నర్థమైనది.

ఇది యీ క్రింద కనిపించుచున్న కొరకును:—
మదరాసు రాజధాని సోల్ యేజెంట్స్ లయిన దాదా అండ్ కో., కె. మి. టి. ఎస్. ప్లస్, మదరాసు.

ప్రస్తుతమున, నాఅభిప్రాయము ప్రకారముగ మరకం తకం తె దారిలేదు. అన్ని పక్షములతో సైవిధానము ప్రకారము గలసి పనిచేయుటకు కృత్యంతరములేదు అని జిల్లాగారు ప్రయంబుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

మహాత్ముని పర్యటనము

భవానిపూరులో సన్మానపత్రములు
కలకత్తానగరమునం దొక పేట యనవగిన భవానిపూరు నందు 2 వ లేదని దక్షిణ కలకత్తా జాతీయపాకకాలవారును, నేపకసమితివారును సన్మానపత్రములను సమర్పించిరి. మహాత్ముడు భేదించుచున్న త్రివిధ నిర్మాణ విధానమునందు (ఖద్దరు అస్పృశ్యతా నివారణము, ఐకమత్యము) తమకు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలదని వారు వివరించిరి.

"రాట్నము నాకు ప్రయోజనము. జాతీయపాకకాలలలో నూలుడకు పద్ధతి నేర్పరచిన విద్యాస్థులకు మంచి నైపుణ్యము కలుగును. దేశమునందలి పీదంపై కనికరముగల వారందరూ గూడ దినమున కొక అరగంబయిన నూలువడుకవలెను. నీ దను ధనికులకును అసోద్యమమును కలిగింప గలసాధనము రాట్న మొక్కటియే గాన ఖద్దరును అస్పృశ్యతానివారణమును వివిధ సలభములవారిలో నైకమత్యమును ముఖ్యములు" అని మహాత్ముడు నుడిచెను.

పిమ్మట మహాత్ముడు 2వ తేదీన డార్జిలింగుకు వెళ్లెను. అచట దేశబంధు దాసుగారి బసలో వారమురోజు లుండును. మహాత్ముడు 5వ తేదీ మధ్యాహ్నమున డార్జిలింగు చేరెనని అట నుండి లెంతివార్త వచ్చినది. (ఆ. ప్రె.)

సరిహద్దుగలభాలు

రైల్వేవారి ప్రకటన

పారశీక దేశపు సరిహద్దు గల భాలు జరుగుచున్నందున రైలుబండ్లు దాల్చాండిను నుండి మాత్రమే పోవునని ఎన్. డబ్లియు. రైల్వే యేజెంట్స్ ప్రకటించెను. (ఆ. ప్రె.)

మానుమంతరాయ శిలాప్రతిమ

జాతీయవిద్యా స్థాపకులు, ఆంధ్రజాతీయకళాకాలా నిర్మాతయు, ఆంధ్ర దేశాభ్యుదయపోషకులగు శ్రీయుత కోవలై మానుమంతరాయగారి స్మారకచిహ్నముగా కళాకాలయందు శిలాప్రతిమనుంచ నుద్దేశింపబడినది. అందులకై నలయుధనము 3000 రూపాయలు ఆంధ్రదేశవాసుల ఔదార్యముచే సంపాదించ యత్నించుచున్నారు. బంగారు పరస్వతీవిగాపసభవానుప్ర సిద్ధ నలుశేఖరు లగుఆంధ్రులగోదారక నెల్లూరు నాగరాజరావు గారు, నటపితామహ హరివంశపూర్ణు గారు, అభినవకారదలిరు కాంకితు లగు రామకృష్ణయ్యగారు, నట శేఖర శ్రీనివాసాచారి గార్ల సాయముతో సోదనలుల ప్రాపకముతో బందరు తె నాతి, గుంటూరు, తెజవాడ పల్లములయందు రామరాజు, హరిశ్చంద్ర శ్రీకృష్ణతూలభారము, ప్రహ్లాద ప్రదర్శించి నికరాడయములో 2/3వంతు 1116 రూపాయలు మించునంద బహూకరింపప్రయత్నించుట శ్రేయోదాయకము.

కార్యదర్శి.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూన్ నెల 4-వ తేదీ గురువారము

1. ధాన్యములు

చనియాలు బా 1-కి ర	80 0 0	మొదలు	42 0 0	మొత్త
చియను బస్తాలు		మొదలు	వరకు	
కుసుమ తెనాలిది,,	ప 48 గలది ర	18 0 0	15 0 0	
నెల్లూరిది,,	డిటా,,	15 8 0	17 0 0	
దిల్లిది,,	డిటా,,	16 0 0	18 0 0	
బాగులు బా. 164 బస్తా 1-కి		8 12 0	9 0 0	
నవ్వులు,,		20 0 0	24 0 0	

2. వస్త్రధాన్యములు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205		12 8 0	18 8 0
సెనగలు,,	డిటా,,	12 0 0	12 8 0
పెసలు,,	డిటా,,	14 8 0	15 0 0
మినుములు,,	డిటా,,	18 0 0	15 0 0
ఉలవలు ర 164,,		8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి		154 0 0	155 0
నెయ్యి మ 1-కి		14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరునెయ్యిబా1కి,,		55 0 0	60 0 0
ఇతరప్రదేశము,,		50 0 0	58 0 0
వేరునెయ్యిబా 1-కి ర 128 మిమకనూనె 125			
జమకనూనె బా 1-కి		189 0 0	140 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాచువస్తువు బా 1-కి		185 0 0	
కుర్రవస్తువు,,		55 0 0	60 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరిది)బా1కి,,		100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలినుండు మణుగు 1-కి ర		50,50	
బాళపానీపాయకట్టు,,		70,75	
బెల్లము బా 1-కి		85 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి		40 0 0	60 8 0

5. ఇనుము

వట్టారకం బా 1-కి		88 0 0	84 0 0
చదరం,,		86 0 0	40 0 0
రవుండు,,		85 0 0	86 0 0

6. లోహములు

వండి 100 కులంక		71 0 0	78 0 0
జంగారము, కులము 1-కి		21 10 0	21 12 0
సవరము 1-కి			13 11 6
ఇత్తడి బా 1-కి		254 0 0	260 0 0
రాగి డిటా		285 0 0	290 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పా 1 గలది		85 0 0	85 4 0

7. రంగులు అలిజరైసు

అవుకల్లుడు 30 డిగ్రీలు		62 0 0	70 0 0
వొట్టికల్లుడు డిటా			
సింహం డిటా			
గుర్రం డిటా డిటా		67 0 0	68 0 0

8. దూది

జోండావస్తుబారున 1-కి		800 0 0	
పల్నాడు దూది,,		240 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి		7 8 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి		5 1 0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి		7 4 0	
అహమదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి		7 4 0	
నూశ్చేయేనుగ నెం 20		9 8 0	
జపాన్ నెం 20		9 8 0	
,, నెం 40 ఏ తేలిం అయినను		12 0 0	
వద్యాక్ నెం 24½		10 4 0	
14½ క్విలక్ పక్షి		7 6 0	
నెం 20 చెన్ని సింహం యాకె		10 8 0	
నెం 22 ,,		10 12 0	
నెం12½ చెన్ని పక్కను		8 8 0	
నెం 14½,,		8 12 0	

ఆర్యక్షత్రియ మహాసభ

చిత్రదుర్గము

మైసూరు

ఈ మహాసభ మైసూరుదేశమునది చిత్రదుర్గమున జిల్లా కలెక్టరుగారి క్రిమాన్ ఎస్. వెంకటరంగం వి. ఏ. వి.యల్ గారి యాధిపత్యమున శ్రీ మచ్చామరాశేంద్ర మెమోరియల్ హాలులో మే 10, 11, 12 వ తేదీలందు చాల విజృంభణముగ జరిగినది. ఈ సభకు మైసూరు, తెంగుటూరు, మద్రాస్, కోలార్, హిందూపురం మొదలగు అనేక ప్రాంత్యములనుండి సభికులు విచ్చేసియుండిరి. శ్రీమాన్ కేశవ పరబ్రహ్మ వెంకటకృష్ణ రామానుజాచార్యులు వారు, పండిత శ్రీమాన్ పి. యస్. శేషగిరి శర్మగారు, తెంగుటూరు కల్లూట ఆర్యసమాజపు కలెటరీగారు శ్రీమాన్ వెంకటపరదయ్యగారు, హిందూ పురమునుండి వైదికాంధ్రగ్రంథమాలాధిపతి యగు శ్రీమాన్ పండిత ఆర్యవారాయణమూర్తిగారు సభకు ఒక్కడినము ముందుగా విచ్చేసి సభాకార్యములకు వోద్యడిరి.

10-వ తేదీ ప్రాతఃకాలము పది గంటలకు రైలునుండి సభకు దయచేసిన సభ్యులను పండితుల మోటాలో సంగీత వాద్యములతో సంగీత సభ్యులు ఆర్యవిద్యార్థినిలయమునకు తీసికొనివచ్చిరి. తర్వాత వేదోక్తిరీత్య యొక సామకరణ సంస్కారమును, మరియు రెండుమాడార్యసంస్కారములను జరుపబడినది.

మధ్యాహ్నము మూడుగంటలకు సభాసదులతో నిండిన శ్రీచామరాశేంద్ర మెమోరియల్ హాలులో మూడు కల్యాణంబులు జరిగినవి. సమాజపు సభ్యులు సభ్యురాండ్రు మరియు సమాజపు హిల్లెవులు చేరి ముగారు వేయించి క్రిక్కిరిసి యుండిరి. అధ్యక్షులు తమ ఉచితస్థానమును స్వీకరించుట క త్యాగరతి గలుగునంతటి మంగళ వాద్యములు మ్రోగెను. విమృట పర్యటనసమర్థత మగు ఏకేశ్వరోపాసన ముచ్చటప బడినది. తదుపరి సమాజపు ప్రెసిడెంటుగారు శ్రీమాన్ యస్. వి. హనుమంతరాజుగారు, యీ ఆర్యక్షత్రియ సమాజపువారు లోకహితకార్యములకు సంబంధపాఠ్యము లలో క్షత్రియ అంతఃకాళుల శోక్కిటిగ జేసియు, జేయుచుండియు ఇంకను మహాత్కార్యములు జరుగుచున్నవి క్షత్రియులలో వ్యాపించియుండు దురాచార దుష్ప్రవర్తన దుర్విద్యలను బోధించుచు, సత్వసహిత సదాచార సవ్యార్థావలంబముగ జేయును. 30 సంవత్సరములుగ బాటుపడుచుండు విషయముల సంగ్రహరూపమున చెప్పిరి. అటుపిమ్మట పండిత శ్రీమాన్ కే. ప. వెంకటకృష్ణ రామానుజాచార్యులవారు శ్రీస్వామిదయానందుల వేదోపదేశమును పరశ భాష లో సమస్తములకు తెలియన టుపన్యసిందిరి. పిమ్మట శిష్యులట్టి సభా రిజిస్ట్రార్ గారు, శ్రీమాన్ పండిట్ వెంకటేశ్వరమూర్తిగారు (Civic & Social) అసోసియేట్ నియమములను ఆర్య క్షత్రియులందరను స్త్రీపురుషు లాదిగా విద్యావంతులు కావలయునని వక్కాణించిరి. శ్రీమదార్యవారాయణ మూర్తిగారు చా రీసమాజమును స్థాపించిన యుద్దేశ్యమును వారిందుపై అనుభవించిన కడు ఇష్టములను ఆర్యక్షత్రియులు ముందు చేయవలసిన కార్యములను గురించి ఉపన్యసిందిరి. యీ సమా జపు కార్యదర్శిగారు శ్రీమాన్ యం. ఆర్యమూర్తిగారు జీవకారుణ్యమును గురించి ఉపన్యసించుచు ఏరాష్ట్ర జనులు గాని ఏమతమువారుగాని ఎవ్వరుగాని ఎందుగాని అభివృద్ధి నొందవలయునన్న ఆత్మవత్సర్యభూతాని అజలగు. తనవలెనే ఇతరులను జూచుచు, అహింసాధర్మావలంబముగా వలయును. పుష్ట ప్రాణులకును, అభయ మొసంగవలయును. రాష్ట్రజను లందరు సాత్వికాహారై దేశీయవస్త్రములను తయారుచేయు రాట్టుములను (పత్తిక్షత్రియుని యింటను నుండి క్షత్రియ స్త్రీపురుషు లందరను నూలుదీయుట నేయుట నేర్చి వారి బట్టలను వారే పంపించుకొనినగాని దర్శిదేశవలెను తలుకు లేమని మొదలగు అభిప్రాయములతో నుపన్యసిందిరి. తరువాత ఆర్యక్షులవారి యుపన్యాసము ఈక్రిందివిధమున నెలవియ్యబడి నది.

ఆర్యక్షత్రియులు కార్యదంబరలు కారు. కార్యదక్షు లు. వాక్ శూరులుకారు కార్యశూరులు. ఈజనులు వీడలే యైనను అనేక అసాధారణ కార్యములకు పట్టుదలతో సాధించినారు. ఇంకను సాధించుచున్నవారలు. ముఖ్యముగ పర స్పర వికాసకర్మము కలిగి స్త్రీపురుషు లాదిగ ప్రాథవిద్యాకు

టు లగు శ్రీఆర్యమూర్తిగారు చెప్పినటుల ప్రతివారను చేతపనులు నేర్చుకొని విశ్వవిద్యవంతులు కావచ్చును. వీడు బ్రాహ్మణులకు రెండవము గనుక ద్వితీయగనంబడియు వెనుకబడి యుండుట శోచనీయునుగ నున్నది. ఇందుకు కారణము విక మత్యము లేమియు. పరమేశ్వరునికృపచే మీ యుద్దేశ్యము లన్నియు నెరవేరునని నమ్మినానని తమ యుపన్యాసమును ము గించిరి. తరువాత ఉత్సాహమునందు భాగమును దేశీయ వస్త్రల జట్టిలు జరుపబడినవి. ఇయ్యది చూచుటకు చాల వేడుకగను, మరి కువదేశీయుల దేహసామర్థ్యములను బుద్ధిశక్తిలతను నెల్లడి జేయుచుండెను. వివాహాది కుభకార్యములందు వేశ్యాంగనలను పిలువనంపుటకు మారుగ మనదేశీయ జట్టిలను పిలువనంపి గృహస్థు లగు సభావరుల వృద్ధులుములలో దేహసంపత్తిని ప్రదర్శింప జేయును. కాని శత్రుల చిత్రస్వర్గము లక్కరలేదని చూపుట కీ సభవా రీతి వివాహకార్యములందు వీరిని పిలువ నంపినా రని శ్రీ హనుమంతరాజుగారు, క్షత్రియులందరికిని ఒత్తిచెప్పి నారు. నాటికారము లంతటితో ముగిసెను.

మరుదినము ప్రాతఃకాలము 9 గంటలకు, జిల్లా కలెక్టర్ గారును పోలీస్ నూపరం టెండెంటుగారును శ్రేణి అసెంబ్లీలు గారును, ప్రిడెన్టు, గ్రామ పెద్దరులుపులు, ఇంకను అనేకమంది అధీపర్లు అందరును టవున్ హాలులో ప్రవేశమైయుండిరి. వివా హవేదిక ప్రవ నలుగురు పండితులకు పురోహితులు, నలుగురు సభావరులు సిద్ధముగానుండిరి. సభయందే వైదికరీత్యా రెం డు వివాహములును జరుపబడినవి. తరువాత కలెక్టరుగారు పవిత్ర హస్తముతో పండితులకు కాశ్మీరకాంపులను కు స్మించికి వెండి కడియములను, సభావరులకు భూదానములున్ను సభవారి నుండి చేయబడినవి. చాలమందికి విప్లయనందముగనండెను. తరు వాత సభాసదులందరిని ఫల పుష్పగుండ్రాది తాంబూలములను బంచిరి. మధ్యాహ్నము మూడుగంటలకు జట్టిల సంపాదమున్ను, మరియు శ్రీమదార్యవారాయణ గారిచే కువలోపాఖ్యా నము హోళధయుక, అందుల కనుసరముగ పవిత్రతాధర్మమును ప్లేహభావమును, దైవిధర్మము, మున్నగు ధర్మవర్తములను బోధించిరి. తదనంతరము సమాజపు కార్యదర్శిగారు శ్రీయంత యం. ఆర్యమూర్తిగారు మ్యాజిక్ ల్యాంబర్డు ముఖాంతరము శ్రీ బుద్ధపరమేశ్వర సర్వమానముస్వ రామానుజ కేశరాచార్యుల జీవితములను, ప్రాణహింసచే తరితపించు సాధు దీవ మూక్ష ప్రాణముల ఫలారముగవధ మున్నగు చిత్రపటములను జూపి జీవతయునుగురించి ఉపన్యసిందిరి. 12 వ తేదీ ఉదయము యధారీతి వేదోక్తిరీత్యా నలుగురు బ్రహ్మచారులకు, ఉపనయక సంస్కారములు నడుపబడినవి.

ఏకత్ సాయంకాలముందు ఆర్యక్షత్రియ ప్రముఖు లందరు శేరి కొన్ని తీర్మానములను జేసిరి. ముందు జరుగు సభ ఆంధ్రదేశమున జరుపవలె ననియు, సమాజమునకు మూలనిధిని శేర్వనలెనియు, ఆర్యక్షత్రియ వీడబాలరకు, బాలికలకు విద్యావ్యాపంగవసకు శేర్వాటుజేయవలెననియు, తీర్మానించిరి. కాకాఫరెన్సులో జరిగిన ముఖ్యతీర్మానములు

ఈ ఆర్యక్షత్రియులలో కొందరిని మైసూరి సర్కారు వారు మిలిటరీ కాలేజికి పంపుటకై వేడుకొనుట, ఆర్యక్షత్రి య విద్యార్థులకు వి. ఏ. వరకు ఉచిత విద్యాభ్యాసములకు తన గలుగజేయవలయునని కోరుట, సదుపాయమును శ్రీ మన్ మహారాజుగారికి తంతిమూలకముగ చెలియజేయుటయు, శ్రీశ్రీ మహారాజుగారికి శ్రీబార్ణి చక్రవర్తిగారికిని తక్కిన దేశభక్తులకును దేవుడు దీర్ఘముగారోగ్య విశ్వకర్మము లిచ్చి కా పాడునట్లుగ ప్రార్థనలపలిపి సభ ముగించిరి.

మరాఠీ అనేక బంధువులు స్నేహితులు పండితులు కూడిన సభలోనే అతివైభవముగ విత్ ఖర్చులతో వివాహాది ఉపనయనములకూడ కర్మసంస్కారములు సామకరణ మహోత్సవములు జరిగినవి. కాబట్టి ఆగత్యముగ వీరిని ఆనర్వక సభ యని చెప్పనంతయుండదు. మన దేశమునది దరిద్రదేశవలె నులభోపాయముగ పారదోలవలసిన నదియే ముఖ్యసాధనము. ఈపద్ధతిని అందు అవలంబించిన ఖర్చులను తగ్గింపవలెను.

(ప్రత్యక్షదర్శి.)

దంతశూల హరి

మెల సీసా 1 కి 0-8-0

దంతశూలకు కైతము, రసపట్టు, పుష్పిపన్నులు, కుళ్లిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగలచోటున దూదిన మందులలో తడిపి పెట్టిన నొప్పివెంటనే పోవును. అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు

ప్రధానామిత్య శేఖరుల రాక

బెజవాడ

మ్యూనిసిపల్ చైర్మన్ గారితో సంభాషణ

కొన్నిరోజులనుంచి పానుగంటి రాజాగారు బెజవాడ దయచేస్తారని ధ్వనిగావుంది. నేడు ప్రదయంబండిలో నిజంగా దిగారు. పీఠ యెండువస్తున్నారో మొదట మాకు అందరూ దురవగాహంగా వుంది. తుపానుల యిక్కడ ప్రజలకు కలిగిన నష్టము మాసిపోదామని వస్తున్నారట. అంత మాటమనేటి పోయి జనమంతా యిట్లన్నీ కష్టమున్న తరువాత పీఠ ప్రజల శ్రమలు చూడడానికి వచ్చారు. తుపాను నష్టం చూస్తేమాత్రం పీఠేమి చేయగలదు? రైలుదిగగనే పీఠికి స్వాగత్యత్రాలూ తేలు! వారిని కలుసుకోడానికి కచ్చిననాళ్లు పట్టుమని పదిమందే నా లేరు. గవర్నమెంటు పక్షములో చేరినవారు కొలదిమంది రైలు దగ్గర కనిపెట్టుకొని వున్నారు. ప్రధానమంత్రిగారికి బొత్తిగా సన్మానం జరక్కపోలేదు. బ్రతు నరైలువచ్చి అగి సైదులు సెలవానుండి మంత్రిగారు దిగట ప్పటికల్లా డిప్రీట్లబోర్డు ప్రసిడెంటుగారు చెంగన మందుకు వెళ్లి వారిని పుష్పమాలాలంకృతులను చేశారు. బెజవాడ పుర పాలక సంఘాధ్యక్షుడుగారు రానేలేదు. మంత్రిగారు మోటారులోయొక్కీ పూర్వోక్తి బయలుపరిచారు. పూర్వోక్తాదా మంత్రిగారికి ఒకరద్దరు పూలదండలు వేసినారు. హిందూమైత్రులు హెచ్చార్లుగారు ఒకపూలదండ వేసి మంత్రిగారిని గౌరవించి వారు. అట్లు సన్మానింపబడి తిన్నగా బండి ముగిసినంతవరకు మీరుగా పోనిచ్చారు. అఫీసువద్ద స్వాగతం అని వ్రాయబడ్డ పలయములా తేవు ఏమీలేవు. అఫీసులో శ్రీ కాశ్యపరావు పంతులుగారు అంకా కొందరూ మంత్రిగారు వస్తారని కని పెట్టుకుని కూర్చున్నారు. కాని రాకుండానే మోటారు పోనిచ్చాడు. పూర్వోక్తి కొన్నిరోడ్లు తిరిగి మోటారు కాశ్యపరావు గారియింటికి వచ్చిందారు.

ఇంటికివచ్చి అతిథి కనగృహం ధర్మప్రకారం కాశ్యపరావుగారు వారిని ఎంతో గౌరవంచేసినారు. మంత్రిగారికి రెండుగట్ల యివ్వబోతే వారు స్వీకరించలేదు.

వీరియుభయుల విచిత్రమైన సంభాషణ జరిగినది. విచిత్రాలి. మంత్రిగారు కాశ్యపరావుగారి స్వగృహాధిపతి నానుకో-అతలేనన్నీ ఎగతాళిచేయడం మొదలుపెట్టితారు.

మీరు ఎలావున్నారు మునిసిపాలిటీఎలావుందిఅనిపరామర్శించారు. బాగానేవున్నామని కాశ్యపరావుగారున్నారు. సంభాషణంతా ఇంగ్లీషులోనే లెండి మురికికాటనలు బాగాలేవు. కొద్దు బాగాలేవు. డబ్బులేదు అని చేరుమెనుగారనగా డబ్బు కొసం అప్పీలుచేస్తున్నామని రెడ్డిగారన్నారు. రామారాయణం గారు మీరు సామ్యుకోసం గవర్నమెంటును ప్రార్థిస్తారా? డిమెండుచేసి పుష్పమంటూగాని మీరు స్వరాజ్యము అంటూ ఎత్తిపాడివివారు. స్వరాజ్యము ఇతరులను గౌరవించకపోవడం వారి రాజకీయ సిద్ధాంతములలో ఒకటా ఏమిటండి? అని ప్రశ్నిచేసినారు. ఈ స్వరాజ్యార్థి వ్యవహారం అంతా కమ్యూనిటీచేసివూరిన నడుమ ఉన్నట్లువున్నదే అన్నారు. అంటే అలాంటి జీవితపు అని చేరుమానుగా రన్నారు. తరువాత సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారికి మీలోఒక తెగవారుచూరనిచ్చి గౌరవించినారు కూడాను అని రాజాగారున్నారు. ఆయన మాత్రం రానేలేదని ఒకరుపెచ్చరించినారు. అంతటితో సంభాషణ ముగిసినది. ఇంతలో రెడ్డిగారు సాయంత్రం విందు ప్రస్తావన చేప్పగా నేను అట్టివిందులు గడవడానికి రాతేదని మంత్రిగారు వెలవిచ్చినారు.

(యథార్థవాది.)

* * * (స్వకీయవిలేజ్)

గుంటూరు కృష్ణాజిల్లాఅయిదు ఇంటిపిలి తుపానువలన తలపడమైన నష్టమును స్వయంకర చూచుటకై ఈ రెండుజిల్లాల యందును సంచారముచేయుచున్న ప్రధాన మంత్రిపుంగవుల ఘనతపహించిన రాజా పానుగంటి రామారాయణం గారు నిన్న ఉదయం 11 గంటలకు తెనాలి ప్యాసెంజరుబండిమీద నిచటికి విచ్చేసిరి. రైలుప్రేషనువద్ద వారికి స్వాగత మొసంగటకు కృష్ణా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటు మీర్జాపురం రాజాగారు, దాదాపు ఈజిల్లాలోని అన్నితాలూకాబోర్డుల ప్రెసిడెంటులు, కృష్ణా జిల్లా డిప్రీట్, ఈయారి అసిస్టెంటు డిప్రీట్, ఇద్దరు కోర్టుల సలూలు, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీయరులు హాజరయ్యిరి. మరియు ఈయారిజూరిలో సి. రాజగోపాలాచార్యులు, కాతా నుబ్బా రావు, కట్టమంచి కొళ్లపైరెడ్డి, యల్లంరాజాగార్లు, జిన జూ వెంకటరామమంతరావు, కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య, మాదిరెడ్డి శేఖరిరావునాయుడు, బొడ్డపాటి వెంకటప్పయ్య,

రాదనాల శేషయ్యనాయుడు, గుంపెని హనుమంతరావు నాయుడు, గురుమంతు అప్పలస్వామిపాత్రుడు, మరెన్ని చిట్టెయ్యపాత్రుడు, విన్నకోట వీరరాఘవయ్య, సి. రాంగో పాలోసింగు, పోలిన రామబంగారలు మున్నగువారుమాడ మంత్రి గారిని గౌరవించుటకు వచ్చియుండిరి. మంత్రిగారు ప్రేమకుండి దిగగనే మీర్జాపురం రాజా గారిచే పుష్పమాలాలంకృతులై బ్యాంకు వాడ్యములతో మోటారుపట్ల గొంపోవడిరి. అటుపిమ్మట మంత్రిగారు, కొళ్లపైరెడ్డిగారును, మీర్జాపురంరాజా గారును తోడై యిండ్ల పట్టణ ముఖాని నష్టప్రదేశములను చూచుటకై వెళ్లిరి.

మంత్రిగారి రాకనుగూర్చి తెలియగనే మాయూరి చేరు మెకాగారు ప్రోగ్రామును తెలుపుటకు కొరకు మంత్రిగారికి తంతునంపిరి. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు మంత్రిగారి ప్రోగ్రామును స్థిరపరచి రైలుదిగగనే మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసునకు వచ్చి దరని చేరుమెకాగారికి తెలిపిరి. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు చెప్పినమాట శాధారణమకొని కాన్సిలురు లందరు మంత్రిగారు మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు వచ్చెదరనివ సమయమునకు రావలసినవని కొరకు చేరుమెకాగారు నోటిసులనంపిరి. ఈ నోటిసును నేను కూడ చూచుకొని మంత్రిగారు మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసుకు వచ్చెదరనివ సమయమునకు వెళ్లియుంటిని. చాలమంది కాన్సిల్లరుమాడ వచ్చియుండికాని మంత్రిగారు ఆఫీసునకు రారనియు, చేరు మెకాగారిని వారి యింటికి వెళ్లియే చూచెద రనియు యూహు బంటిగంటుకు వర్తమానము తెలిసెను. ఈ వర్తమానము వచ్చు సరికి భోజనపుకేళ మించినందున అందరు ఇంటిదారిబట్టిరి మరి యొకచిత్రము చేరుమెకాగారు ప్రోగ్రామును తెలుపుటకు కొరకు మంత్రిగారికిచ్చిన తంతుకి బయలు జవాబు మంత్రిగారు ఈ యూనికి వచ్చిన పిమ్మట ఒకగంటకు మంత్రిగారు శేషలెంపిరి పంపినతంతు చేరినది. ఆ జవాబుతంతులో ప్రోగ్రాము సంగతి జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారి నడికి తెలిసికొనలసినదనియున్నది.

బెజవాడ పట్టణములో చాలనష్టము కలగడము. నష్ట పడిన వారలకు మ్యూనిసిపల్ కాన్సిలువారు విడుదల కూపా యలు ఖర్చుపెట్టి సహాయముచేయడము. ఏదితేల రూపాయలు గ్రాంటును మ్యూనిసిపాలిటీవారు కొరడము. ఇట్లుండగ పట్టణ ముఖా నష్టమును స్వయంకర చూడవచ్చిన మంత్రిగారు తమ రాకసంగతి చేరుమెకాగారికి తెలియజేయడగనే వారు వచ్చి ఈ నష్టమును ఎటుల చూడగలగుదురో డిమెండుపజాలము. ఆయి నను కొళ్లపైరెడ్డిగా రండుటచే నష్టప్రదేశముల నన్నింటిని చూచి యిందురని నమ్ముచున్నాము. ఈ ప్రదేశముల నన్నింటిని చూచిన పిమ్మట దారిమధ్యను మ్యూనిసిపల్ చేరుమెకా అయ్యదేవత కాశ్యపరావుపంతులుగారి ఇంటికి మంత్రిగారు వెళ్లి కుకలప్రశ్నల నడికి పిమ్మట వారి విడిదికి వెళ్లిరి. భోజన మైన పిమ్మట తమ దర్బారుగారు వచ్చిన పెద్దమనుష్యులతో మాట్లాడి తర్వాత బెజవాడ శేఖరివల్లి నున్న బ్రంకుకోడ్లను చూచివచ్చిరి. ఆరగంటలకు మ్యూజియం హాలులో సభ జరిగినది. సభకు మ్యూజియంహాలు, ఆవరణ అలంకరింపబడియున్నది. ఉత్సాహమును, ఉత్సాహం పెద్దలలో కొందరు సభ సలం కరించిరి. మంత్రిగారికి కృష్ణాజిల్లాబోర్డు పక్షమున స్వాగత ప్రత్రము సమర్పించబడినది. స్వాగతప్రత్రము అందముగ తయారు చేయబడిన వెండి పేజికయం దమర్చబడినది.

మంత్రిగారు జవాబు చెప్పము స్వాగతప్రత్ర మర్పించిన బోర్డువారిని కృతజ్ఞతను వెలిబుచ్చిరి. కృష్ణాజిల్లా బోర్డుకు చెడు భాగములగు విభజించుట యవసర మనిరి.

తుపానువలన కలిగిన నష్టమును స్వయంకర చూచుటకై వచ్చి యుంటిమనియు నష్టపారముగ వున్నదనియు, అధిక చాల నష్టముయిన దనియు, కొద్దు నంతునల చాల నష్టమై పోయిన వనియు, పిటన్నటిని మరల బాగుచేయుటకై చాల ప్రయత్న సవర మనియు, ఈనష్టప్రాతిని గావించుటకై ప్రభుత్వము వారికి పంపబడిన దరఖాస్తు ఆలోచించ బడుననియు చెప్పిరి. ఏమ సంతకృతాలలో రాజధానిలో ఆనేక గ్రామములు కొడలను ఏర్పాటు చేయగలగునటుల దొరతనము వారిక స్పీయును తయారుచేయుమన్నటులగూడ చెప్పిరి. కృష్ణాజిల్లాకు ఇచ్చుము 16 ఆసుపత్రులు గలననియు, విభాగమై నష్టము ఒక్కొక్క భాగమునకు 16 వలెను 32 చేయబడవచ్చుననియు చెప్పిరి. గుర్తాయచట్టమునుగూర్చి సభిప్రాయ మునంగి నందుకు కృష్ణా జిల్లాబోర్డు వారిని మంత్రిగారు ప్రోత్సము చేసి నారు. ఈ చట్టమును తయారుచేయుటకై మంత్రిగారు చాలా కష్టాలు పడ్డారు. చట్టములో నేర్పరచబడిన కొద్దు, కమిటీలు అమలులోనికి వచ్చి దేవాలయములలో ఇప్పుడు వృధా ఖర్చు

అగుచున్న సామ్యును మందిమాగ్గాలలో ఖర్చుపెట్టించే బహుము చట్టమును గూర్చిన అపోహ లన్నియు మాయమై పోగలవని చెప్పిరి. రివిన్యూవారు, మునిసిపాలిటీవారు, జిల్లా బోర్డువారు తుపానువలన ఇండ్లను కొల్పోయిన వీధజనులకు చేరుచున్న సహాయమునుగూర్చి పంతోపమును వెలిబుచ్చిరి.

అల్పాహారవిందు

అనంతరము అల్పాహారవిందు జరిగినది. అనేక మిత్ర యాలు దేశీయులకు, విదేశీయులకు వంచిపెట్టబడినది. రాత్రి 12 గంటలవరకు ఇది జరిగినది.

ఈరోజు ఉదయము మంత్రిగారు రామమోహన జైన్య కాలకు వచ్చిచూచిరి. పిమ్మట గుడివాడ మోటారుమీద వెళ్లిరి.

* * * బెజవాడలో సన్మానము

బెజవాడ, జూన్ 2-గా ప్రధానమంత్రిగారు నేడుద యము బెజవాడ వచ్చిరి. గుంటూరుజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షు లగు డి. బి. ఎలిరాజులునాయుడుగారు వెంటవచ్చిరి. పురజనులలో అన్నిపక్ష నాయకులను స్థానికోద్యోగులను ఉద్యోగేతరులను చాలమంది సచ్చి మంత్రిగారినిబ్యాంకు వాయిద్యములతో సన్మా నించిరి. కొచ్చూరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడు కె. సర్వారా యుడుగారు సర్వాపురం భీమవరం బెజవాడ నుజివిడు నడిగా ము కైకలూరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులును ఏలూరుపురపాల క సంఘాధ్యక్షులగు రా. సా. బడేటి వెంకటరామయ్యనాయు డుగారును మైలవరం మూడవ జమిందారు రా. బి. కె. గోపా ల క్రైష్ణయ్యగారును జిల్లా డిప్రీట్ గారును బెజవాడ సము కల్ప రుగారును పలువురు ఇంజనీరులు ప్రేషనువడ్లకు వచ్చి యుండిరి. బెజవాడ పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు మాత్రమరాలేదు. మంత్రి గారు ప్రేషనుమండిసరిగా తునిసిపలుఆఫీసుకువచ్చురనిజెప్పి చైరు మెకాగారుకొందరు సంఘ సభ్యులతో గలసి తన కచేరిలో నేచియుండెను. రైలుదిగగానే కృష్ణాజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులగు మి ర్జాపూర్ రాజాగారు మంత్రిగారికి పూలమాలవేసిరి. సన్మానము చాలవైభవముగ నుండెను. గౌ. మంత్రిగారు స్వయముగా తు పాను బాధలను బుడమేరనది వరదలనప్యమునుకాడవచ్చిన యీ పందర్బమున సన్మానించుటకు అన్నిపక్షములవారు వచ్చిరిని జె ప్పవచ్చును.

గౌ. రాజాగారు, జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షునితోడను, పుర పాలకసంఘ ఉపాధ్యక్షులగు సి. కె. రెడ్డిగారితోను పురములో నన్ని భాగములను మోటారుపైబోయి తూచిరి. పిదప మునిసి పలు ఆస్పత్రిగాంచిరి.

మత్స్యాహ్లామ మంత్రిగారు యాదిగువ పుర వెద్దలకు దర్శనమొసంగిరి. డి. బి. టి. రాఘవయ్యపంతులు, పురపాలక సంఘాధ్యక్షులగు అయ్యదేవత కాశ్యపరావు పంతులుగారు, ఎస్. భాస్కరఅయ్యరు, టి. ఎల్. ఆర్. చంద్రుగారు, జి మునసబులు యితరులు కొందరు మంత్రిగారిని కలెసిమాట్లాడిరి.

పిదప, బుడమేరనది వరదలచే కొట్టుకొనిపోయిన బ్రం కుకోడ్లలో కొంతభాగమును జూచిరి. 5-80 గ. చుమ్యూజియ ముహాలులో జిల్లాబోర్డు వారు సన్మాన పత్ర మొ సంగిరి. జనుల నే కులా స భ కు వచ్చిరి. మిర్జాపూరు జమిందారుగారు సన్మానపత్రమును జదివిరి. అందు, జిల్లా బోర్డువారి తుపానువలన రు 2,00,000 నష్టము వచ్చినదనియు, చాడకి తగిన సహాయము మంత్రిగారు జేయవలసినవని విన్నవించిరి. ఇతరజిల్లాలకన్న యీజిల్లాకు ప్రభుత్వసహాయము తక్కు వనియు జైన్యసహాయము చాలకున్నదనియు నూచించిరి. గౌ. మంత్రిగారు ఉచితరీతిని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ప్రభుత్వ గ్రాంటువిషయమున సానుభూతితో పరికింతుననిరి.

మ్యూజియము తోటలలో మిర్జాపూరురాజాగారు మం త్రిగారి గౌరవాధ్యము తోటమందువేసిరి. జిల్లా కలెక్టరుకుప్రస్తు గారు, రివెన్యూబోర్డు కమిషనరు టి. రాఘవయ్యగారు వచ్చి యుండిరి. తోటంతయు చక్కగ నలంకరించబడినది. నాగ స్వర వాయిద్యము జరుగుచుండెను. మంత్రిగారు కులాసాగా ఆరగంట గడసి, హర్నస్టము చెలరేగ లిందు పిడి చనిరి.

టి. సుబ్రహ్మణ్యం, (గుడివాడ.)

* * * జిల్లాబోర్డు సభ్యులొసంగిన సన్మానపత్రము

గౌ. రాజా పి. రామారాయణం గారు ఎం.ఎ., ఎం.ఎల్.సి. మదరాసు ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రిగారికి:-

ప్రస్తుత మీజిల్లా పూర్తిగా తుపానుచేతను నష్టమేరు నదివరదలచేతను నష్టపడి, ప్రజానాశనము, పశునాశనము జరిగి

త మా పా లు

(అంధ్రపత్రికకు ప్రత్యేకం)

ఈల

యజమాని:—నీవు వెంటనే పోకపోతే, పోలేనువారి శాసం ఈలనేస్తాను.

అమ్మవాడు:—నాదగ్గరకొత్తయీలున్నవి. కొంటారా?

కుక్క

అమ్మవాడు:—చూచారా, ఈకుక్క మొరుగులే, దొంగలూరారు. ఇంట్లో ఏమయిన పెట్టితే ఎంతదూరమయిన పట్టుకుంటుంది. ఇట్టివల మాయంటికి దొంగలు వచ్చారు.

కొనేవాడు:—కుక్క మొరిగిందా?

అమ్మవాడు:—మొరగడానికి తీరుబడితే పోయింది. దొంగలు లాంతరును నోట్లో పెడితే, దానిని తీసుకుపోయింది.

చెరినగం

ఇంటి యజమాని:—నీవు దొంగవా?

దొంగ:—అవును. అయితే ఏమి?

యజమాని:—నేను దొంగనే.

దొంగ:—అయితే చెరినగం తీసుకుందామనే.

మోసం

న్యాయాధిపతి:—నీవు జోస్యం చెప్తున్నావని చెప్పి మోసంచేసావని నేరంమోపారు. నీవు ముందు జరిగే సంగతిని, నిజంగా చెప్పగలవా?

ముద్దయి:—చెప్పగలను.

న్యాయాధిపతి:—అయితే, నీకు ఏంజరగ బోతుందో తెలుసునా?

ముద్దయి:—తెలియదు.

న్యాయాధి:—నాకు తెలుసును. రెండు సంవత్సరాల చాకా ఖయిదులోనే ఉంటావు.

సలహా

ప్రశ్న:—ఈకొట్లా, తెల్లని చొక్కాలు దొరుకుతవా?

వరకుడు:—మీకు కావలసినన్ని దొరుకుతవి.

ప్రశ్న:—అయితే, నీమంటిమీది మాసిన చొక్కాతీసి అందులో ఒకటి తొడుగుకో.

బహుమానం

సముద్రంలోపడి కొట్టుకుంటుంటే, నీళ్లలో నుండి ఒక పెద్దమనిషిని పట్టెవాడు బయటకు దీసెను. బహుమానంక్రింద, పెద్దమనిషి రూపాయి పంపెను. కొంతసేపటికి వల్లెవాడు పది పాను ఆజాల్ చిల్లరను తిరిగి పంపించెను.

పొరబాటు

పెద్దమనిషి పట్టు జేబునూలూను పోగొట్టుకొనెను. పక్కనున్న రయతు తీసెనని నేరంమోపెను. కాని కొంతసేపటికి ఇంకొక చేబులో కనిపించడంచేత, పెద్దమనిషి రయతును తూమాపగా కొరుకొనెను.

రయతు:—ఫరవా లేదు తెండి. నేను దొంగనని మీరు అనుకున్నారు. మీరు పెద్దమనుష్యులని నేను అనుకున్నాను. మన యిద్దరం పొరబాటుపడ్డాము.

విరుద్ధం

చెన్నపట్నం మ్యూజియం మాడపోతే, పాతపాతలు, బిందెలు, విగ్రహాలు రామయ్యకు కనిపించెను.

రామయ్య:—ఇవన్నీ ఎక్కడివిండి?

మ్యూజియం గుమాస్తా:—భూమిలోనుంచి తీసారు.

రామయ్య:—ఇట్లాగేతీసారా?

గుమాస్తా:—వాటిని నీవుడు కడిగారుగాని, రూపం మార్చలేదు.

రామయ్య:—చాలేవయ్యా, భూమిలో బిందెలు, విగ్రహాలు పండుకపడుతాయో? విరుద్ధంమాటలు!

గర్వం

ఉపాధ్యాయుడు:—గర్వం అంటే అర్థము మీకు తెలియలేదు. నేను చాలా అందగాడినని అందరితో చెప్పతానునో. ఆప్పుడు నన్నేమని పిలుస్తారు?

విద్యార్థి:—అబద్ధాలాడేవాడంటారు.

తృప్తి

మామగారు:—నేను చనిపోయేవరకు నాకూతురికి డబ్బేమీరారు. నీవు సంపాదించుకోకపోతే, చాలాయిబ్బంది పడుతావు.

అల్లుడు:—రెండుమాడు సంవత్సరాలకు సరిపాయ్యే డబ్బు నావద్ద ఉందిలేండి.

తెక్కలు

బాలునితల్లి ఉపాధ్యాయునికి యిటులజెప్పెను. “ఇక మాపిల్లవాడికి ఇంటికి తెక్కలియ్యవద్దు. బెజవాడకు నడిచిపోవడానికి ఎంతసేపు పడుతుందనే తెక్కకోసమా ఆయన అంతదూరం నడిచి కాళ్లతీపులతో ఇంటికివచ్చారు.”

దోషి

జడ్జి:—నీవు దోషివని జ్యూరీ నిర్ణయించింది. ముద్దయి:—తమరు అంతకంటే తెలివి కనబరిచి జ్యూరీ తీర్పు తోసివెయ్యండి.

బొమ్మ

చిత్రకారుడు ధనకుని బొమ్మను చూచెను. అంతభరీదు తాను భరించలేనవి ధనికుడు బేరంచెయ్యసాగెను.

చిత్రకారుడు:—మీరేమీ ఇయ్య నక్కరలేదు. బొమ్మ అక్కటలేకపోతే వెళ్లవచ్చును.

ధనికుడు:—నేను తీసుకోకపోతే నీకు నష్టంరాదా? ఇంకా ఎవరు తీసుకుంటారు?

చిత్రకారుడు:—బొమ్మకొకతొక పెడుతాను. అప్పుడు ఎవరయినా కొంటారు.

అంతట ధనికుడు భయపడి సామ్యిచ్చెను.

మరం

క్రైస్తవుడు మరం మార్చుకుని, మల్లీ పాతమతం లోనికి పోతానని, విమనరీకి చెప్పెను.

విమనరీ:—నీవు ఒక్కసంగతిమాత్రం జ్ఞాపకముంచుకో. నీవు చేసేపనివల్ల, భగవంతుడికి అగ్రహం కలుగుతుంది. అంతకన్నా నాకు, నాభార్యకు ఎక్కువకోపం వస్తుంది.

ప్రతిష్ఠ

ఎల్లమ్మ:—నాభార్యనేను చెప్పినట్లు వినుకుంటామని, ఎవరయినా వస్తే, కోపపడుతాడు.

పుల్లమ్మ:—ఎందుచేత?

ఎల్లమ్మ:—ప్రతిష్ఠకాపాడుకోవడానికి.

పరీక్ష

వకీలు:—నీవు సంవత్సరం క్రింద ఆత్మహత్య చేసుకున్నారా లేదా?

నాడి:—జ్ఞాపకం లేదండి.

బద్ధకం

న్నేహితుడు:—నీకుక్క అట్లా ఏమిస్తున్న జేమి? మల్లయ్య:—సోమరితనం.

న్నేహితుడు:—సోమరితనంవల్ల ఏడుపు వస్తుందా? మల్లయ్య:—కుక్క ముండ్లకంపమీద కూర్చుంది. లేవడానికి బద్ధకం.

మతిమరుపు

చెత్తెయ్యలైన చూస్తూపోతుంటే ఒకపెద్దమీదపడెను. “క్షమించండి” అని చెప్పి చూసేటప్పటికి ఎవ్వని తెలిపెను. మల్లీ పోతుంటే ఒక మనిషిమీదపడెను. ఈమాట చూడకుండా చెత్తెయ్య యిట్లనెను:—“ఒకపాపా, నీవేషల్లీ వచ్చావు!”

తంతి

శ్రీ:—అయ్యా, నాభార్యకు తంతి పంపవలెను. పిల్లకు జబ్బుగా ఉంది. పనిజేసే మనిషి లేచి పోయింది. వెంటనే రమ్మనుని వ్రాయండి.

తెలిగ్రాఫ్ గుమస్తా:—అదంతా వ్రాస్తేరాదు. “నాభార్య వెంటనే రమ్మను” అని వ్రాస్తే, వస్తాడు.

సహాయం

ఎల్లిక్కిమ్మ పనివాడు:—ఈతీగ ముట్టుకోండి. బాటసారి:—ముట్టుకున్నాను. ఏమీలేదీ?

పనివాడు:—అయితే, రెండోతీగ ముట్టుకోవద్దు. చచ్చిపోతారు. నాకు రెంటిలో ఏది ఎటువంటిదో తెలియక, మీసహాయం కోరాను.

తెలివి

తనకొడుకు తెలివితేటలకు తండ్రి ఇంకొకరి ఎదుట పొగుడు తుండెను.

తండ్రి:—మా అబ్బాయికి మూడేళ్లయినా లేవు. అన్నీ కనుక్కుంటాడు. చూపిస్తాను చూడండి, ఈ బొమ్మ ఏమిటి?

కొడుకు:—పిల్లి.

తండ్రి:—ఇదో?

కొడుకు:—కుక్క.

(కోరిపోమ్మమామి) తండ్రి:—ఇదేమిటి? కొడుకు:—నీవే.

గుంటూరు తుపాను నష్టము.

కలెక్టరుగారి రిపోర్టు

గుంటూరు కలెక్టరుగారు మే 20 తేదీన ప్రకటించిన రిపోర్టు తరువాత యందు ప్రభుత్వమువారి కిట్టు వెలుపుచున్నారు. తుపానుకలన యిప్పటికి తెలిసినంతవరకు 25 గురు చనిపోయిరిగాని అందు 11 గురి చావు సంభావముగనున్నది. కొండతాలుకాలనుండి కొండకు మట్టిచనివారు గుంటూరు తెనాలి తాలుకాలకు వచ్చుచుండగా 11 గు. గుంటూరు తాలూకాలో మాను బోత్తుల గుంటవద్ద తుపానుకలన చనిపోయిరని కోరికలు (తెనాలి తాలూకా) గ్రామమునకును రిపోర్టు చేసిరి. ఈ రిపోర్టు రుజువు కాబడలేదు. దీనిగూర్చి విచారణ జేయుచున్నారు. ప్రాంతవ్యవస్థ విచారకరమే, కాని అంతమాదావిడిగా గాలివాన వచ్చుటచే తప్పివదిగాదు. జన సంఖ్యనుబట్టిజూచిన యానష్టముంత యెక్కువదిగాదు. ఇండ్లకు ఆస్తులకు కలిగిన నష్టవిట్లు నూచింపబడినది. పెంతు టిండ్లు 591, పూరిండ్లు, పాకలు 28144 పశువులనష్టము. పశువులు 4,941 మేకలు గొట్టెలు 75,525. ఈ మండలు పైతాలూకాలవారివి. ఈ కాలమునందు సాధారణముగా డెబ్బతాలూకాలయందు పాలముల కెరవు జేయుటకై తెచ్చుచుండుకు జిల్లాలో యెక్కువ నష్టపడిన శేపల్లె, తెనాలి, బాపట్ల తాలూకాలనుండి వైసంఖ్యలు తెలిసినవి. గుంటూరు తాలూకాలనుండి కలెక్టరుగారి కింకను రిపోర్టు రాలేదు.

వెంటనే పేదవాటికి యిండ్లు కట్టించుటత్యవసరమని కలెక్టరుగారు శిష్యా జేయుచున్నారు. శేపల్లెతాలూకాబోర్డు నాలు తాటిచెట్లకు ఊరికినే యిచ్చుచున్నారు.

వ్యవసాయముగూ, చిట్టములకారము యంతభవము కావలసియుండునో యింకను తెలియదు. కాని గు 20000 ఋణము లీయవలసియుండునని కలెక్టరుగారు దలంచుచున్నారు. రైలుమార్గములు సరిచేయబడినవి. కాని తంలివార్లు మాత్రమింకను సరిగవచ్చుటలేదు. శేపల్లె, తెనాలి తాళ్లూరులు బాధ నొందినవారికి ఉపశమన యేర్పాటులు చక్కగ జేయుచున్నారని కలెక్టరుగారు సంతసించుచున్నారు.

గుంటూరు ఆస్పత్రి యేర్పాటు

రూ 10 లక్షలు ఖాయము చేయబడును

గుంటూరులో వైద్యపాఠశాల ఆస్పత్రి నిర్మించుటకు గాను ప్రభుత్వమువారు రూ 10,00,000 ఖాయపరచిరి. పాక కాలయందు ముఖ్యభవనము రూ 2,16,000 వ్యయముతో నిర్మింపబడును. స్కూలునకు, లేబరేటరీ పరికరములకు రూ 47,080, శవసరిక్షాగృహము డి సెక్షను హాలునకు రూ 1,15,000, ఆస్పత్రికి రూ 51,950, పంటభోజన గృహములు, స్నానమునకు గదులకు ప్రత్యేక యేర్పాటులకు, రోడ్లు జేసే, మొక్కలు పాతుటకు యితర స్వల్పకార్యములకు రూ 60,000 యేర్పాటు చేయబడెను.

ఆస్పత్రియందు నూర్గురు కోసులంసుటకు వసతి యుండును. వీనికి కీ.ప్రొచికిత్సాగారమునకు రూ 3,20,000 అగును. అనుదినమువచ్చిపోవు వ్యాధిగ్రస్తుల మందిరమునకు రూ 79,000 అగును. ప్రస్తుతమున్న సమీపాయముల హెచ్చించుటకు యితర సహాయనిర్మాణములకు రూ 1, 20,000 అగునట్లు అంచనావేయబడెను.

ఈ స్కీమునందు శ్రీలకు ప్రత్యేకకాలయ, ఆస్పత్రికి పాఠశాలకు నీటి సరఫరా యేర్పాటులకు యిదివరకున్న మందిరము కండ్లజబ్బులకు ప్రత్యేకించుటకు, 4 గు నర్సులకు, ఒక యజమానికి బసమందిరమును, వికోపియనులకు ప్రత్యేక గదులకు కట్టుటకు ఏర్పాటులు గలవు. మెడికలు స్కూలు ఆస్పత్రిలో కొంతభాగము పని ప్రారంభించుటకై త్వరగా ప్లాన్లు అంచనాల నీయవలెనని ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. 1927 సంకాలయియ్యము సరికి స్కూలు, డిసెక్షను బ్లాకులు తయారగును. ఇతర మందిరములగూడ సాధ్యమైనంతవరకు నిర్మించుటకై యాసంవత్సరము బడ్జటునందు రూ 1,00,000 ప్రత్యేకించబడెను. ఖర్చు తగ్గుటకై కేస్త్రాగారమునకు మర్రమే జీక జీకమెరయు పెంతులు జేయుదురు.

(మదరాసు మెయిలు.)

గాంధీదైవజ్ఞుడు

భర్తృన్యాయమైన 5 ప్రశ్నలవ్రాసి పంపినయెడల సరియగు భావిఫలితమునువ్రాసి పంపెదము. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును విలాసమునకూడ తెలుపవలెను. 5 ప్రశ్నలకు రు 1.0-0. ప్రతిప్రశ్నకు 0.4-0. (వి.పి. 1.4-0) ఒకసంవత్సరఫలమువ్రాయ 5.0-0. అంజనేయబోధిసలయము, తిరు త్తడి, చిత్తూరుజిల్లా.

శ్రీ తిరుమల తిరుపతి వగయరా దేవస్థానములు, తిరుపతి.

1923 వ సంవత్సరం జూన్ నెల 30 తేదీతో అంత్యమయ్యే 1332 ఫసలి 30-6-1923 లో పుండు మేరకు ఆస్తి పాత్రత, వగైరాలు తెలుపునట్టి స్టేటుమెంటు.

పాత్రత.			ఆస్తి.		
క్ర.సం.	బాబుల వివరం.	మొత్తం.	క్ర.సం.	బాబుల వివరం.	మొత్తం.
1	తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములలో ప్రత్యేకమైన కేవలం జరిపించగలందులకుగాను (గవీ) నులవల్ల డిపాజిట్ చేయబడిన మూల ఫసలు ...	59,779 0 0	1	ఖజానాలో వగయ నిలువ—	
2	వాపస్ చేయబడిన డిపాజిట్లు ...	19,194 12 0		(ఎ) దేవస్థానం ఖజానా ...	6,33,582 14 10
3	ఆదేశము చేయబడిన అనామతులు ...	444 12 8		(బి) తిరుతణితాలూకు ...	108 8 4
4	వాపస్ చేయబడిన వాపసు కొందరు దేవస్థానం నాకరలవల్ల జామీనుకొరకు పట్టుకోబడిన డిపాజిట్లు ...	250 0 0		(సి) కచ్చినాడు తాలూకు ...	7 1 10
5	వేలూరు దేవస్థానం హిందూ మైసూరులో వాపసు బహుమానములు యిచ్చుటకు గాను బహిరంగముగా చందాలవల్ల వసూలయిన మూలఫసలు. ...	1,800 0 0	2	(డి) విచారణకర్తల వారి పర్మనెంటు ఆద్యాత్మ్య ...	5000 0 0
6	వికరమైన ఆస్తి. ...	80,968 8 8		(ఇ) డిపాజిట్లు ...	19,194 12 0
		69795471 9 4		(ఎఫ్) అనామతులు ...	444 12 8
					6,53,283 1 8
				గవర్నమెంటు పత్రములమీద రూకల పెట్టుబట్టు (ఇన్వెస్టుమెంటు) : ఆరుకోట్ల షేన్ వాల్యూ—	
				3 1/2% గవర్నమెంటు పత్రములు 18,50,000	18,06,978 9 10
				50% ఇండియన్ యుద్ధపు ఆప్పో పత్రములు 10,7,500	10,71,250 0 0
				60% స్టాక్ డివిడెండ్లు 250,000	250,000 0 0
				50% డివిడెండ్లు 7,800	7,800 0 0
				50% డివిడెండ్లు 8,15,100	8,15,100 0 0
				6 1/2% బొంబాయి డెవలప్ మెంటు 9,00,000	9,00,000 0 0
					33,16,598 9 10
				ii ధర్మశండు—	
				80% గవర్నమెంటు పత్రములు 200	200 0 0
				3 1/2% డివిడెండ్లు 32,800	32,800 0 0
				1980 వ సంవత్సరపు 10 సంవత్సరముల 60% బాండులు 2,000	2084 2 7
				70% మైసూరు గవర్నమెంటులోను 100	100 0 0
				తిరుపతి ట్రస్ట్ బ్యాంక్ 200	200 0 0
				వేలూరు మైసూరు 1800	1800 0 0
				అదమానములమీద కడక్ యిచ్చిన వాపసు 1750	1750 0 0
					37,984 2 7
				iii జామీను డిపాజిట్లు	
				తిరుపతి కోఆపరేటివ్ ట్రస్ట్ బ్యాంక్ 250	250 0 0
				IV అదమానముల మీద, బాండులయొక్క యొక్క విక్రయములకు రావలసిన మొత్తములు	
				బాండులు 43756	43756 0 0
				డిక్రీలు 78,8,847	78,8,847 8 7
					5,3,4582 5 0
				3 శిస్తులు యితరచిల్లర వరమానములు వాకి ...	
				4 సావరసాతులు, భూములు, కట్టడములపై ట్రిక్ల్యుట్ ...	621692 7 0 1
				5 జంగమసాతులు - అనగా—	
				నగలు, వాహనములు, వస్త్రములు విత్తలి సామానులు పట్టిక్ల్యుట్ ...	20,65,066 18 8
				6 కొయ్య సామానులు, ఉపకరణములు, పుస్తకములు, బొమ్మలు, శస్త్రవైద్య సాధనములు, దీపములపువకరణములు, కొరిమిట్టలపై గైరా సాధనములు, ఇసుకసామానులు, చిల్లర సామానులు, సయ్యసామానులు, పర్వసామానులు, వడ్డపనిసామానులు, జంతుదేహ ధర్మ శాస్త్రసామానులు, కమ్మియిల్ సామానులు పశువులు వగైరాలున్న వాటి పువకరణములున్న ...	26,7,344 8 7
					69876440 2 0 6,9876440 2 0

(సైన్డ్) సి. సి. రెడ్డి,

ఆడిటర్.

శ్రీతిరుమల తిరుపతి వగయిరా దేవస్థానములు తిరుపతి

1923-వ సంవత్సరం జూన్ నెల 30-వ తేదీతో ఆంధ్రమయ్యే 1332 ఖనలీ జమా ఖర్చు లెక్క.

జమలు.		ఖర్చులు.	
బాబులు వివరం.	మొ.రం.	బాబులు వివరం.	మొ.రం.
సాత్ గుజ్జానలుకు	రూ. అ.పె.	దేవస్థానముల డిట్టుములు	రూ. అ.పె.
దేవస్థానంఖజానాలో నగదు నిల్వ	6,64,519 3 8	కానుక బహుమానములు	24,469 1 10
కచ్చినాడుతాలూకు ఖజానాలో నగదునిల్వ	320 7 1	ఆర్థికవిశేషములలో కాబగు ఖర్చులు	585 0 6
విచారణకర్తలవారి పర్మెంటు ఆదాన్సు	5,000 0 0	నిరుత్పాదకారం పడితరములవల్ల రాలకు కొనబగు సామానులు	2,578 0 10
వాపసుచేయవలసిన డిపాజిట్లు	14,880 4 10	పబ్లిక్స్ వర్క్సులు	1,35,028 4 9
అనామత్తులు	8,771 1 4	(ఎ) కొల్లెపనులు	1,01,119 1 10
	6,93,491 0 11	(బి) మరమనులు	17,452 8 7
కానుకపరమానము	4,86,881 2 1	(సి) చిల్లర యితరపనులు	16,840 8 9
ఆర్థికతరమానము	1,86,718 13 10	(డి) సిబ్బందిల వస్త్రాలు	13,713 6 11
దేవస్థానం సాత్తులవల్ల రాబడుపరమానము	3,352 1 1	(ఇ) స్వీట్ సాకర్ము	2,656 4 2
బళ్లెవలన రాగలపరమానము	28,698 12 10	విద్యుత్	
గవర్న మెంటుపత్రములు వడి	1,91,017 8 0	(ఎ) ఇంజీన్లు బరు	69,751 7 2
దేవస్థానం ఎస్టేటుపరమానము	328,299 13 7	(బి) శ్రీ వెంకటేశ్వర విద్యాలయ	27,784 9 1
చిల్లర యితరబాబులు	25,925 1 7	సాదత్ వారడు సిబ్బందిలు చిల్లర నెలపులు	2,02,951 2 6
వాపసువల్ల రా జమలు	1240 6 1	తిరు త్తణి తాలూకా	2,21,218 12 10
భర్తృభండు	3942 1 0	కచ్చినాడుతాలూకా	2,87,184 15 4
వసూలుఅయిన ఆప్పల బాపతు	20,077 1 3	నగలు	70,447 9 3
డిపాజిట్లు	25,957 8 0	కట్టడములు కొనుగోలు	20,100 0 0
అడ్ జెస్టుకావలసిన అనామత్తులు	2,72,144 10 4	గవర్న మెంటు బాకీలు	1,982 0 8
		గిఫండు	400 11 0
		వ్యవహారపు ఖర్చులు	28,009 10 3
		పాతబాకీలు బట్టాడాలు	2,866 10 11
		యితరబాబులు	51,601 4 1
		ధర్మభండు	8,222 11 10
		డిపాజిట్లు	21,598 0 10
		అనామత్తులు	280,470 15 0
			16,08,957 14 11
		సాత్ మజూరులెక్కు	
		దేవస్థానంఖజానాలో నగదునిల్వ	6,33,582 14 10
		తిరు త్తణి తాలూకాలో నగదు	103 8 4
		కచ్చినాడుతాలూకాలో నగదు	7 1 10
		విచారణకర్తలవారి పర్మెంటు ఆదాన్సు	5,000 0 0
		వాపసుచేయవలసిన డిపాజిట్లు	19,194 12 0
		అడ్ జెస్టు కావలసిన అనామత్తులు	444 12 8
మొత్తం	22,62,241 0 7	మొత్తం	22,62,241 0 7

(Sd) C. C. Reddy.

నరసాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

మా తాలూకాబోర్డు

జూన్ 2:—శ్రీగంధి వేంకటరెడ్డినాయుడు, బి.ఎ. బి.ఎల్. గారి యాధిపత్యమున నున్న మిగతాసభ్యులయొక్క సహకార భావము చేతనున్న మాతాలూకాబోర్డు సంగతులు చాలావరకు చక్కగా నడుచుచున్నది. మాతాలూకాబోర్డుక్రింద విద్యుత్తు వితము ఇదివరకే చేయబడినది. ఇక నిర్బంధముచేయమై సర్ పాత్రోగారు మొన్న పంపిన కొన్నియేర్పాటులను బోర్డువారు ఆమోదించిరి. ఈసంవత్సరములో క్రొత్తస్కూల్లను ప్రాథమిక విద్యకొరకు నలభైవరకు నిర్మాణముచేసిరి. అందులో మాగ్రామములోనే మహమ్మదీయ శాలికలకొరకు ఒకదానిని ఈమధ్య బోర్డువారు పెట్టిరి. ఈపాతకాల దినానినాభివృద్ధి గాంచుచున్నదని తెల్పుటకు సంతసించుచున్నాను. వృత్తివిద్యవిషయమై నూలు వదుకుటను ప్రస్తుతము నలభై పాతకాలలో ప్రారంభించుట కిది వరకే తీర్మానింపబడినది. అందునిమిత్తము మాజిల్లా ఖాదీబోర్డు వారిచే పంపబడిన నలభైరూపులు లిప్టుడే బోర్డునకు జేరినవి. జేసంగి నెలపు లాఖరును స్కూల్స్ తెరవబడగానే యీవృత్తివిద్య ప్రారంభింపబడును. మొన్నటిదినము ఆనగా కిందటి నెల కిది మా తాలూకాబోర్డుయొక్క సమావేశమొకటి పెనుమదం గ్రామములో జరుపబడినది. అందులో కొన్ని ముఖ్య తీర్మానములనిచ్చుట మాత్తముగా చెప్పు

చున్నాను. ఈ తాలూకా బోర్డులో 2 రూ.లో డిప్యూటీ సంచుటకు ఫలములనిర్ధారణను పరించి వెనక్ జరిగిన మీటింగు సక్రమముగా జరుగలేదని అందుకు భుజి కొందరు ఆక్షేపణ గవర్న మెంటుకు తెలియబరచినా రనిన్ని యిది వరకే సకాలముగా మీకు తెలియబరచినది. అందు మీద గవర్న మెంటువారు తిరిగి మీటింగు చేసి ఫలనిర్ధారణ జేయవలసినదిగా తెలియబరచినదిమీదట యీ సంగతి మొన్న ఆలోచనకు రాగా దొడ్డిపట్ల మన్నపురి ఆను రెండు గ్రామములను బోర్డువారు సిఫారసు చేయ నిశ్చయించిరి. తాలూకాలో చాలా గ్రామములలో మహుచి విస్తారముగా ఇంకను చెలరేగుచుండుటచేత వాక్కినేటింగువారిని అదనముగా వేసుకొనిన్ని ఇంకా చేయవలసినవాటిని చేయుచున్న వ్యాధిని తొలగింప యత్నించుచున్నారు. ముఖ్యముగ తీర్మానములలో నీ దిగువ వ్రాసినది యొకటి: రెవిన్యూ కృష్ణ జిల్లా రెండు జిల్లాల క్రింద విభజన అయినప్పటికి ఇంకా జిల్లాబోర్డు విభజన చేయనందున పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ప్రజలకు నష్టముగా నున్నందున వెంటనే జిల్లా బోర్డునుమాడ రెండు జిల్లాబోర్డుల క్రింద విభజన చేయ వలెనని గవర్న మెంటువారినిన్ని జిల్లా బోర్డువారినిన్ని యీ బోర్డువారు కోరుచున్నారు. ఇదేవేలని పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో నుండు మిగతా తాలూకా బోర్డుల నన్నిటిని తీర్మానించుటకు కూడా యీ బోర్డువారు కోరుచున్నారు.

కీర్తివేంకటగూ త్యాగరాయకెట్టిగారు వైవచెప్పిన మీటింగులో నింకొక ముఖ్యముగ తీర్మాన

మును మాతాలూకాబోర్డువారు చేసిరి. అది యిది: (సామర్థ్యకేతర సంఘముయొక్క అధ్యక్షులున్న మద్రాసు లెజిస్లేటివ్ కాన్ఫరెన్సు సభ్యులున్న అగు సర్ పిట్టి త్యాగరాయ క్రెష్టిగాను చని పోయినందున దేశమునకు చాలానష్టముకలిగినది సదరు శ్రేష్టి గారి ఆశ్రయంధ్రపుటకు బోర్డువారి సామర్థ్యం తెలియబరచుచున్నారు.

మా కలెక్టరుగారు

మా జిల్లా కలెక్టరుగారు నైన టాడ్ కొరగారు నిన్నటి దినముననే పేరుపాలెం గ్రామముండి యిచ్చుటికి వచ్చిరి. గాలి వానకు వీరు భీనువరంలో నుండిరి. మరునాటికి వచ్చి ఒక రోజు ఉండి వెంటనే పేరుపాలెం వెళ్లిపోయిరి. ఆప్పటినుండి నిన్నటివరకు పేరుపాలెంలోనే మకాం వేసిరి.

మా ఆసుపత్రి

మా తాలూకాబోర్డునకు చెందిన ఆసుపత్రిని గ్రామాభివృద్ధితో బాటు అభివృద్ధిచేయుట లేదని యెంచవలెను. ఇప్పటికి రెండుసభ్యులొప్పులు నచ్చినవి. మాడవది త్వరలో రానున్నది. రైలుమార్గము పడబోవుచున్నది. జనసంఖ్య పెచ్చినది. ఇట్టి సందర్భములో మా ఆసుపత్రిని అనేకవిధముల సభివృద్ధిజేయుట సినకోజాలు వచ్చినవి. ఆపరేషనులు చేయవలెనన్న ప్రత్యేకపు గదిలేదు. పనిముట్లు తక్కువ. అందుకు సలసినమందులనున్న ఇతర సామానులనున్న పెంపుచేయవలెను.

జనసంఖ్య పెచ్చుటచేత ఆసుపత్రిలో నింకొక పడాయ దాక్టరును కూడా వేయవలెనని నాభిప్రాయము. సబు అసిస్టెంటు సర్జను చాలును.

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము (The Telugu Encyclopaedia.)

ఇందు చరిత్రలు, ప్రకృతిశాస్త్రములు జీవితములు, నీతి, మత, సాంఘిక, వైద్య, రాజకీయాది విషయములు, భూగోళము, న్యాయము, శిల్పము, జ్యోతిషము మొదలగు సమస్త విషయములు చేర్చింపబడును.

ప్రతిసంపుటమును, ఆరుసంచికలుగ పంపబడును. ఒక్కొక్కసంచికయందును రమారమి 100 పుటలుండును. ఆరు సంచికలకు చందా రూ. 5-0-0. అంచెకూలి అ. 0-8-0. మొదటిసంచికను వి. పి. గా సంపి రూ. 5-8-0. వసూలుచేసికొని మిగత ఐదును క్రమముగ బుక్కుపోస్టుగ పంపుచుండుము.

ఆరుసంచికలు ఒక్క సంపుటముగచేర్చి బైండుచేయబడును. ఒక్కొక్కసంపుటమునకు అంచెకూలి 0-12-0. ప్రస్తుతము మేలు (సగముతోలు) బైండు చేసినవి మూడుసంపుటములు సిద్ధముగనున్నవి.

ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రూ. 6-8-0.

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము

7, తంబుకెట్టిపేడి, జి. టి., మద్రాసు

గ్లాసు పాళీలు
అగేట్ కలములు

2957

మే నెలా ఖరువరకు
గ్రాసు రూ 10 లు చొప్పున పంపబడును.
విక్టోరియా డి హా,
మైలాపూరు - మద్రాసు.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు

విజ్ఞాన

మహాభాగా, 25 సం॥ లనుండి నేను లోకనేవ చేయుచునుండునని తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సం॥ రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమే గాక బర్మా, సిరియా, మలయానేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందఱు నన్ను ఆదరించుచున్నారు. పశువునకు వచ్చి నచ్చుడు నన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు) చంటిపిల్లలు, భాలింకలు, వడుచు వారు, ముసలేవారు, వారు వీరననేల పసుపు మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. పశుప్రకృతిలములు, పక్షిప్రకృతిలములు, మాంసము, శీతవాతము, ప్రకృతికడుపు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, తీర్చించిన భేదములు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు, క్వాసకోశము, పల్లనోష్ఠి, నడుమునొప్పి, ఇన్ ఫ్లూఎంజా, ప్లేగుజ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు ఆనాపాపత్రికలోనున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక గురువును. నలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేసకుంటే గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహముచేసిన వారు మరెవ్వరు నన్ను మరచరు.

594

800 మాత్రలుగల బుడ్డి 1 కి ధన 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు 5 బుడ్డు మె పోస్టుఖర్చుతో రూ 1-8-0 12 బుడ్డు రూ 2-18-0. 25 బుడ్డు రూ 5-8-0. కావలసినవారు ఈ విగుప విలాసమునకు వ్రాయుదు.

ఆయుర్వేద వైద్యపాఠ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారావు పై వైద్యశాల, మైసూరు.

బారిష్టరు సార్వత్రికం (భాగము ౧)

గ్రంథకర్త: శ్రీ మొక్కపాటి సరసింహశాస్త్రిగారు (సాహితీసమితి)

క్రాసునైజ. మేలుకాగితము. పుస్తకము క్రొత్త పోకడలతో ముచ్చట గూర్చుచున్నది.

పార్వతీశ మను కుఱ్ఱవాడు ఇంగ్లాండుకు ప్రయాణముచేయు కథ. హాస్యరసభరితము.

సప్త - కడుపు చెక్కలగును. వాడుకమాటలలో వ్రాయబడినది. సాహితీసమితి వారి కథల రుచి దాదాపు ఆంధ్రులందఱు నెఱిగినదే. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువదగినది.

వెల రూ 1-4-0 మాత్రమే.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు 212 మద్రాసు.

మోహినీతైలము

5 తు॥నూనెగల సీసా 1-కి రూ 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.

ఇదినునోపశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీదర్శు, ఉద్యోగములు మొదలగువారికి నఖనిద్ర, విశ్రాంతినిచ్చును. నుం దగుల మొహాలనన్యాయులకు ప్రాపగు మగులను మనోహరముగ తెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందుకల రసజీయకముగు నువా సనచెక్కలవిగాదు. తలకురాచి దువ్వకొనిన ఇరుగు పొరుగు వా రెవ్వరూడ పరిమళమువ్యాపించును. తలలోమండును పుట్ట నివ్వదు. దీనియందు మనోహరముగు నువాసన ద్రవ్యములను జేర్చి తయారుచేయించి శేలకొలది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడసియు న్నాము. వేరేల ఒకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు.

తేలు మందు

వెల సీసా 1-కి 0-8-0

తేలుకాటువలన అపాయము లేదు గాని విశేష బాధగల దు. తేలుకాటులన విషము నెత్తువలో ప్రవేశించదు. బాధ నరముల వెంట పెద్దనరముదగ్గరనుండి లాగుట ప్రారంభించును. కుట్టినచోటును బండపొరునట్టులు చేసిన బాధతగ్గును. ఈద్రావ కము ననేకులు పరిశీలించిరి. ఇది మిగుల ఘాటుకలిగి నీటివలె నుండును. చెడికుండుటకు గాను రబ్బరు బిరడా గలసీసాలో మం దుపోయి ఉండదు. కుట్టినచోట కొంచెము మందుపోసినబాధ మా యవుగును. మందును గలిగియున్న తాము బాధపడక నితరుల కుపుణ్యముగట్టుకొనవచ్చు. (పరియింట నుండవలసినది).

తామర తైలము

డబ్బీ 1-కి 0-6-0. 12-కి 3-8-0.

తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మము మీదగాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములోగాని, గోళ్లలోగాని బు ట్టవచ్చును. పురుగులలోని భేదముల బట్టి తామరలోను రెండు మూడు భేదములు గలవు.

కాన, తామర, తీట, ఏనుగుగజ్జ మొదలగునవి గలవా రదంకు ఈ తైలమును ఒకసారి వాడేమిదాడగోరెదము. దీనిని రాచిన మంటయిండును. చర్మము నలు పెక్కుదు, పుండు పడిదు. వెలస్యలము. ఫలమధికము.

కలరామాత్రలు

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు. వెల రూ. 0-8-0

కలరా ప్లేగులలోనే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందు పరమాణువులైన విషపురుగులు చేరుట వలనగలుగును. ఈపురుగులు శరీరములోజేరి రక్తమును జెరుపు ను. దీనిముఖ్యలక్షణములు:—అశీద్ర, కడుపులో శ్వవ్ననొప్పి, వాంతులు, విరేచనములు, రోగము హెచ్చినచోలది గంజినీటివంటి రేచనములు, మూత్రము బంధించుట, నాడీ తీయించుట, శరీ రమందంతట అతిబాధ, దుర్బలము. ఈ కలరామాత్రలు లోపల ఇమిడిన వెంటనే విషపురుగుల జంపప్రాంబిలి, వాంతిభేద లతగించి మూత్రము పెడచించి నాడిక పుష్టిగలుగజేయును. తగిలినవెంటనే మందును తీసుట అవశ్యకము. కలరా యున్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

శిరోవేదన మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి 0-12-0

ఈమాత్రల నుపయోగించుటవలన తైత్వత్య తలనొప్పి, ఒక టితలనొప్పి వెంటనే జోవును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.